

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE AİLE İÇİ ŞİDDET KONUSUNDA
YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

Özlem BELEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ali Fuat YALÇIN

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem BELEN
	Numarası	138301051003
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Türkiye’de Aile İçi Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

03/07/2019
Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası
Özlem BELEN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem BELEN
	Numarası	138301051003
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Ali Fuat YALÇIN
	Tezin Adı	Türkiye’de Aile İçi Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Türkiye’de Aile İçi Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi başlıklı bu çalışma 12/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Ali Fuat YALÇIN	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Barbaros YALÇIN	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Seher AKDENİZ	

ÖNSÖZ

Toplumun kalbi niteliğinde olan aile kurumunun son zamanlarda içerisinde yaşanan şiddetin toplumun her kesimine yansıyan etkisinin kaçınılmaz olduğunu fark edip bu konuyu çalışmaya karar verdim. Dilerim benden sonra aile içi şiddet çalışacak olanlara ışık tutar.

Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ali Fuat Yalçın'a tez yazma sürecimde ilgisi, sabrı, anlayışı, yönlendirmesi ve sorularımı titizlikle cevaplama sebebiyle teşekkür ederim.

Tez konumu oluşturmamda yol gösteren ve emeği geçen Dr. Öğr. Üyesi Barbaros Yalçın'a teşekkür ederim.

Üniversitenin bana kazandırdığı ve ömür boyu süreceğinden zerre şüphe duymadığım dostlarım İmran Toker Bobuş ve Merve Birinci'ye desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca benim için maddi manevi hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan, yanımda olduğunu her an hissettiğim ve bu günlere gelmemde en büyük katkısı olan anneme ve babama; hayatıma girdiği günden beri desteğini hiç esirgemeyen sevgili eşim Osman'a teşekkürlerimi sunuyorum. Varlığına her daim şükrettiğim oğlum Cihangir Mehmet'e benim tez yazmama müsaade ettiği için teşekkür ederken, oyun zamanlarında yanında olamadığım için özür diliyorum.....

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem BELEN
	Numarası	138301051003
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Ali Fuat YALÇIN
	Tezin Adı	Türkiye’de Aile İçi Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

ÖZET

Bu çalışmada 2000-2019 yılları arasında Türkiye’de Aile İçi Şiddet konusunda yazılmış ve erişime açık olan 51’i yüksek lisans, 8’i doktora ve 5’i uzmanlık tezi olmak üzere toplamda 64 tez incelenmiştir. Tezlere Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) "Ulusal Tez Merkezi" sitesi taranarak ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler üniversitelere, enstitülerine, yıllara, türlerine, araştırmacıların cinsiyetine, veri toplama araçlarına, örneklem çeşitliliğine göre incelenmiş ve aile içi şiddetin sebepleri, sonuçları ve önerileri bakımından temalar oluşturulmuş ve temalar bakımından değerlendirilmiştir. Bu çalışma ile 2000-2019 yılları arasında aile içi şiddetin nasıl ve hangi açılardan ele alındığı ortaya çıkarılmış olup, yeni yapılacak çalışmalara yol gösterici olması amaçlanmıştır. Aile içi şiddet konusunun en fazla çalışıldığı zaman aralığının 2010-2012 yılları olduğu görülmüştür. İncelenen tezlere bakıldığında aile içi şiddeti çalışan akademisyenlerin cinsiyeti ile aile içi şiddete en çok maruz kalan cinsiyetin kadınlar olduğu ortaya çıkmıştır. Aile içi şiddeti araştıran tezlerin veri toplama araçlarının %40,1 oranında anket olduğuna ulaşılmıştır. Tezlerdeki çalışma grubunun %34,6 ile evli kadınlar olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, Şiddet, Lisansüstü tezler

Student	Name	Ozlem BELEN
	Number	138301051003
	Department	Educational Science
	Discipline	Guidance and psychological counseling
	Programme	Master Thesis
	Advisor	Dr. Ali Fuat YALCIN
	Thesis Title	the Investigation of Graduate Theses the made about Domestic Violence in Turkey

ABSTRACT

In this study, written on Domestic Violence in Turkey between the years 2000-2019 and open access within were examined in total 64 thesis including 51 masters, 8 doctoral dissertations and 5 expertise theses. Theses were accessed by browsing the "National Thesis Center sites of Higher Education Council (YOK). The theses have been examined according to the universities, institutes, years, types, researchers' gender, data analysis techniques, data collection tools and sample diversity. In addition, themes were created and evaluated in terms of causes, target group, results and suggestions of domestic violence. With this study, how and in which aspects domestic violence is handled between 2000 and 2019 has been revealed and it is aimed to guide new studies. It was seen that the time period of domestic violence was the most studied in 2010-2012. When the theses examined, it was found that the gender of the academicians working on domestic violence and the gender most exposed to domestic violence were women. It was found that the data collection tools of the theses investigating domestic violence were 40.1% questionnaire. The target population studied in the theses was married women with 34.6%.

Keywords: Domestic violence, Violence, Graduate theses, Violence against women

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
TEZ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırmanın Önemi.....	4
1.3. Varsayımlar	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. Aile.....	7
2.1.2. Ailenin Önemi.....	8
2.1.3. Ailenin İşlevleri	8

2.2. Şiddet	10
2.2.1. Şiddetin Nedenleri	12
2.2.2. Ailevi Nedenler	12
2.2.3. Bireysel Nedenler.....	12
2.2.4. Toplumsal ve Çevresel Nedenler	12
2.3. Şiddet Türleri	12
2.3.1. Fiziksel Şiddet.....	13
2.3.2. Cinsel Şiddet	13
2.3.3. Duygusal Şiddet	13
2.3.4. Ekonomik Şiddet.....	14
2.3.5. Sözel Şiddet	14
2.3.6. Psikolojik Şiddet	14
2.4. Şiddet Döngüsü	15
2.5. Aile İçi Şiddet	17
2.6. Aile İçi Şiddetin Nedenleri	22
2.6.1. Bireysel Faktörler.....	24
2.6.2. Ailevi Faktörler	25
2.6.3. Toplumsal ve Çevresel Faktörler	25
2.7. Aile İçi Şiddetin Sonuçları	26
2.8. Aile İçi Şiddet Açısından Risk Faktörleri	27
2.9. Aile İçi Şiddet Kuramları	28
2.10. Türkiye Ve Dünya’da Aile İçi Şiddet İle İlgili Araştırmalar	38
2.10.1. Dünyada Aile İçi Şiddet.....	39
2.10.2. Türkiye’de Aile İçi Şiddet	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
3.YÖNTEM	54
3.1.Araştırmanın Modeli	54
3.2.Evren ve Örneklem	55
3.3.Verilerin Toplanması	55
3.4.Verilerin Analizi.....	56
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	57
4. BULGULAR	57
4.1. Çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı.....	57
4.2. Çalışma yapılan enstitülere göre dağılımı nasıldır?	58
4.3. Yayımlandıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?	58
4.4. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı	59
4.5. Araştırmacıların Cinsiyete Göre Dağılımları	59
4.6. Örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?.....	60
4.7. Çalışma Grubuna göre dağılımı nasıldır?	60
4.8. Kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?.....	61
4.9. Kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?.....	62
4.10.Araştırmaların sonuçlarında elde edilen bulgular nelerdir?	63
4.10.1. Aile İçi Şiddetin Sebeplerine Göre Temalandırılması	63
4.10.2. Aile içi Şiddetin Sonuçlarına Göre Temalandırılması	65
4.10.3. Aile içi Şiddeti Önlemeye Yönelik Önerilere Göre Temalandırılması.....	66
BEŞİNCİ BÖLÜM	68
5. TARTIŞMA	68

ALTINCI BÖLÜM	75
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	75
6.1. Sonuçlar	75
6.2. Öneriler	77
KAYNAKÇA	79
EKLER	89
ÖZGEÇMİŞ	93

TABLolar LİSTESİ

Tablo1: Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları.....	57
Tablo2: Çalışmaların yapılan enstitülere göre dağılımı.....	58
Tablo3: Çalışmaların yıllara göre dağılımı	58
Tablo4: Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	59
Tablo5: Araştırmacıların Cinsiyete Göre Dağılımları	60
Tablo6: Tezlerin Örneklem Büyüklüklerine Göre Dağılımı.....	60
Tablo7: Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı	61
Tablo8: Tezlerin Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	62
Tablo9: Tezlerin Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı	62
Tablo10: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddetin Sebepleri	63
Tablo11: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddetin Sonuçları	65
Tablo12: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddeti Önlemeye Yönelik Öneriler.....	66

KISALTMALAR

SPSS : Sosyal Bilimler İçim Nicel Veri Analiz Programı

YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

% : Yüzdellik Değer

f : Frekans Değeri

s. : Sayfa

Akt :Aktaran

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaç ve önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları yer almaktadır.

Aile, bireylerin ilk eğitimlerini aldıkları, toplumun temelini ve sürekliliğini sağlayan önemli bir sosyal kurumdur. İnsanoğlu dünyaya gözlerini ilk açtığı günden bu yana çevresiyle bilinçli olarak ya da farkında bile olmadan sayısı tahmin edilemeyecek kadar çok konuda çevresinden yardım almaktadır. Bireyin doğumundan ölümüne kadar en çok etkileşimde bulunduğu çevre bireyin kendi ailesidir (Yağbasan ve İmik, 2006).

Tezcan'a (2000) göre aile; evlilik yolu ile biyolojik bağ sonucu insan soyunun sürekliliğini sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk başlama yeri, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, toplumda var olan maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal yönleri bulunan toplumsal en küçük birimdir. Toplumların devamını sağlamada yaşamsal fonksiyonlara sahip kurumlardan biride ailedir. Toplumun en önemli ünitelerinden biri olan aile, insanların yaşamları boyunca en uzun süre ilişki kurdukları, içinde sosyalizasyonlarını gerçekleştirdikleri, ekonomik, psikolojik destek aldıkları ve gelenek, lisan ve toplumsal değerlerin öğrenildiği bir kurumdur (Gömbül,2000).

Bu küçük birimlerde meydana gelen sorunlar da önce ailedeki bireyleri, sonra bu bireylerin etrafında var olan kişileri ve en son da toplumu etkilemektedir. Yani aile toplumu yansıtan bir ayna olarak düşünülebilir.

Aile birçok işlev ve öneme sahip olmasının yanında birçok riski de içinde barındırmaktadır. Aile içi iletişim problemleri, kronik hastalıklar, bağımlılıklar, maddi sorunlar, şiddet, cinsel istismar riskler içindedir. Bu riskler göz önüne alındığında şiddetin en büyük risk olduğu düşünülmektedir.

Şiddet, aile içerisinde başlayarak toplumun diğer katmanlarını etkisi altına alma gücüne sahip olan bir problemdir. Aile bireyleri arasında farklı şekillerde ortaya çıkarak toplum içerisinde yaygınlaşabilmektedir. Aile içerisinde öncelikle psikolojik şiddet şeklinde tezahür eden şiddet, kendisini, azarlama, bağırıp çağırma, hakaret, küfretme, sövme gibi unsurlarla gösterebilir. Toplum ve aile bunu bir davranış kontrolü sağlamak veya davranış değişimini gerçekleştirmek için kullanabilmektedir. Şiddet hangi amaçla kullanılırsa kullanılsın bundan zarar gören insandır. İster sadece psikolojik olsun, ister fiziksel, “şiddet”, sosyal gelişme süreci açısından da bireye zarar verir. Onun toplum içindeki ilişkilerini olumsuz yönde etkiler. Hayat başarısı üzerinde engelleyici sonuçlar ortaya çıkarır (Kalyoncu, 2009).

Toplum yapısının çekirdeğini oluşturan aile, bireyleri ile birlikte o toplumun korunması, güçlendirilmesi ve refahının artırılmasında önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla toplumsal ve bireysel boyutta her an karşılaştığımız şiddet olgusunun aile içinde yaşanmasının yol açacağı zararlar, toplumsal yapıyı bu günkü ve gelecekteki boyutuyla önemli oranda etkileyeceğinden dikkatle ve özenle ele alınması ve acil çözümlerin üretilmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun önem ve ciddiyeti anlaşılmış olmalı ki, gelişmiş batı ülkelerinde “Son 20-30 yıl içinde aile içi şiddet, psikologlar, hukukçular, feministler tarafından üzerine durulan güncel bir konu olmuştur (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995). Ülkemizde ise aile içi şiddetin acilen ele alınması gereken bir sorun alanı olarak görülmesi ve konuya ilişkin çalışmaların yapılması, 1980’lerin sonunda gelişen kadın hareketlerine paralel olmuştur (Yıldırım, 1998).

En yaygın şiddet biçimlerinden olan ancak özel ilişkiler çerçevesinde gerçekleştiğinden çoğunlukla kapalı kapılar ardında kalan aile içi şiddet kişiler arası şiddet sınıflandırmasına girmektedir. Bu bağlamda ‘aile içi şiddet’ ‘eşler ve aile bireyleri arasında çoğunlukla ev içerisinde yaşanan şiddet’ olarak tanımlanabilir (Arın, 1996; Dünya Sağlık Örgütü, 2002).

Aile içi şiddet günümüzde çoğunlukla erkek tarafından kadına uygulanan şiddet şeklinde görülmektedir. Aile içi şiddet kavramı ile özel alanda gerçekleşen, aralarında kan bağı ya da hukuksal bağlılık bulunan, birlikte yaşayan, kısaca

kendisini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde zorlamak, aşağılamak, güç göstermek, gerginlik, öfke boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen her türlü şiddet davranışı kastedilmektedir (Kemerli, 2003).

Aile içi şiddeti, diğer şiddetlerden farklı yapan unsur ailede olan şiddet kapalı kapılar ardında olduğu için devamlılığının ve gizliliğinin olmasıdır. Şiddetin çoğu zaman bir problem çözme aracı olarak görülmesi aile içi şiddetin yaygınlığında ve kuşaklar arası devamlılıkta etkin olmaktadır. Aile hayatının mahrem olması sebebiyle aile içinde gizli tutulan ve toplum tarafından meşru görülen şiddetin engellenmesi için toplumsal yaptırımların oluşması ve uygulanabilirliğinin sağlanması önemlidir (Gültekin, Tunalı, Akduman, Cantürk, 2004).

Aile içi şiddetin tanımlanmasının ve çözüm aranmasının her ailede aynı olmadığı, aile içindeki bireylerin kişilik özelliklerinin, eğitim düzeyinin, toplumdaki statüsünün şiddete göz yumma yada çözüm üretme seçeneklerini kullanma üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir (Subaşı, 2003).

Aile içi şiddetin kurbanlarının fiziksel ve duygusal olarak örselendikleri, aile içi iletişimi zayıflattığı ve evliliklerin boşanma ile sonuçlandığı bilinmektedir. Günümüzde medyaya yansıyan aile içi şiddetin sebep olduğu cinayetler göz önüne alınacak olursa aile içi şiddetin ne kadar önemli ve ciddi olduğu bir kez daha görülür.

Aile içi şiddetin; şiddeti uygulayan kişiye, maruz olan bireye, evlilik ve aile kurumuna, topluma, ülke ekonomisine etkileri düşünüldüğünde konunun çok önemli ve etkili sonuçlarının olduğu düşünülmektedir. Bu durum göz önüne alınarak bugüne kadar ülkemizde aile içi şiddetle ilgili yapılmış çalışmalar incelenerek hangi alanlarda daha çok çalışıldığı, hangi örneklerle çalışıldığı ve nelerin üzerinde durulduğunu ortaya koymak hedeflenmiştir. Bunun yanında yeni yapılacak olan çalışmalara ışık tutması açısından çalışmanın fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; aile içi şiddet konusunda 2000-2015 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezlerin bulgularının temalandırılarak incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

2000-2015 yılları arasında yayınlanan aile içi şiddet konulu tezlerin;

1. Çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Çalışma yapılan enstitülere göre dağılımı nasıldır?
3. Yayımlandıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Araştırmacıların cinsiyete göre dağılımları nasıldır?
6. Örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
7. Çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
8. Kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
9. Kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
10. Araştırmaların sonuçlarında elde edilen bulgular nelerdir?
  - 10.1. Aile içi şiddetin sebeplerine göre temalandırılması nasıldır?
  - 10.2. Aile içi şiddetin sonuçlarına göre temalandırılması nasıldır?
  - 10.3. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik önerilere göre temalandırılması nasıldır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Şiddet ruh sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok yönlü etkilerinin olduğu ifade edilen şiddetin aile içinde görülmesi de beraberinde birçok sorunu ortaya çıkardığı düşünülebilir. Yapılan araştırmalar aile içi şiddetin sebep ve

sonuçları üzerinde dursa da aile içi şiddeti ele alan bütüncül bir çalışma bulunmamıştır.

Türkiye’de aile içi şiddetin yaygınlaşması ile bu alanda yapılan akademik çalışmalarında arttığı görülmüştür. Ancak aile içi şiddet konusu mahremiyet içermesi sebebiyle dışarıya az hissettirilen ya da hiç hissettirilmeyen bir durum olarak gözlenmektedir. Medyaya yansıdığı kadarı ile bile aile içi şiddetin ne büyük facialara yol açabileceği gözlemlenebilir. Şiddet öğrenilebilir bir olgu olduğu için evde şiddeti gören veya maruz kalan çocukların okulda da şiddete daha eğilimli olduğu fark edilmektedir. Bu bireylerin büyüyünce de öğrendikleri şiddeti diğer aile bireyelerine göstermesi kaçınılmaz olmaktadır. Model alarak öğrenme dediğimiz öğrenmenin sonucu silsile halinde tüm kuşakları etkiler bir hal almaktadır. Kanayan bir yara haline gelen aile içi şiddet konusunun farklı değişkenlerle ilişkisi incelenmiş olsa da yapılan araştırmaların bütün halinde ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu araştırma bugüne kadar yapılmış olan aile içi şiddet ile ilgili tezlerin nasıl ele alındığını ortaya koyması ve aile içi şiddet konusunun tezlerde hangi kapsamda araştırıldığına dikkat çekmesi ve yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önemlidir. Araştırma aile içi şiddet konusunda yapılmış çalışmalara genel bir bakış açısı sağlamasının yanında hem araştırmacılara alanda araştırma yapılması gereken hususları göstermesi hem de uygulayıcılara ilgili literatürü topluca inceleme ve değerlendirme sunması bakımından önemlidir.

1.3. Varsayımlar

Çalışmada ulaşılan tezlerin araştırma verilerini yeterince ortaya koyacağı varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Çalışma aile içi şiddet konusunda 2000-2019 yılları arasında yazılmış olan Ulusal Tez Merkezinde ulaşılabilir olan tezlerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Aile: Aile, aynı hanede yaşayan, kazançlarını paylaşan, evlilik ve kan bağları ile birbirlerine bağlı, çeşitli roller ile birbirlerini etkileyen bireylerin oluşturduğu, toplumsal, yasal ve ekonomik bir kurumdur (Özgüven, 2010).

Şiddet: Kişinin kendisi ya da farklı kişi ve gruplarla anlaşmazlığa düştüğünde sorun çözme, inandırma, uzlaştırma gibi yöntemlere başvurmak yerine; yaralama, öldürme, psikolojik zarar verme, gelişme geriliğine neden olma ya da ihmal etme ile sonuçlanabilen, kasıtlı güç kullanımına dayalı davranışlardır (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2002).

Aile içi şiddet: Aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki diğer üye ya da üyelerine yönelik, bireylerin yaşamını, fiziksel veya psikolojik bütünlüğünü ve bağımsızlığını tehdit eden, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmal olarak tanımlanmaktadır (Kitiş ve Şanlıoğlu Bilgici, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde; aile ve işlevleri, şiddetin tanımı, türleri, aile içi şiddetin tanımı, türleri, nedenleri ve sonuçları, aile içi şiddetin teorileri ile Türkiye ve Dünya’da aile içi şiddet konusunda yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Aile

Sosyal bir canlı olan insan paylaşmaya ve yardımlaşmaya ihtiyacı olduğu için başka insanlara ihtiyaç duymuştur. İnsan toplulukları, kendiliğinden oluşan bir düzen değildir. Onların temelinde iki insanın birlikte yaşamaya karar vermesiyle oluşan bir alt yapı vardır. Bu temel yapının adı ailedir. Aile, insan topluluklarının çekirdeğidir. Diğer toplu yaşama biçimlerine geçiş aileden başlamış ve ailenin değişmesiyle oluşmuştur. Aile, tarihin çeşitli evrelerinde farklı yapılaşma ve değişim göstermiştir.(Demirbaş, 2006) Aile tanımı topluma, çağa, bireylere göre değişse de ortak nokta olarak ailenin temel bir sosyal grup olduğu tanımlardan anlaşılmaktadır. Bilinen bütün toplumlarda kişi, yaşamını bu sosyal grup içinde sürdürür. Temelinde cinsellik ilişkisinin bulunduğu ve toplumun en küçük birimi olan bu sosyal grubun niteliği ve işlevi, içinde bulunduğu toplumun kültürü tarafından etkileşim içinde şekillenir. Aile, karşı cinsten iki yetişkin bireyin yasal ve törel kuralara uyarak kurdukları psikolojik, biyolojik ve sosyolojik fonksiyonları olan bir kurumdur (Özgüven, 2010).

Türk Dil Kurumu Online Sözlüğü’ne göre aile, evlilik ve kan bağı bulunan, karı, koca, çocuk ve kardeşler arasındaki ilişkilerin söz konusu olduğu toplumdaki en küçük birliktir (Türk Dil Kurumu, 1988)

Aile, bireylerin kişilik gelişimleri üzerinde etkisi bulunan önemli bir faktördür. Nitekim Kuzgun (1997), kişilik gelişiminin temelinde kalıtım ve çevrenin yer aldığını, çevre kavramının içinde ana babaların en baş faktör olduğunu ifade eder. Ona göre ana-baba çocuğun en uzun süre ve en yakın etkileşimde bulunduğu

kişilerdir. Çocuk kültürel değerlerini, temel alışkanlıklarını, gelişim görevlerine karşı yaklaşımlarını aile ortamında kazanır. Çocuğun olumlu bir benlik tasarımı oluşturmasında, yeterlik kazanmasında ana-babası ile etkileşimi sırasında aldığı geri bildirimler çok önemli rol oynar. Ana-babalar çocuklar için en yakın özdeşim modelleridirler. Aile üyelerinin her biri, diğer üyelerle olan ilişkilerinde onları etkilemekte ve bu süreç dönüşümlü devam etmektedir

Birey yaşam boyu kullanacağı temel değerleri aileden alır. Aile saygı ve sevginin, şefkatin, fedakârlığın, hoşgörü, erdemli olma gibi değerlerin verildiği ilk yerdir. Bu sebeple çocuklar daha özenle yetiştirilmelidirler(Taşdan, 2009).Zamanında verilmeyen bu değerlerin de sonradan vermenin zor olduğu ya da bu eksiklikten dolayı bireylerin toplumda yer edinme konusunda zorlandıkları gözlemlenmektedir. Bireyin toplumu, toplumunda bireyi doğumdan ölümüne kadar etkileyeceği gerçeği unutulmamalıdır (Köknel, 2013).

Toplumun en temelinde yer alması sebebiyle de ailenin sağlam temellere dayanmasının toplumun da huzurlu ve sağlam olacağını göstermiştir.

2.1.2. Ailenin Önemi

Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen ailenin insan yaşamında vazgeçilmez bir önemi vardır. İnsanın ihtiyaçlarını karşılayabileceği doğal yer dünyaya gözlerini ilk açtığı yer olan kendi ailesidir. Bireyin yaşamında doyum sağlaması, fonksiyonlarını etkili bir biçimde yerine getirmesi ve yaşadığı topluma uygun bir kişi olarak yetişmesi önce aile çevresinde sağlanmaktadır. (Nazlı ,2001).

2.1.3. Ailenin İşlevleri

Aile evrensel bir kurum olarak toplumsal yapının çekirdeği, özü durumundadır. Bir milletin hem nesillerinin hem de kültürünün devamını sağlamaktadır. Ailede her üyenin sorumlulukları bulunmakta ve aralarındaki ilişkiler sevgi ve fedakarlığa

dayanmaktadır. Geleneksel ailenin görevlerini altı ana grupta toplamak mümkündür(Birsen, 1991).

a) Biyolojik işlevi: Bu görevle ailenin varlığının korunması ve devamlılığının sağlanması hedeflenmektedir.

b) Ekonomik işlevi: Aile üyelerinin ihtiyaçlarını kendi içinde gidermek için aile reisi iş birliği içinde toplanan parayı tek elden harcar.

c) Koruyuculuk işlevi: Ailenin üyelerini koruma görevi de bulunmaktadır. Bu koruyucu hem ekonomik yönden hem de dışarıdan gelebilecek her türlü maddi ve manevi zararlara karşı korumadır. Böyle bir koruma aile üyelerinin güvenliğini de sağlamaya yöneliktir.

d) Psikolojik işlevi: Aile sevgi, şefkat ve güvenin ilk doğal kaynağıdır. Kişinin kendisine huzur ve güven içinde hissettiği bir ortamdır. Aile bireyleri arasında duygusal ortamın oluşması psikolojik işlevin yerine geldiğini gösterir. Ailede oluşturulan sevgi saygı ve güven ortamı aynı zamanda ailenin diğer işlevlerini de temel oluşturur.

e) Dini işlevi: Aile üyelerine dini bilgiler vermek, dini eğitimlerini sağlamaktır. Aile hem dini bilgileri hem de uygulamaları aktarır.

f) Statü Sağlama işlevi: Bireyin toplumdaki statüleri öncelikle aileleri tarafından belirlenir. Ailelerin soyu, ekonomik durumu, eğitim düzeyi, oturduğu yer, çocuğun statüsünün ilk belirleyicileridir. Ailenin sunduğu olanaklarla çocuk daha ileriki yıllarda kendi çabasıyla yeni statüler kazanır. Aile çocuğun belli statüye gelmesinde en büyük destekçilerdendir.

Neslin devamı, psiko-sosyal ihtiyaçların giderilmesi ve toplumsallaşmanın sağlanması aile için koşulsuz sevgi ve emek ile yapılan eylemlerdir. Dönmezer (2001) ailenin bu işlevlerini şu şekilde sıralamaktadır;

- Toplumsal kuralları ve değerleri bireylere aktarma,
- Bireyleri diğer toplumsal kurumlara bağlama,

- Başka kurumlara ve kişilere devredilemeyecek (cinsellik, sosyalleşme ve sevgi gibi) yükümlülükleri yerine getirme,
- Üyelerini denetleyerek, toplumsal amaçların gerçekleşmesine katkıda bulunma,
- Dinamik yapısıyla toplumsal değişimde etkin bir araç rolü oynama.

Değişen ve gelişen dünya düzeninde her ne kadar insanların bireyselleşmeye başlamaları yaygınlık kazanmakta ve toplumsal değişime uğruyor olsa da ailenin bakım, sevgi, şefkat, sosyal destek ve sosyal ilgi gibi fonksiyonlarının aile dışı kaynaklardan alınması mümkün olmaması sebebiyle ailenin önemi kaybolmamaktadır.

Toplumun en temel taşı dediğimiz aile bütün bu işlevlerine ve önemine rağmen bazen toplumun en önemli sorunu olan şiddetin yaşandığı yer haline gelebilmektedir. Biliyoruz ki, çocuk yaşam boyu kullanacağı temel değerleri öncelikle aileden alır. Bundan ötürüdür ki çocuklar özenle yetiştirilmelidir. Çocuğun bedensel ve duygusal bakımından gelişimini olumsuz etkileyen faktörlerin başında şiddet gelir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın yapmış olduğu araştırmada ailelerin üçte birinde fiziksel şiddet olduğu, şiddet uygulanan ailelerin dörde üçünde de çocukların şiddet olaylarına tanık oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Çocuk şiddeti, küçük yaşlarda ailede öğrenmekte ve şiddet şiddeti beraberinde getirmektedir. Şiddet ortamında büyüyen çocuklar kendini ifade edemeyen ve toplumlarda şiddet uygulayan bireyler olarak yer alabilirler (Taşdan, 2009).

2.2. Şiddet

Şiddeti sözlük anlamıyla tanımlayacak olursak; bir kişiye, güç veya baskı uygulayarak kendi isteğinin dışında bir şey yapmak ya da yaptırmaktır (Polat, 2001). Bir başka tanımı da, aynı görüşte olmayanları, ikna ederek inandırma veya uzlaştırma yerine, duygu ve davranışları kaba kuvvet kullanarak ifade etmektir (Türk Dil Kurumu, 2005).

Şiddet toplumların en önemli sorunlarından biri olup çeşitli şekillerde ortaya çıkabilen ve çeşitli gruplara yönelik olabilen bir davranıştır. Şiddet olgusunu, kalıtsal etkenlerden içgüdülere, kişilik özelliklerinden engellenme karşısında verilen tepki biçimine toplumsal ve kültürel etkenlerden, merkezi sinir sistemindeki iletiler ve hormonlara kadar pek çok faktör etkilemektedir. (Güler, 2012) Birçok faktörden etkilenen ve birçok sonuca sebep olan şiddetin bu nedenle çok fazla tanımı yapılmıştır, her tanım da şiddeti farklı açıdan ele almaktadır.

Ünsal'a göre (1996) şiddet, "genel anlamda başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği" için gücü aşan bir durum olarak ele alınmalıdır.

Kocacık'a göre (2001) şiddet uygulama eylemleri "zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma ve yaralama olarak yer almakta, başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği" için genel anlamda gücü aşmaktadır. Bu tür eylemlerin hepsi, insana fiziksel ve psikolojik olarak zarar veren yıkıcı bir davranışı içerdiği için şiddet olarak değerlendirilmektedir. Bu davranış şekillerinin içine mallara verilen zarar vb. gibi durumlar da katılabilir.

İçli ve diğerlerine göre şiddet, bir kişinin bir başkasına fiziksel acı vermek veya yaralamak amacıyla yaptığı davranıştır. Diğer bir deyişle burada şiddet fiziksel saldırı ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda şiddet ve suiistimal arasındaki ayrıma dikkat çekmişler ve bu farkı enformel, formel veya her iki türde normlarla ilgili olarak görmüşlerdir. Onlara göre fark, hem şiddet mağduru ve şiddet uygulayan arasındaki ilişkiye ve etkileşime hem de davranışın şiddetine ve niteliğine bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; ebeveynlerine karşılık veren bir çocuğun tokatlanması bir saldırı değilken, bir tezgahların karşılık verdiği için tokatlanması bir saldırı şekli olarak değerlendirilebilmektedir. Bu noktada davranışın şiddeti, onu suiistimal olarak etkilemede ve nitelendirmede önemlidir (İçli, Ögün ve Özcan, 1995: 10).

2.2.1.Şiddetin Nedenleri

Öğrenilebilir bir davranış olarak şiddetin çeşitli nedenleri vardır. Pek çok farklı etmen bir araya gelerek bireyi şiddet içeren davranışlara yöneltebilmektedir. Şiddete sebep olan bu nedenlerin mutlaka her bireyde şiddet davranışını ortaya çıkaracağı çıkarımını yapmak yanlıştır. Ancak bu faktörler ve şiddet içeren davranışlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu nedenleri sırasıyla şöyle açıklamak mümkündür:

2.2.2.Ailevi Nedenler

Aile içi iletişimin yetersizliği, tutarlı olmayan disiplin yaklaşımı, aşırı baskıcı veya aşırı rahat aile tutumları, sevgi ve saygı eksikliği, olumsuz rol modeller, fiziksel, duygusal ve cinsel istismar edilme, suç geçmişi olan aile üyeleri, aile içi şiddete maruz kalma gibi unsurlar ailevi açıdan şiddete neden teşkil etmektedir.

2.2.3.Bireysel Nedenler

Bireyin akademik anlamda başarısızlığı, sosyal beceri yetersizliği, dışlanmışlık ve yalnızlık duygusu ,genetik yatkınlığı, dikkat eksikliği, yetersiz özgüven, ruhsal rahatsızlıklar, bastırılmış ve engellenmişlik hissi, madde ve alkol bağımlılığı, öfke patlamaları, sorun çözme becerilerinde yetersizlik gibi nedenler şiddete neden olan bireysel nedenlerdir.

2.2.4.Toplumsal ve Çevresel Nedenler

Sosyal ve toplumsal düzensizlikler, olumsuz aile ortamı, şiddetin özellikle erkekler için toplum tarafından mazur görülmesi, kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisi, ekonomik sıkıntılar, eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar, uyuşturucu ve ateşli silahlara ulaşım kolaylığı, olumsuz arkadaş grupları gibi etkenler şiddete neden olan toplumsal ve çevresel faktörlerdir (Tekin, 2011: 16-20).

2.3. Şiddet Türleri

Şiddet denilince herkesin aklına ilk olarak dövme, vurma ve zarar verme anlamlarına gelen fiziksel şiddet gelse de literatür incelendiğinde bilinenin aksine karşımıza birçok şiddet türü olduğu ortaya çıkmaktadır.

2.3.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin korkutma, sindirme veya ceza aracı olarak kullanılmasıdır (Uçar, 2003). Fiziksel şiddet şekilleri; sıkıca tutmak, itmek, ısırarak, tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek, kolunu bükme, saçını çekmek, boğmaya çalışmak, bir şeyle vurmak, bıçak ya da silah kullanmak ve yüze kezzap dökmektir (Eryılmaz, 2001).

2.3.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır (Uçar,2003). Başlıca cinsel şiddet içeren hareketlere, evli bile olsa kadının, istemediği yer veya zamanda cinsel ilişkiye zorlanması, tecavüze uğraması, başkaları ile cinsel ilişkiye zorlanması, cinsel organlarına zarar verilmesi, fuhuşa zorlama, zorla evlendirilmesi örnek gösterilebilir. Cinsel saldırıda genellikle fiziksel ve psikolojik şiddet de eşlik etmekte; dayak, tehdit aşağılama gibi kadının cinselliğine yönelik sözlü saldırıda bir arada görülebilmektedir (Bütün, 2002).

Türkiye genelinde yapılan bir anket çalışmasına göre, evli kadınların %97'si eşi tarafından şiddet maruz bırakıldığını, bunların %51'inin de, rızasına bakılmaksızın cinsel ilişkide bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca bu kadınların %21'inin kocası, kadını cinsel ilişkiye zorlamıştır (Artuk, 2002).

2.3.3. Duygusal Şiddet

Duygusal şiddet, kadının duygularına, kimliğine ve ilişkilerine yöneliktir. Bağırarak, aşağılamak, duygularını önemsememek, lakap takmak, küfür etmek gibi duygulara yönelik davranışlar ile kadının, ailesi, akrabaları ve arkadaşları ile görüşmesine izin vermemek, evden dışarı çıkmasını, alışveriş yapmasını kontrol etmek, kimlerle görüştüğünü sorgulamak ve giyimine müdahale etmek gibi çok geniş bir davranış spektrumunu kapsamaktadır. Kadını korkutmak, örneğin bıçak, silah göstererek baskı oluşturmak, çocuğuna veya ailesine zarar vermekle tehdit etmek ya da kadının çok sevdiği eşyalara zarar vermek söz konusudur. Duygusal şiddet örtülü biçimi olması ile farklılık gösterir. Fiziksel şiddet gibi görünürde iz bırakmadığından dolayı, daha az önemsenmektedir. Oysa kadının kendine olan güvenini, kimliğini

tamamıyla yok edebilmekte, hatta fiziksel şiddetten çok daha kalıcı izler bırakabilmektedir (Polat , 2001).

Birçok uzman, duygusal istismarın fiziksel istismardan daha uzun süreli etkilerinin olacağına inanmakta ve sürekli aşağılanan, aptal, çirkin, değersiz olduğu söylenen kişinin zamanla bunları içselleştirebileceğini ve kendi kendini de böyle görmeye başlayabileceğini vurgulamaktadır. Böylece, duygusal istismarın istismarcının konumunu sürdürmesini kolaylaştıracağı açıktır. Çünkü kadın, durumunu değiştirmeyi veya bu kötü ortamdan uzaklaşmayı beceremediğini düşünerek iyice pasifleşecek ve sonuçta artan şiddet “Dövülmüş Kadın Sendromu”nun ortaya çıkmasına neden olacaktır (Polat, 2001).

2.3.4. Ekonomik Şiddet

Sahip olunan ekonomik kaynakların veya paranın, kişi üzerinde, tehdit veya yaptırım aracı olarak istikrarlı bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddetin varlığını gösteren hareketlere; ‘kadının çalışmasına veya iş yaşantısında ilerlemesine engel olmak, para vermemek veya kısıtlı şekilde para vermek, ailenin tasarrufları gelir ve giderler hususunda bilgi vermemek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda tek başına karar almak, çalışmayı reddedip kadının gelirini harcamak’ örnek gösterilebilir(Uçar, 2003).

2.3.5. Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır.(Uçar,2003) Sözel şiddete ilişkin davranışlardan en belirginini, kişinin değer verdiği konulara yönelik güven sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kişiyi küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir(Sümer, 1997).

2.3.6. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı

olarak kullanılmasıdır (Uçar, 2003). Eve kapatmak, başkaları ile görüşmesine izin vermemek, nereye gidip nereye gidemeyeceği hususunda baskı yapmak psikolojik şiddet sayılan davranışlardır.

2.4. Şiddet Döngüsü

Şiddet meydana geldiği yerde bazen kısır bir döngü haline gelebilir. Bu döngü 3 aşamadan meydana gelmektedir:

1-Gerginliğin Tırmanması: Bu süreçte herhangi bir sebepten dolayı ortam gerilir ve gerginliğin her iki taraf da farkındadır. Gerginlik nedeni çoğu kez soğuk bir yemek, bulunamayan bir çorap ya da çocukların yaramazlığıdır. Daha önceden şiddet yaşamış olan kadın bu tehlikeyi sezer ve ortamın gerginliğini gidermeye, şiddet dönemini geciktirmeye ertelemeye ve erkeği yatıştırmaya çalışır. Bu yöntem bir süre işe yarar ve kadının “onun şiddet içeren davranışlarını kontrol edebilirim” yanlısı inancını da destekler. Zaman geçtikçe kadın tam tersine eşini yatıştırmaktan vazgeçer, öfkesini kontrol etmeye çalışmaz. Erkek bu değişikliği hisseder ve şiddet davranışı ortaya çıkana kadar kızgınlığını devam ettirir. Gerginlik artar kızgınlık, suçlama, tartışma ve kavga meydana gelir. Bu dönem birkaç hafta – birkaç yıl sürebilir (Kemerli, 2004; Sevil, 2006; Yanıkkerem, 2006).

2-Şiddet Aşaması: Şiddetin eyleme dönüştüğü aşamadır. İlişkide yaygın olan şiddet türü hangisi ise, o şiddetin yaşandığı dönemdir. Birkaç saat ya da birkaç gün sürebilir. Bu aşamada saldırgan kontrolünü kaybeder. Kadının, artık erkeğin davranışları üzerinde hiçbir kontrolü kalmamıştır. Şiddet uygulayanın amacı eşine ders vermektir. Mağdur olan kadın pes eder. Eşine karşı gelirse her şeyin daha kötü olacağını zanneder. Kadınlar sığınma evlerine ya da kadın kuruluşlarına genellikle bu aşamanın hemen öncesinde veya sonrasında başvururlar (Kemerli, 2004; Sevil, 2006 ; Yanıkkerem, 2006).

3-Balayı Aşaması: Barışma dönemidir. Şiddet yaşandıktan sonra birçok ilişkide şiddeti uygulayan kişinin gösterdiği yumuşak, alttan alma, özür dileyen tavırların olduğu aşamadır. Bu aşamada, erkek pişmanlık belirtir, değişme sözü verir, ağlar,

yalvarır, kadını intihar etmekle tehdit eder. Kadın söylenenlere inanmak ister ve eşinin iyi bir insan olduğunu zannetmeye başlar. Bu aşama, kadının ilişkinin düzeleceğine inancını destekleyen, sabretmesinin karşılığını aldığı bir dönem olduğu için kadının ilişkiden kopması zordur. Kadın erkeğin özrünü kabul eder ve erkeğe bir şans daha tanır (Kemerli, 2004; Sevil, 2006; Yanıkkerem, 2006).

Şiddet döngüsünde yer alan üç aşama, her seferinde şiddetlenerek sürer ve aşamaların arası giderek kısalır. Bu dönemde gerekli girişimlerde bulunulmazsa bir süre sonra gerginlik tekrar artmakta ve şiddet döngüsü birinci aşamaya geçiş yapmaktadır. Bu ılımlı dönem zaman geçtikçe yerini gerginliğe bırakır ve yeniden birinci faza geçilir. Böylece kısır döngü devam eder.

Şiddetin ortaya çıkmasında merkezi sinir sistemi ve endokrin sistemin etkili olduğu vurgulanmıştır. Duygu ve davranışlarımızı yöneten sistemin limbik sistem olduğunu belirten biyolojik kuramlar sinir sistemimizde şiddetin bulunduğu yeri karakterize eder (Altay, 2005).

Özellikle cinsiyet hormonlarının saldırganlık ile ilişkili olduğu ortaya konmuş ve aynı zamanda beyin kabuğu hasar görmüş bireylerde saldırgan davranışlar tespit edilerek bu bölümde şiddet davranışı üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Bilimsel çalışmaların tutarlı sonuçlar vermesi, şiddetin doğuştan gelen faktörler ile belirlendiği görüşünü reddeden sosyal psikologları bile etkileyerek biyolojik faktörlerin saldırganlığın üzerinde etkili olduğunu kabul etmişlerdir. Hayvanlar üzerinde yapılan deneylerde beynin belirli bir bölgesine elektrik uyarını verilerek şiddet davranışlarında artış görülmüş, diğer bölgelerine ise uyarın uygulandığında şiddet davranışı ortaya çıkmamıştır. Bu durum beynin bir bölgesinin şiddet ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Besni, 2011).

Yine yapılan çalışmalarda cinayet suçu işleyen ile şiddet eylemi sonucu hüküm giyen bireylerin beyin işlevlerinde hasar saptanmıştır ve anti sosyal kişilik bozukluğu olarak da adlandırılan davranışlar bozuklukların sebebi beyinde bu hasarların meydana geldiği bölümler ile ilişkilendirilmiştir (Besni, 2011).

2.5. Aile İçi Şiddet

Aile içi şiddet, bir aile birimi içerisinde meydana gelen bütün şiddet olaylarını kapsamı içine almaktadır. Bu; koca, partner, çocuk, kardeş, ebeveyn ve ileri yaşta olanların istismarını içine alan kapsamlı bir terimdir. Geleneksel aile birimi içinde gerçekleşen şiddet aile içi şiddet olarak tanımlanmaktadır. Şiddetin bu türünde suçlu ve mağdur arasında kan bağı ya da evlilik sonucu oluşan bir akrabalık vardır. Birçok aile içi şiddet vakasında şiddeti uygulayan ile şiddete mağdur olanın aynı evi paylaştığı gözlenmektedir. Farklı kültürlerde aile içi şiddet geleneksel bakış açısıyla doğal karşılanarak, bu tür şiddetin açığa vurulması ailenin ve toplumun düzenini bozmaya yönelik davranış olarak değerlendirilmiştir. “Kol kırılır yen içinde kalır” atasözünde olduğu gibi bazı şeylerin aile içinde kalması gerektiği savunulur. Bu yaklaşım tarzı çoğu ülkede bireysel bakış açısının ötesinde sağlık, emniyet görevlileri ve hukukçular tarafından da benimsenerek yasal işlemler bu bakış açısıyla sürdürülmektedir (Bütün, 2002). Geleneksel bakış açısıyla mahrem olması gerektiği savunulan ev, aile ve ya karı-koca arası iletişimsizlik dışarıya yansıtılması ayıp olarak görüldüğünden soruna çözüm aranmadığı ve çoğu zaman bu durumun geçeceği düşüncesiyle sorun olarak görülmediği bilinmektedir. Şiddetin olağan ve normal kabul edilmesi ya da aile hayatının mahrem görülmesi bu durumun bir çok aile bireyi tarafından saklanmasına ve normal kabul edilmesine sebep olmuştur. Bu düşünce de aile içi şiddetin giderek artmasının sebebi olabilir.

Başka bir tanımda, aile bireylerinden birinin, diğer bir aile bireyini sindirme, öfkelenendirme veya duygusal baskı altına almaya yönelik fiziksel ve sözel davranışları şeklinde tanımlanan aile içi şiddet, uygulama biçimi bakımından dövme, yaralama, sakat bırakma, cinsel saldırı, saldırı ve öldürmeye kadar giden fiziksel şiddet ve sözle somut olarak belirlenemeyen beden dili şeklinde, sözlü, duygusal ve zihinsel şiddet biçimlerinde de olmaktadır (Özgüven, 2010).

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın yapmış olduğu çalışma sonucunda, ailelerin 1/3'ünde fiziksel şiddet yaşanmaktadır ve maalesef bu ailelerin 3/4'ünde çocuklar bu şiddetlere tanıklık etmektedirler. Şiddet öğrenilen bir davranış olup ve şiddet şiddeti beraberinde getirmektedir. Çocukluğunda şiddet mağduru olan

veya şiddete tanıklık eden bireyler yetişkinliklerinde de şiddet uygulamaya daha yatkın olurlar. Bundan ötürü meseleye bireysel değil, toplumsal bakılmalıdır (Taşdan, 2009).

Toplumun aynası olduğu varsayılan aile kendisini oluşturan bireyler için hayatın anlamıdır. Çünkü ailenin biyolojik ortaklığın yanında sevgi saygı kabullenilme gibi sosyal değerlerin de en çok yansıtılan yer olduğunu söyleyebiliriz. Bunun için sağlıklı her birey ailede kabul görmek, sevilme ister. Ancak ruh sağlığı yerinde olmayan bazı bireylerin aile içinde şiddet kullanarak aileyi çıkmaza götürdüğü de su götürmez bir gerçektir. Maruz kalan tarafın acı, ızdırıp ve utanç duygusuyla bastırıldığı ve yok saymaya çalışıldığı aile içi şiddetin birçok etkisi ve sonucu olabilmektedir. Tarih boyunca aile içi şiddet, önemsiz, ailenin özel bir sorunu olarak görülmüş ve dışarıdan yardım edilmesinin mümkün olamayacağı savunulmuştur. Aile içi şiddetin ortadan kalkması, sadece kişilerin davranışlarının değişmesi ile değil, aynı zamanda, dayağa izin veren sosyal ve kültürel değerlerin de değişmesi ile mümkün olacaktır. Tarih boyunca kaba kuvvet, egemen güçler tarafından alt grupları kontrol altında tutmak amaçlı kullanılmıştır (Polat, 2001).

Aile içi şiddet olgusu, geçmişte bugüne kıyasla üzerinde daha az durulan bir konuydu. Bu alandaki veriler az olmakla birlikte yapılmış çalışmaların da kapsam bakımından geliştirilmeye ihtiyacı vardı. Geçmişte aile içi şiddet, ailenin önemsiz özel bir sorunu olarak görülmüş ve dışarıdan yardım edilmesinin mümkün olamayacağı savunulmuştur. Bir problem tam olarak tanımlanıp neden ve nasıl oluştuğu ortaya konabilirse çözüme ulaşmak kolaylaşacaktır. Aile içi şiddetin hem failer, hem de kurbanları her ırk, sınıf, meslek, sosyo-ekonomik düzey, etnik grup veya dine mensup kişiler olabilmektedir. Böylece aile içindeki şiddetin araştırılması konusunda bilimsel analiz yapabilmek mümkün olmamaktadır. Ayrıca, şiddet ortamında büyüyen çocuklar, anne karnından erişkinliklerine kadar, doğrudan hedef olmasalar bile, duygusal olarak etkilenebilmektedirler. Çocuklar fiziksel olarak yaralanmasalar da, ciddi olarak zarar görürler. Anne-baba yaşanan olayları gizlemeye çalışsa bile, çoğu zaman bunda başarılı olamamaktadır. Çocuklar, olaylar için kendilerini suçlayabilmekte veya bütün enerjilerini anne-babalarının kavga

etmelerini önlemek için kullanabilmektedirler. Anne babalarının kavgasında kendini suçlayan ve ebeveynlerinin kavga etmelerini engellemeye çalışan çocuklar üzerinde aile içi şiddetin en büyük etkisi ise çocukların ailede işlerin böyle yürüdüğüne inanmalarındır. Bu tür bir inanca sahip olan çocukların, geleceğin suçluları veya istismarcıları olma ihtimalleri daha fazladır. Genç erkeklerin babalarını öldürme nedenlerinin başında babasının annesini dövmesi yer almaktadır. Babasının annesine uyguladığı şiddete tanıklık eden çocuk, kadınlara şiddet uygulamanın normal bir davranış biçimi olduğunu öğrenip kendi eşine de aynı kötü muameleyi yapabilir. Ayrıca bu çocuklar yaşamdaki her tür problemin, zıtlaşmanın çözümünü sadece şiddetle sağlamaya çalışacaktır (Polat, 2001).

Gelles'in yaptığı büyük çalışmalar sonucunda, aile içi şiddet için 11 risk faktörü bulunmuştur.

- Ailede yaşanan şiddet
- Erkeğin işsiz olması
- Erkeğin yılda bir ya da daha fazla kez yasadışı ilaç kullanması
- Kadın ve erkeğin farklı dinlerden olması
- Erkeğin, babasının annesine kaba kuvvet kullanmasına tanıklık etmesi
- Erkeğin işçi ya da bedeni ile para kazanan gruptan olması
- Evde çocuklara karşı şiddet kullanılması
- Ailenin gelirinin yetersiz olması aile içi şiddete yönelik risk oluşturmaktadır (Akt. Polat, 2001: 23-24).

Bireyler arası dinamikler de aile içi şiddeti etkileyen faktörlerdendir. Bunlar; düşük düzeyde evlilik içi tatmin, bireylerin agresif hareketler sergilemesi, ideolojik, ırk ve din farklılıkları, bir eşin özellikle kadının mesleğinin diğerinden daha iyi olması, daha fazla gelirinin olması, iletişim kurma yoksunluğu (özellikle çocuk ve yaşlılarda), evliliğe duyulan aşırı bağımlılık, ergenlik döneminde anne olma, yasal olarak evli olmama durumudur (Ünal ve Bilge, 2004).

Bazı kaynaklar aile içi şiddeti, ortaya çıkış biçimi ve nedenlerine göre beş grupta değerlendirmektedir (Aksoy, 2006). Bunlar:

1-Fiziksel şiddet: Dövme, tokatlama, tekmeleme ve yakma gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türü.

2- Cinsel Şiddet: Seksüel motivasyona bağlı olarak yapılan şiddet türü.

3-Duygusal Sömürü: Sevgi göstermeme, aşağılama, devamlı eleştirme, kıskançlık ve reddetme gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türü.

4-İhmal: Kişinin sosyal ihtiyaçlarını gidermeme biçiminde olup daha çok yaşlıların ve çocukların maruz kaldığı bir şiddet türü.

5-Ekonomik Sömürü: Kişinin parasını yönetme, başka kişiye ait paradan çıkar sağlamaya yönelmek.

Yukarıdaki sınıflamadan da görüleceği üzere aile içi şiddet "...aile içindeki güç ilişkilerinde belirlenerek, güçlüden güçsüze yönelik gerçekleşmektedir...". Böylece, en yaygın şekilde aile içinde kadına ve çocuğa yönelik gerçekleşen şiddet eğilimleri, zamanla güç ilişkilerindeki rollerinin değişmesi ile değişmekte, faili mağdur, mağduru ise fail statüsüne taşıyabilmektedir. Böylece kadının erkeğe, çocukların ebeveynlere yönelik şiddet eylemleri (nadir de olsa), aile içi şiddetin bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır. "Kuramsal olarak ele alındığında, eşler arasında yer alan aile içi şiddeti herhangi bir eş diğerine uygulayabilir. Ancak yapılan araştırmalar, aile içerisinde eşler arası şiddet vakalarının %90'ından fazlasında kadınların şiddete maruz kaldığını göstermektedir".

Aile içi şiddeti, toplumun en küçük birimini oluşturan bir ikili ilişki içinde, eşlerden birinin diğerine zarar verecek davranışlarda bulunması şeklinde tanımlayan Polat'a (2001) göre, eşler arasındaki şiddet, üç biçimde karşımıza çıkmaktadır.

1- Fiziksel şiddet: Fiziksel olarak ağır zarar veren ve ya verebilecek olan her tür davranış.

2- Duygusal istismar: Eşlerden birinin diğerini sürekli eleştirmesi, aşağılayıcı sözler söylemesi, yeterince para vermemesi, arkadaşları ve ailesi ile görüşmesini engellemesi, yapmak istemediği şeylere zorlaması, çocuklarından ayırma konusunda tehdit etmesi, yardıma muhtaç ya da hasta durumdayken yeterli desteği vermemesi bunların yanında, inancını ve geldiği sosyal sınıfı aşağılaması.

3- Cinsel istismar: Bir kişiyi, istemediği zaman ve şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; gebelikle ve ya seksüel yolla bulaşan hastalıklara yakalanmasına neden olmak gibi davranışlar bu başlık altında toplanabilir.

Güneri'nin (1997), "Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet" adlı incelemesinde de belirttiği gibi, şiddeti uygulayanların %95'inden fazlasını erkek, şiddete maruz kalanların %90'ından fazlasının kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Aile içi şiddetin nedenlerini ortaya koymaya yönelik olarak geliştirilen yaklaşımlar incelendiğinde, bu yaklaşımlarda ileri sürülen hiçbir nedenin aile içi şiddeti tanımlamada tek başına belirleyici olamayacağı, birden fazla faktörün (örneğin bireyin kişilik özellikleri, içinde yaşanılan kültüre ilişkin özellikler, aile içindeki etkileşim ve ekonomik sorunların hepsinin birden) birlikte etkili olduğu görülür. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Raporundan (2001) elde edilen veriler bu yargıyı doğrular niteliktedir.

- Ciddi yaralama ve öldürme vakalarının %20-50'si ailede olur. Öldürülen kadınların %40'ı kocaları tarafından öldürülmüştür, erkeklerin ise %10'u eşleri tarafından öldürülmüş olup, bunların %7'si kendini müdafaa sırasında ortaya çıkan durumdur.
- Şiddet ailede öğrenilir. Şiddete maruz kalan kadınların %37'si çocuklarına şiddet göstermişlerdir. Şiddete maruz kalan çocuk, gelecekte şiddet gösterimine adaydır. Görüldüğü gibi şiddet şiddeti doğurmaktadır.
- Tüm katillerin ailede şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. Demek ki, ailede şiddet yalnızca bireysel bir sorun olarak kalmayıp, toplumsal bir sorun haline gelmektedir.

- Çoğunlukla şiddetin bulunduğu ailelerde geçmişe ait benzer öykülere rastlanır. Şiddete başvuran kadında, ailede şiddet, alkol sorunu ve çocukların şiddete maruz kalması söz konusudur. Erkeklerde ise duygusal sıcaklıktan yoksun bir aile geçmişi, koruyucu tutumdan yoksun ve şiddetin var olduğu alkol bağımlılığı görülen bir ortam söz konusudur.

- Şiddete başvuran erkekler çoğunlukla engellenme eşiği düşük, dürtü kontrolü zayıf, patolojik düzeyde kıskanç ve alkole düşkün bireylerdir. Görüldüğü gibi, aile içi şiddet, aile bireylerinin birbirlerine ve genelde de güçlü olanın güçsüz olana uyguladığı fiziksel, cinsel ve duygusal nitelikteki olumsuz eylemlerdir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, şiddet, hem bireysel hem de toplumsal etkenlerle ilgili bir olgudur. Gerek bireysel düzeyde gerekse toplumsal düzeyde yaşanan şiddet eylemleri birbirini besler bir biçimde karşımıza çıkar. Öyleyse, ailede şiddet varsa toplumda da vardır. Ya da toplumda şiddet olayları yaşanıyorsa bunun ailenin işleyişine yansımaları kaçınılmazdır. Toplum ve ailenin birbiri için ayna görevinde olduğu söylenebilir. Bu açıklamadan hareketle şiddeti bireysel ilişkiler bağlamında hem üreten hem de onu olağanlaştıran toplumsal boyuta taşınmasında önemli bir rol oynayan kurumlardan biri de ailedir. Ancak, aile içi şiddet olaylarının açığa çıkarılmasında yaşanan güçlükler, aile içi ilişkilerin mahremiyetinden ve buna bağlı olarak aile içinde yaşanan şiddet olaylarının meşrulaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, aile içi şiddete dayanan suçların gizli kalma ihtimali de artmakta, bu gizlilik, bir yandan aile içi şiddet olaylarının ortaya çıkmasını ve çözümünü engellerken, diğer taraftan şiddetin yeniden üretilerek toplumsal boyutta daha büyük şiddet olaylarının yaşanmasına da neden olmaktadır.

2.6. Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Şiddet, geçmişten günümüze kadar bütün toplumların en önemli sorunlarından biri olmuş ve olmaya devam edecektir. Şiddetin ortaya çıkma nedeni arasında pek çok faktör sayılabilmektedir. Araştırmacılar şiddetin çok yönlü bir olgu olduğunu

belirterek, şiddeti tek bir nedene bağlamanın mümkün olmadığını belirtmiştir (Ayan, 2010).

Aile içinde ortaya çıkan öfke ve saldırganlığın nedenleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde; genetik, nörolojik ve biyolojik özellikler, bazı psikiyatrik bozukluklar, alkol ve madde kullanımı, sosyal destek yokluğu, yetişkinin çocuklukta istismara uğramış olması, özellikle cinsel istismarın olduğu ailelerde babanın güç ve kararlarda baskın olması, babanın güç ve kontrol sağlamak için şiddete başvurması, anne-baba arasında cinsel sorunların olması, aile dışı ilişkilerde kısıtlılık, işsizlik, yoksulluk ya da modernizasyon gibi nedenlerle yoğun bir stresin ortaya çıkması, anne ve babanın çocuğa karşı davranışlarındaki tutarsızlık, çevrede uygun rol modellerinin olmayışı ve içinde yaşanan grupların şiddeti teşvik etmesi gibi etmenlerin etkili olduğu görülmektedir (Çelikleş, 2013).

Anne-baba-çocuk arasında ortaya çıkan öfke ve saldırganlığın eşlik ettiği çatışmaların genellikle, ilişkinin eşitsizliği, yetişkinlerin saygı görme isteği ve büyüyen çocukların bağımsızlık ve özerklik gereksinimleri sonucu itaat konusundaki çatışmalar gibi farklı ihtiyaç ve beklentiler nedeniyle de ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu aşamada çocuğa yöneltilen öfke ve saldırgan davranışın nedeni olarak anne-babaların denetimi elden bırakmama isteği; çocukların ise anne-babaların sınır koymalarına gereksinimleri olması gibi psikolojik nedenler de sıralanabilmektedir (Hortaçsu, 2003).

Yazıcıoğlu ve Kayhan (2007)' in yaptıkları çalışmada aile içi şiddetin nedenleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- İstenmeden yapılan evlilikler ve uyum sorunları,
- Çocuksuzluk (kısırlık),
- İşsizlik, ekonomik yetersizlik ve geçim sıkıntısı,
- Erkeğin aşırı kıskançlığı ve güvensizliği,
- Eşlerden birinin diğerine karşı gelmesi, itaatsizliği, saygısızlığı, izni olmadan bazı işler yapması, dik başlılığı,

- Çocukların hatalı davranışları ve başarısızlığından kadını sorumlu tutması,
- Eşlerin yalan söylemesi, birbirini aldatması,
- Eşlerden birinin aşırı sinirli olması,
- Eşlerden birini akrabalarının kışkırtması,
- Eşlerden birinin, evini, eşini ve çocuklarını ihmal,
- Çocukların itaatsizliği, yaramazlığı, söz dinlememesi, başarısızlığı, tembelliği
- Eğitimsizlik, cahillik, bilgisizlik,
- Alkol bağımlılığı ve kumar tutkusu vb.' dir.

Şiddet birçok nedeni içinde barındırmaktadır. Aile içi şiddetin nedenlerini anlayabilmek için, bir yandan bireyin yakın çevresi ile ilişkileri ve psikolojik yapıları, diğer yandan toplumsal çerçevenin göz önüne alınması gerekmektedir. Bu nedenle, ailenin gerek kendi içinde, gerekse kendi dışına yönelik olarak verdiği kültürel ve toplumsal mücadelenin, şiddeti anlama çabasına dahil edilmesi gerekir (Arıkan, 2014).

Değişen zaman ve şartlarla birlikte hem şiddetin çeşitlerinde hem de şiddetin nedenlerinde önemli değişimler ve çeşitlenmeler meydana gelmiştir. Şiddetin nedenlerini üç temel başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar bireysel faktörler, ailevi faktörler ile toplumsal ve çevresel faktörlerdir (Simith, 2011).

2.6.1. Bireysel Faktörler

Tekin'e göre şiddetin ortaya çıkmasında etkili olan özellikler şu şekildedir; "eğitim hayatında başarısızlık, sosyal beceri eksikliği, çatışma ve çözüm bulma becerilerinde eksiklik, dışlanmışlık ve yalnızlık duyguları, aşırı alınganlık, özgüven eksikliği, bireysel farklılıklara karşı toleranssızlık, genetik yatkınlık, psiko-patolojik sorunlar, çabuk hayal kırıklığına uğramak, öfke kontrolünde yetersiz kalmak, sık sık öfke patlamaları yaşamak, madde ve alkol kullanımı, dürtüsel hareket etmek, dikkat

eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, sosyal uyumsuzluk ve engellenmişlik duygusu”dur (Tekin, 2011).

Ayan, aile içi şiddetin nedenlerini ortaya koyamaya çalışan yaklaşımlara bakıldığında, bireyin kişilik özelliklerinin, içinde yaşanılan kültürel özelliklerin, aile içindeki etkileşimin ve ekonomik faktörlerin hepsinin birden şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğunu belirtmiştir (Ayan, 2010).

2.6.2. Ailevi Faktörler

Tekin, bazı ailevi faktörlerin şiddet olgusunu etkilediğini belirtmiştir. Tekin’e göre bu ailevi faktörler; “aile içi iletişim ve etkileşim kopukluğu, tutarsız disiplin yaklaşımı, uygunsuz sınır koyma, aşırı baskıcı ya da aşırı rahat aile tutumları, sevgi, ilgi eksikliği, ihmal, sıklıkla engellenme ve cezalandırılma, aile içi şiddete maruz kalma, aile içi şiddete tanık olma, fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan istismar edilme, yanlış ya da yetersiz gözetim ve yönlendirme, olumsuz rol modelleri, düzensiz ve tutarsız aile ortamı, suç geçmişi olan aile üyeleri akrabalar, sınırlandırıcı, baskıcı ve yargılayıcı aile ortamları vb.dir.” (Tekin, 2011).

Acar, sevgi ve ilgi eksikliğinin şiddetin ortaya çıkmasında önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. Şiddetin ortaya çıkmasında sevgi ve ilgi eksikliğiyle birlikte, çocukları dövmenin ve kardeşler arasında yapılan ayrımcılığın da etkili olduğunu belirtmiştir (Acar, 2012).

2.6.3. Toplumsal ve Çevresel Faktörler

Tekin insanın, doğuştan şiddeti bilmemesine rağmen yaşam süreci içerisinde ait olduğu toplumsal ve sosyal çevreden şiddet davranışını öğrenebildiğini belirtmiştir. Tekin’e göre şiddete yol açan toplumsal ve çevresel faktörleri şu şekilde açıklamıştır; “sosyal ve toplumsal düzensizlikler, olumsuz aile ortamı, şiddetin özellikle erkekler için toplum tarafından mazur görülmesi, medyanın olumsuz etkisi, şiddet içeren programlar, filmler, bilgisayar oyunları, ekonomik sıkıntılar, eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar, olumsuz okul ortamı, uyuşturuculara ve ateşli silahlara ulaşım kolaylığı, akran baskısı, olumsuz arkadaş grupları vb.” (Tekin, 2011).

Acar, bireyin sosyalleşme sürecinde kin, öfke, nefret ve kıskançlık gibi duyguların ait olduğu toplumun özelliklerine göre şekillendiğini ve bu duygularla birlikte de şiddetin ortaya çıktığını belirtmiştir. Toplumsal ve çevresel faktörlerin şiddetin ortaya çıkmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Özellikle bilgisayar, internet, eğitim yetersizliği (özellikle de ahlaki ve dini eğitim), televizyon, arkadaş çevresi şiddetin ortaya çıkmasında önemli faktörlerdendir(Acar, 2012).

2.7. Aile İçi Şiddetin Sonuçları

Aile içi şiddet kurbanları üzerinde pek çok etki gösterebilmektedir. Bazı etkileri düzeltilebilir, tedavi edilebilir olsa da bazı etkilerinin dönülmez sonuçlara yol açtığı görülebilmektedir. Aile içi şiddet aslında sadece kurbanın değil şiddeti uygulayan bireyin de şiddete tanık olan bireylerin de olumsuz etkilendiği ve hem sosyal hem psikolojik açıdan yara aldığı bir durumdur. Sonuçlarına bakacak olursak;

- Yoğun korku ve buna bağlı olarak gelişen çaresizlik, güvensizlik, ümitsizlik duyguları.
- Yoğun endişe, panik.
- Kabuslar, tetikte uyumak, uykusuzluk vs. gibi uyku bozuklukları.
- Aşırı yeme, Anorexia Nervosa (ölüme vardırarak kadar az yeme) gibi yeme bozuklukları
- Mide ve baş ağrısı, baş dönmesi, bayılma gibi somatik ve psikosomatik şikâyetler
- Sakat kalma derecesine varabilen yaralanmalar
- Depresyon
- Ölüm isteği ve intihar düşünceleri
- Suçluluk duygusu
- Utanç

- Öfke ve başkalarına (çocuklar, hayvanlar, eşyalar gibi) yönelebilen öfke patlamaları - Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı
- Başarısız ve uyumsuz okul/iş hayatı veya sosyal hayat
- Patolojik ümit, şiddetin bir gün biteceğine inanmak
- Ölüm/cinayet
- İntihar
- İnsanlara güvensizlik ve yakın ilişkilerde zorluk
- Düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu
- Evden kaçma, erken evlilik (çocuklarda)
- Cinsel hayatta zorluklar (aşırı düşkünlük veya aşırı korku ve kaçınma)
- Kendine zarar veren davranışlar (kendini camla kesmek, üstünde sigara söndürmek gibi) - Endişe ve panik atakları
- Dissosiyatif bozukluklar ("Ruhum, bedenimden ayrıldı", "olayları bir başkasına oluyormuş gibi seyrediyorum"la tanımlanan durum)
- Toplum ve çevreden soyutlanma.

Bütün bu sonuçlar kadını antisosyal çevresiyle ilişkisini koparmış tuhaf bir varlığa dönüştürmekte ve bazen telafisi imkansız izler bırakmaktadır.

2.8. Aile İçi Şiddet Açısından Risk Faktörleri

Türkiye’de kadın sığınma evlerinde yapılan bir çalışmada, şiddet gören kadınların tamamına yakınının çocukken de şiddet gördüğü ve sonradan kendi çocuklarını dövdüğü saptanmıştır. Aile içi şiddet uygulayanların büyük bölümünün kendisi doğrudan şiddet gören çocuklar arasından değil, ana babaları arasındaki şiddete tanık olanlardan çıktığı yönünde görüşlerin olmasına karşın, çocuklukta şiddet içeren davranışlara maruz kalan bireylerin yetişkinlikte ciddi davranış bozuklukları gösterdikleri de görülmektedir (Altınay ve Arat, 2008).

Kadın ve erkeğin sosyoekonomik özelliklerinin aile içi şiddet açısından risk oluşturduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Kadın ve erkeğin eğitim düzeyinin düşüklüğü, geniş aile yapısı, düşük sosyoekonomik düzey ve kadının erken yaşta evlenmesi aile içi şiddet açısından risk faktörü olarak belirtilmiştir. Elazığ'da yapılan bir çalışmada, kadınların evlilikleri süresince eşleri tarafından şiddete maruz kalmalarının; gelir düzeyi düşüklüğü, kadının ve eşinin eğitim düzeylerinin düşük olması ile ilişkili olarak arttığı belirtilmektedir (Yıldız, 2008).

Altınay ve Arat (2008), yaptıkları çalışmada Türkiye'de her üç kadından birinin fiziksel şiddet yaşadığı ve kadının daha çok para kazanmasının dayak riskini iki kat arttırdığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada kadınların öğrenim düzeylerinin artmasıyla fiziksel şiddet görme oranının düştüğü, okuma-yazma bilmeyen kadınların en az bir defa dayak yiyenlerin oranı %43, yüksek öğrenim görmüş kadınlarda ise bu oran %12'dir.

Erkeğin alkol ya da uyuşturucu madde kullanması kadına yönelik şiddeti arttıran bir diğer risk faktörüdür. Bachman ve Saltzman'ın (1995) belirttiğine göre alkol ve madde kullanımı aile içi şiddete maruz kalma riskini yükseltmektedir. Benzer şekilde yapılan birçok çalışmada alkol ve madde kullanımı aile içi şiddet açısından risk faktörü olarak belirtilmiştir (Ulusoy, 2008).

2.9. Aile İçi Şiddet Kuramları

İnsan toplumunda sınırlandırılmamış (ve çoğu zaman kontrol altına alınamayan) şiddet nedenlerini kavrama girişiminde bulunmak için birçok teori geliştirilmiştir. Bu şiddet analizi, makro düzeyden (savaşlar, hükümet, baskı vb.) çift ile birey arasındaki şiddete kadar uzanmaktadır. Şiddeti, özellikle aile içi şiddeti (cinsiyet ve cinselliğin karmaşık ilişkilerini bütünleştiren) birleştiren bu tür çabaların, toplumların kendi içerisinde ve toplumsal bağlamda araştırılması gerekmektedir.

Evde aile içi şiddetin varlığı, çocuğun güvenliğini değerlendirirken veya çocuğun yerleştirilmesinin uygunluğunu belirlerken dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Aile içi şiddet ve çocuklara yönelik kötü muamele sık sık birlikte

gerçekleştiğinden, çocuk refahı uygulayıcılarının aile içi şiddetin nasıl tanımlandığı konusunda bir anlayışa sahip olmaları önemlidir.

Aile içi şiddetin tanımı, terimin kullanıldığı bağlama bağlı olarak değişmektedir. Klinik ya da davranışsal bir tanım “fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırılar ve aynı zamanda yetişkinlerin ya da ergenlerin yakın partnerlerine karşı kullandıkları ekonomik zorlamanın da dahil olduğu zorlayıcı davranışların bir şeklidir” (Schechter ve Edelson, 1999).

ABD Adalet Bakanlığı'nın tanımlamasına göre aile içi şiddet, bir ortağın başka bir samimi ortağı üzerinde güç ve kontrol sağlamak için bir ortak tarafından kullanılan herhangi bir ilişkide taciz edici davranış şekli olarak tanımlanmaktadır. Ev içi şiddet, fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik veya psikolojik eylemler veya başka birini etkileyen eylemlerin tehditleri olabilir. Bu, birini korkutmak, manipüle etmek, küçük düşürmek, izole etmek, korkutmak, terörize etmek, zorlamak, tehdit etmek, suçlamak, incitmek, yaralamak veya yaralamak gibi davranışları içerir (Child Welfare Information Gateway, 2014).

Aile içi şiddet, duygusal, cinsel ve ekonomik istismarın yanı sıra fiziksel şiddeti de içerir. Farklı istismar türleri, her zaman bir ortak tarafından diğerinin zorlayıcı kontrolü bağlamında olmasına rağmen, birlikte veya kendi başlarına ortaya çıkabilir. Aile içi şiddetin mutlaka fiziksel şiddet içermemesi gerçeğini pekiştirmek için, partner istismarı terimini tercih ediyoruz (Taket, et al. 2003).

Fiziksel istismar genellikle tekrarlayıcıdır ve genellikle hem sıklık hem de şiddet bakımından artmaktadır. Aşağıdakileri içerebilir:

- Mağduru itme, vurma, ısırma, tokatlama, vurma, yumruklama veya tekmeleme
- Mağduru tutma, bağlamak veya sınırlama
- Kurbanı boğma
- Mağdurun saçını çekmek ya da kurbanı saçın ya da vücut parçalarının arasından sürükleme

- Kurbana silahla saldırma
- Evcil hayvanlara veya hayvanlara zarar verme
- Fiziksel istismar ayrıca bir ortak tıbbi bakımın reddedilmesini veya alkol ve/veya uyuşturucu kullanımının zorlanmasını da içerir.

Aile içi şiddet durumlarında bazı risk faktörleri bulunmaktadır. Bunlar yaş, sosyo ekonomik durum, ırk gibi durumlar olabilmektedir (Akyüz, 2011).

Risk faktörleri otomatik olarak bir kişinin aile içi şiddet kurbanı veya suçlu olacağı anlamına gelmemektedir. Ayrıca, bazı risk faktörleri diğerlerinden daha güçlü olmasına rağmen, çalışmalar arasındaki metodolojik farklılıklar nedeniyle risk faktörü bulgularını çalışmalar arasında karşılaştırmak da zordur.

Yaş: Aile içi şiddet mağduriyeti için en yüksek risk altındaki kadın yaş grubu 16 ila 24'tür. Bu yüksek riskli yaş grubunun bir bölümü arasında - lisans üniversite öğrencileri - bir çalışmada kadın katılımcıların yüzde 22'si aile içi şiddet mağduriyetini ifade etmişlerdir ve erkeklerin yüzde 14'ü anketten önceki yıl partnerlerine fiziksel olarak saldırdığını ifade etmişlerdir (Ulusoy, 2008).

Sosyo-ekonomik durum: Aile içi şiddette gelir düzeyleri de etkili faktörlerden biridir. Yapılan incelemelerde anlaşmazlıkların çözümü için polise başvurunun çoğunlukla yoksullar tarafından rapor edildiği görülmektedir. Mağduriyet anketleri, daha düşük gelirli kadınların, geliri fazla olan kadınlardan daha çok aile içi şiddet mağduru olduğunu göstermektedir. Aile geliri 7.500 doların altında olan kadınların, aile gelirleri 50.000 ile 74.000 dolar arasında olan kadınlara göre şiddet mağduru olma ihtimalinin beş katıdır.

Her ne kadar fakir kadınlar aile içi şiddete maruz kalan mağdur olmasına rağmen, bir araştırma ayrıca, devlet geliri olan kadınların Bağımlı Çocuklu Ailelere Yardım Yardımı (AFDC) aracılığıyla yardım ödemeleri aldıklarında, mevcut veya eski eşi tarafından fiziksel saldırganlık yaşamalarının üç kat daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Yıldız, 2008).

İrk: Genel olarak, ABD'de, siyahlar diğer gruplara göre daha yüksek mağduriyet oranları yaşamaktadır: siyah kadınlar beyaz şiddete oranla yüzde 35 daha yüksek oranda şiddetli şiddete maruz kalmaktadır ve siyah erkekler yüzde 62 daha yüksek oranda şiddete maruz kalmaktadır. Bu oran beyaz erkekler ve diğer ırklardaki erkeklerin oranının yaklaşık iki buçuk katıdır (Ulusoy, 2008).

Tekrarlanan Mağduriyet

Aile içi şiddet, genellikle, polis teşkilatı için yüksek oranda tekrarlanan çağrılardan biridir. Örneğin, polis verileri bir yıl içindeki aile içi şiddet olaylarının yüzde 42'sinin tekrar eden suçlar olduğunu ve aile içi şiddet suçlarının üçte birinin polise bildirilen tüm aile içi şiddet olaylarının üçte ikisinden sorumlu olduğunu göstermiştir. Bazı aile içi şiddet mağdurlarının yalnızca bir kez fiziksel saldırı görmesi, bazılarının ise 12 ay gibi kısa bir sürede tekrar tekrar yaşaması muhtemeldir. Araştırma, daha fazla saldırı için en yüksek risk süresinin son saldırının ilk dört haftasında olduğunu göstermektedir (Cengiz, 2008).

Suçluların Hapsedilmesi

Aile içi şiddete suçluları, yerel hapisanelerdeki şiddet uygulayan suçluların yaklaşık yüzde 25'ini ve devlet cezaevindeki şiddetli suçluların yüzde 7'sini oluşturmaktadır. Aile içi şiddet uygulayanların çoğunun önceden mahkumiyet geçmişi bulunmaktadır. Aile içi şiddetten dolayı cezaevinde bulunan suçluların yüzde 70'inden fazlasının, aile içi şiddeti değil, diğer suçlar için önceden mahkumiyetleri bulunmaktadır (Karakulak, 2018).

İlişkinin Feshi

Her ne kadar bir çift ayrıldığında aile içi şiddet riskinin arttığına dair popüler bir anlayış olsa da, aslında çoğu saldırı ilişki bittikten sonra ortaya çıkmaktadır. Ancak, henüz bilinmeyen, hırpalanmış bir kadın ayrıldıktan sonra şiddetinin artıp artmadığıdır (Cengiz, 2008).

Koruyucu Stratejiler

Aile, arkadaşlar ve sosyal hizmet sağlayıcıları tarafından sıkça tavsiye edilen koruyucu stratejiler arasında polise başvurmak, sınırlama emri çıkarmak veya bir arkadaşın ya da akraban evinde ya da aile içi şiddet barınağında sığınmak bulunmaktadır. Normalde bu önerilerin mağdurları ve çocuklarını şiddetten korumada başarılı olduğu varsayılmaktadır. Bununla birlikte, bu stratejilerin bazı aile içi şiddet mağdurları için etkili olmasına rağmen, diğer mağdurlar için gerçekçi olmayan ve hatta tehlikeli seçenekler olabileceğini unutmamak gerekir. Örneğin, bir kısıtlama emri edinmek, bazı failleri caydırmak için faydalı olabilir, ancak diğer faillerin giderek daha kötü niyetli ve tehdit edici hale gelmesine neden olabilir (Yıldız, 2008).

Bu tavsiyeler somut ve gözlemlenebilir olduğu için, insanlara aile içi şiddet mağduru olarak, istismarı ele almak ve ek riskler oluştursalar bile güvenli olmaları için adımlar atmaları konusunda güvence verme eğilimindedir. Ayrıca, bu seçenekler yalnızca mağdurun hayatındaki fiziksel şiddete yöneliktir. Mağdurun hayatta kalmak için üstesinden gelmesi gereken ekonomik ya da barınma zorluklarını ele almazlar ya da mağdurların ihtiyaç duyduğu duygusal ve psikolojik güvenliği sağlamazlar. Bu nedenle, mağdurlar genellikle karar vermeye ve güvenliği bulmaya çalışırken "hayat yaratan" risklere karşı "fail tarafından oluşturulan" riskleri tartarlar (Akyüz, 2011).

Tipik olarak, mağdurlar hayatlarındaki şiddete pasif olarak tolerans göstermezler. Eşlerinin kötü niyetli davranışlarından kaçınmak ve bunları azaltmak için genellikle çok yaratıcı yöntemler kullanırlar. Bunlardan bazıları başarılı, bazıları ise başarılı değildir. Mağdurlar, duygusal ve fiziksel olarak eşlerinin şiddetinden korunmasında etkili olan geçmiş deneyimlerine dayanarak kendilerine özgü koruyucu stratejiler geliştirirler. Hangi hayatta kalma mekanizmasının kullanılacağına karar verirken, mağdurlar analiz etmeyi içeren metodik bir problem çözme sürecine girerler: mevcut ve gerçekçi güvenlik seçenekleri, tacizecinin şiddeti tarafından oluşturulan tehlike seviyesi ve daha önce kullanılan stratejilerin etkinliği ve sonuçlarıdır (Yıldız, 2008).

Dikkatlice değerlendirildikten sonra, aile içi şiddet mağdurları, kendilerine ve çocuklarına maruz kalacağına inandıkları riskler göz önüne alındığında belirli yaklaşımları kullanmaya, uyarlamaya, değiştirmeye veya atmaya karar verirler. Mağdurların hayatta kalmak ve kendilerini korumak için kullandıkları ek koruyucu strateji örnekleri şunlardır (Bağışlı, 2017):

- Faile uymak, yerleştirmek veya gizlice sokmak;
- Kötüye kullanım korkusunu daha kötü hale getirme korkusuyla ilgili olarak küçültmek, reddetmek veya reddetmek;
- Şiddetin artmaması için ilişkiye girmek ya da ilişkide kalmak;
- İstismarcıyla mücadele etmek veya istismara karşı koymak;
- Çocukları bir komşuya veya bir aile üyesinin evine göndermek;
- Hayatta kalmanın bir yolu olarak yalan gibi manipülatif davranışlarda bulunmak;
- İstismarcıyı kızdırmamak için hizmetleri reddetmek veya takip etmemek;
- Maddeleri "kaçış" olarak kullanmak veya suiistimal etmek;
- Muhtemel bir saldırıdan kaçınmak için tacizcinin cezai faaliyeti veya çocukların suiistimali hakkında yalan söylemek;
- İlişkiyi geliştirmeye çalışmak veya fail için yardım bulmaya çalışmak.

Bu koruyucu stratejiler mağdurlar için başa çıkma ve hayatta kalma mekanizmaları olarak işlev görse de, mağdurların davranışını işbirlikçi, etkisiz veya ihmal edici olarak gören uzmanlar tarafından sıklıkla yanlış değerlendirilmektedir. Mağdurlar eşlerinin davranış biçimine çok aşina olduklarından, vaka çalışmasının hem mağdur hem de çocuklar için etkili bir güvenlik planı geliştirmesinde, özellikle de önceden düşünülmemiş seçenekleri araştırırken yardımcı olabilirler (Akyüz, 2011).

Baş çıkma stratejilerinin, ağrıyı gidermek için ilaç kullanmak gibi olumsuz etkileri olduğu durumlarda, hizmet sağlayıcıların, aile içi şiddet mağdurlarına olumlu

çözümler sunan ek destek ve rehberlik sağlamaları çok önemlidir. Aile içi şiddet mağdurlarının güvenliğini sağlamak için kullandıkları benzersiz yaklaşımların anlaşılması, toplum profesyonellerinin ve hizmet sağlayıcılarının ihtiyaçlarına daha etkin şekilde yanıt vermesine yardımcı olacaktır (Karakulak, 2018).

Aile İçi Şiddet Kuramları

Bireylerin aile içi şiddet uygulamalarını açıklayan birçok teori ve kuram bulunmaktadır. Bu teoriler soyut görünebilir, ancak teorilerin sağlık uzmanlarının şiddet sorununa etkili bir şekilde nasıl cevap verebileceği konusunda önemli etkileri bulunmaktadır. Genel olarak, dört teori iç istismarı açıklar: Psikolojik Teori, Sosyolojik Teori, Feminist veya Toplumsal-Yapısal Teori şeklindedir (Yıldız, 2008).

Psikolojik Teori

Psikolojik teorilerde kişinin şiddete başvurması genellikle psikolojik süreçlerle açıklanmaktadır. Bunlar kişilik özellikleri, kişilik bozuklukları, anti sosyal kişilik veya psikolojik bozukluk, travmatik stres, zayıf dürtü kontrolü, düşük özgüven veya madde bağımlılığı gibi süreçlerle açıklanmaktadır (Topçu, 2015).

Sosyolojik Teori

Sosyolojik teoriler, genellikle şiddeti öğrenilen davranışların sonucu olduğu konusunda bir öneri getirmektedir. Bir sosyolojik teori şiddeti bir aile içinde öğrendiğini ve bir eş kurbanının bir şiddet ve affetme döngüsünde yakalandığını öne sürmektedir. Mağdur ayrılmazsa, meyilli şiddeti olumlu sonuçlar üretmenin bir yolu olarak görmektedir (Bağışlıoğlu, 2017).

Bu aile üyelerinin çocukları, davranışlarını ebeveynlerinden öğrenebilir. Farklı bir sosyolojik teori, düşük gelirli alt kültürlerin, şiddetin bu tür alt kültürlerde daha kabul edilebilir bir çözüm yolu olabileceğinden, daha yüksek düzeyde istismar oranları göstereceğini ortaya koymaktadır. Bu teori üzerine bir varyasyon şiddeti tüm sosyal sistemlerde içseldir ve kaynakları olan insanlar (finansal, sosyal bağlantılar, prestij) aile üyelerini kontrol etmek için kullanılmaktadır (Topçu, 2015).

Feminist veya Toplumsal-Yapısal Teori

Feminizm, kadınlar için politik, ekonomik ve sosyal haklar için savaşılan bir toplumsal hareket ve ideolojidir. Feministler, kadın ve erkeğin eşit olduğuna inanır ve kadınlar toplumdaki erkeklerle aynı haklara sahiptir. Feminist teori, kadınların oy kullanma hakkı, çalışma hakkı ve şiddetten uzak yaşama hakkı gibi birçok farklı hak için eşitlik iddia etmektedir. Bu teoriye göre, şiddeti kullanan erkek, kadın eşlerin bağımsızlığını kontrol etmek ve sınırlamak için bunu yapmaktadır. Teoriye göre erkek egemenliğinin toplumsal gelenekleri, ilişkilerde eşitsizlikleri desteklemekte ve sürdürmektedir.

Şiddet Döngüsü

Kötüye kullanım döngüsü, 1970'lerde Lenore Walker tarafından kötü niyetli bir ilişkideki davranış kalıplarını açıklamak için geliştirilen bir sosyal döngü teorisidir.

Walker'ın teorisi, bir zamanlar kurulan, küfürlü ilişkilerin neredeyse her zaman fiziksel istismardan önce gelen ve eşlik eden psikolojik istismarla birlikte, duygusal, psikolojik veya fiziksel olsun, tahmin edilebilir tekrarlayan bir istismarı kullanma şekli ile karakterize olduğu fikrine dayanmaktadır (Cengiz, 2008).

Döngü genellikle öngörülebilir bir düzende gerçekleşir ve genellikle ilişkiyi tamamen bırakan kurban tarafından çatışma durdurulana kadar tekrar eder. Döngü, yüzlerce kez meydana gelebilir, toplam döngü birkaç saatten bir yıla veya daha fazla sürebilir. Bununla birlikte, döngünün uzunluğu genellikle zamanla azalır (Karakulak, 2018).

Şiddet Kültürü Teorisi: Büyük, çoğulcu toplumlarda, bazı alt kültürlerin, fiziksel şiddetin baskın kültürden daha fazla kullanılmasına izin veren normlar geliştirmektedirler. Bu nedenle aile içi şiddet, şiddet içeren toplumlarda barışçıl olanlardan daha sık meydana gelecektir. Ailede ataerkil egemenliği destekleyen eş ilişkileri ve onu desteklemek için şiddet kullanımı bu alt kültür için örnek teşkil etmektedir (Bağışlıoğlu, 2017).

Ekolojik Teori: Bu teori, ailedeki şiddeti daha geniş sosyal çevreye bağlamaktadır. Bu bağlam, kültürü, ailenin resmi ve gayri resmi sosyal ağlarını, daha

yakın aile ortamı ve koşulları ve aile tarihini içerir. Bu tür çerçeve, verilen kriterlere dayanarak iç saldırı risk teorisi için bir temel oluşturur (Topçu, 2015).

Evrimsel Teori: Bu teori, toplumların göreceli olarak basitten daha karmaşık olana değiştikçe, ailelerin şekil olarak daha küçük ve çekirdek hale geldiğini ve sosyal ilişkilerin daha yapılandırılmış ve daha belirsiz hale geldiğini göstermektedir. Bu değişen koşullar farklı ebeveynlik tarzlarına neden olur - örneğin, daha sıkı aile ağlarında çocuklara daha az bağımsızlık verilir ve burada itaatin sağlanması için fiziksel cezaya başvurulur.

Biyopsikososyal Bakış Açısı: Bu teori biyolojik (testosteron düzeyleri, alkol kötüye kullanımı) faktörlerini, sosyal stres düzeyi, ilişkinin kalitesi, mevcut sosyal desteğin gelir ve kapsamı gibi sosyal ve psikolojik faktörleri bir araya getirmektedir.

Medeni İktidar Teorisi: Bu teoriye göre iktidarın üç alana ayrılmaktadır: iktidar üsleri, iktidar süreçleri ve iktidar sonuçları. Güç üsleri, bir eşin diğerine egemenliğini sağlayacak temelleri ve kaynakları içerir. Güç süreçleri, bir bireyin müzakere, iddialılık ve problem çözme gibi kontrolü elde etmek için kullandığı etkileşimli teknikleri içerir. Güç çıktısı, kararı kimin verdiğini belirtir. Bu teoriye göre, gücü olmayan eşlerin/bireylerin fiziksel olarak kötü muameleye maruz kalması daha muhtemel kabul edilmektedir (Topçu, 2015).

Sosyal Öğrenme Kuramı: Aile içi şiddet, birçok bağlamsal ve durumsal faktörden kaynaklanmaktadır. Bağlamsal faktörler arasında bireysel / çift özellikleri, stres, ailedeki şiddet veya saldırgan bir kişilik bulunur. Durumsal faktörler madde kullanımı ve ekonomik zorlukları içerir. Sosyal öğrenme teorisi, bu faktörleri, bu dış güçlerin bir kombinasyonu içinde büyümekte olan çocuklar üzerine etkisi şeklinde ifade etmektedir. Dolayısıyla bu teoriye göre şiddet başkalarından öğrenilmektedir.

Kaynak Teorisi: Belirli bir aile içindeki karar alma gücünün, her bir insanın ilişkili olduğu kaynakların değerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bu, hem finansal, hem sosyal hem de örgütsel kaynakları gösterebilir (Karakulak, 2018).

Sosyo Psikolojik Yaklaşım

Psikolojik bakış açısından sonra sosyal psikolojik seviyede yapılan araştırmalar da aile içi şiddetin nedenlerine açıklamalar getirmeye çalışmaktadır. Sosyal psikolojik seviyede yapılan çalışmalarda aile içindeki şiddetin dış çevresel faktörlerden etkilenmesi, aile yapısı ve günlük yaşamdaki aile içi etkileşim örüntüleri üzerinde durulmuştur (Freud, 1994).

Günlük yaşamdaki çevresel faktörlerden etkileşim konusunu sosyal bilişsel teori kapsamında ele alarak açıklamak mümkündür. Yapmış olduğu deneyde Bandura şiddette öğrenmenin etkisini üç grup çocuk üzerinde açıkça ortaya koymuştur. Birinci grupta çocuklar oyuncak bir bebeğe başka çocukların saldırgan davranışlarını gösteren bir film, ikinci gruptaki çocuklar oyuncak bebeğe yetişkinlerin saldırgan davranışlarını izlemişlerdir. Üçüncü grup çocuklar ise ya saldırgan davranışın bulunmadığı bir film izlemişler ya da saldırgan davranış bulunmayan yetişkinleri gözlemlemişlerdir. Daha sonra çocuklar oyuncak bebekle baş başa bırakılarak davranışları gözlemlendiğinde 1'inci ve 2'nci grup çocukların bebeğe tekme ve tokat atarak benzer davranışta buldukları yani çocukların çevrelerinde gördükleri davranışları model alarak eylemlerini gerçekleştirdiklerini ortaya çıkmıştır (Kocabaşoğlu, 2000).

Psikoanalitik Kuram

Freud, kişide var olan saldırganlık dürtüsünün kişide doğuştan var olduğunu ve aynı cinsellik kadar kişi için temel bir ihtiyaç olduğunu ifade eder. Ortaya koyduğu yapısal kuramda yer alan id'in (ilkel benlik) içgüdüsel olarak kişiyi baskılaması sonucunda kişi şiddet ve saldırganlık davranışı göstermektedir. İnsanın yaşamının ilk yıllarında göstermiş olduğu tüm davranışlarının nedeni olarak Eros ve Libido (yaşam enerjisi) kavramlarının olduğunu söylemektedir. Saldırganlık davranışının ortaya çıkmasının en önemli nedenini ise libido etkisindeki dürtülerin tam olarak doyurulamaması olarak açıklamaktadır (Cengiz, 2008). Psikanaliz, saldırganlık kavramının kişinin ruhsal bütünlüğünün içsel bir parçası ve kişi tarafından benimsenmesi gerektiğini iddia eden ve ortaya koyan ilk teori olarak dikkat çekmektedir. Freud savunduğu saldırganlık ve cinsellik dürtülerini açıklarken,

saldırıcılık kavramını kişinin hayatta kalmak için mücadele eden güdüsü olarak ifade etmiştir. Bu açıklama doğrultusunda saldırıcılık, yaşama, kişinin yaratma gücü ve cinsellik için en temel kaynak, daha sonraki dönemlerde ise ölüm içgüdü ile ilişki kurulmuştur (Freud, 1994).

Engellenme-Saldırıcılık Kuramı

Bu kuramın savunucuları engellenme kavramını, kişinin koymuş olduğu hedefe ulaşmasını zorlaştıran etkenler olarak tanımlamaktadırlar. Bu engellenme durumlarının artış göstermesi beraberinde saldırıcın dürtülerin de bu orantıda artış göstermesine neden olmaktadır ve bu durum sonucunda saldırıcın davranışlar meydana gelmektedir (Yıldız, 2008). Kuramın temelinde yatan düşünce engellenme durumunda kişide her daim saldırıcın davranışlar ortaya çıkar bu saldırıcın davranışların ortaya çıkmasının sebebi de engellenmenin olmasıdır. Kurama göre kişilerin kendi istekleri ile engellenme ve zorlama davranışına maruz kalması, başkası tarafından zoraki olarak yaptırılması daha çok saldırıcılığa neden olabilmektedir (Karakulak, 2018). Engellenme davranışının kişinin istemi dışında belirli ve geçerli nedenlere bağlı ise bu durum kişilerde öfke ve kızgınlık ortaya çıkabilmektedir. Kişide görülen iyi niyet engellenme dürtüsünü azaltmakta ve buda engellenme sonucunda ortaya çıkan saldırıcın davranışları azaltmaktadır. Bu kuram kişide görülen gerilimi azalttığı için bir gerilim azaltma modeli olarak da görülmektedir. Engellenme davranışları kişileri huzursuz etmekte ve meydana gelen bu huzursuzluk durumu azalma göstermez ise de ortaya çıkan saldırıcın davranışın şiddeti oldukça fazla olabilmektedir (Ulusoy, 2008).

2.10. Türkiye Ve Dünya’da Aile İçi Şiddet İle İlgili Araştırmalar

Bu kısımda aile içi şiddet konusunda yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir. Araştırmalar Yurt içi ve yurt dışı olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. İlgili çalışmalar, yapılması planlanan mevcut çalışmaya ve gelecekteki çalışmalara ışık tutması bakımından önemlidir. Burada ilgili araştırmalar verilirken, çalışmanın

amacı, örnekleme ve sonuçları üzerinden betimleyici ve genel bilgiler verilmektedir. Bu sayede araştırmacılar kendi araştırma yollarını çizebilmekte, gereksiz tekrarlara düşmemekte ve alana katkı sağlayacak araştırmalar ortaya koyabilmektedir. Ayrıca araştırma bulguları arasında genel değerlendirmeler yapılarak, mevcut araştırma bulgularının yorumlanmasına katkı sağlamaktadır.

2.10.1. Dünyada Aile İçi Şiddet

Koenig ve diğerleri (2003) aile içi şiddet, gelişmekte olan ülkelerde artan bir halk sağlığı sorunu olarak ele almışlardır. Uganda'nın Rakai Bölgesi'ndeki üreme çağındaki 5109 kadını kapsayan bir ankette kadınların% 30'u, araştırmadan önceki yıl boyunca partner - %20 oranında mevcut eşlerinden fiziksel tehditler veya fiziksel istismarlar yaşamıştır. Son fiziksel tehditleri veya kötüye muamele bildiren beş kadından üçü, bir önceki yıl boyunca üç veya daha fazla spesifik şiddet eylemi rapor etmiştir ve bunun bir yarısından fazlası da sonuç olarak yaralandığını bildirmiştir. Risk faktörlerinin analizi, erkek eşin alkol tüketiminin çok önemli rollerini ve algılanan insan immün yetmezlik virüsünün (HIV), erkeklerin kadına şiddete karşı riskini artırdığını vurgulamaktadır. Ankete katılanların çoğu – erkeklerin %70'i ve kadınların% 90'ı bazı durumlarda haklı olarak eşini dövdüğünü ifade etmiştir.

Sethuraman, Lansdown ve Sullivan (2006) tarafından yapılan araştırmada Hindistan'da kabilelerde ve kırsal alandaki kadınların aile içi şiddete maruz kalmaları ve güçlendirilmesi araştırılmıştır. Kırsal ve kabile topluluklarında kadınların güçlendirilmesi, anne beslenme durumu ve 6 ila 24 aylık çocuklarının beslenme durumu arasındaki ilişkiyi araştırmak. Hindistan kırsalındaki Karnataka'da yapılan bu çalışma, kabile ve kırsal konuları içermekte ve hem niteliksel hem de niceliksel veri toplama yöntemlerini kullanmaktadır. Annelerle yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve 820 anne-çocuk çifti için antropometrik ölçümler yapılmıştır. Veriler çok değişkenli ve lojistik regresyon ile analiz edilmiştir. Örnekleme çocukların% 83,5'inde ve% 72,4'ünde annelerin% 72,4'ünde yetersiz beslenme görülmüştür. Biyolojik değişkenler beslenme durumundaki varyansın çoğunu açıkladı, bunu sağlık hizmeti arayışı ve kadınların güçlendirme değişkenleri takip

etti; sosyoekonomik değişkenlerin varyansları en düşük gerçekleşmiştir. Annenin psikolojik istismarı ve cinsel zorlama deneyimi, annelerde ve çocuklarda yetersiz beslenme riskini artırmıştır. Aile içi şiddet, örneklemedeki annelerin% 34'ü tarafından yaşanmıştır. Kötü beslenmeyi azaltmak, kadınların beslenmesini iyileştirmek, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek, kadınları güçlendirmek ve kadına yönelik şiddete son vermek için gereken bazı yatırımlara ek olarak, Hint nüfusunun bu kesiminde yetersiz beslenme yaygınlığının da azaltılması gerekmektedir.

Williams ve Grant (2006) yaptıkları araştırmada eşler tarafından aile içi uygulanan şiddetin test edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, Aile İçi Şiddet Tarama Aracı'nın (DVSI-R) revize edilmiş versiyonunun eşzamanlı ve kestirimci geçerliliğini ve failin demografik özelliklerinden ve biçimlerinden bağımsız olarak bu tür bir geçerliliğin kanıtlanıp kanıtlanmadığının belirlenmesiyle yakın eş şiddeti riskinin değerlendirilmesi üzerine son araştırmaları ele almaktadır. Veriler, 1 Eylül 2004 ile 2 Mayıs 2005 tarihleri arasında Connecticut Eyaletinde yapılan 14.970 değerlendirmede analiz edilmiş, araştırmanın amaçlarına hiyerarşik regresyon ve alıcı işletme karakteristik analizleri kullanılmıştır. Ampirik bulgular DVSI-R'nin eş zamanlı ve öngörücü geçerliliğini destekliyor ve uygulanabilirliğinde sağlam olduğunu göstermektedir. Bulgular ayrıca, birden fazla mağdurun dahil olduğu olayların DVSI-R risk skorları ve ritimsel şiddet ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bir risk değerlendirme aracının sağlamlığının doğrulanması ve gösterilmesi, yakın partnerleri veya başkalarını aile veya aile benzeri ilişkilerde içeren şiddetin önlenmesinde yalnızca ilk adımdır. Buradaki zorluk, geçerli risk değerlendirmelerini iyi hazırlanmış denetim ve tedavi stratejilerine bağlamak için bu tür bir şiddet sorununu ele almaktan sorumlu profesyonelleri eğitmektir; böylece mağdur veya diğer potansiyel mağdurların korunması ve failerin davranışlarından sorumlu tutulması mümkün olacaktır.

Murrel, Christoff ve Henning (2007) yaptıkları araştırmada aile içi şiddetin karakteristiklerini araştırmışlardır. Kadınların çoğu, yakın partnerler tarafından istismar edilmektedir. Milyonlarca çocuk bu tür davranışlara tanık olmakta ve bu çocukların çoğu fiziksel olarak istismar edilmektedir. Şiddete maruz kalan çocuklar

genellikle şiddet içeren davranışlar da dahil olmak üzere yetişkinler gibi zorlukları kanıtlarlar. Varsayımlardan biri nesiller arası aktarım tarzının modellenmesidir. Şiddete tanıklık etmenin ve / veya tecrübe etmenin farklı küfürlü davranış biçimleriyle ve belki de psikopatolojiyle ilgili olduğuna dair kanıtlar var, ancak ilişkinin kapsamı belirsiz. Bu çalışma, şiddet uygulayan şiddet içeren suçluların nüfusu genel olarak, sıklıkta ve şiddetinde, şiddet içermeyen suçlu davranışlarında ve psikopatolojideki farklılıkları inceleyerek, çocuklarda şiddete maruz kalma seviyelerinin farklı olduğu 1.099 yetişkin erkeğe sahiptir. Şiddet ve psikopatolojinin genelliği, sıklığı ve ciddiyeti, çocukluğun şiddete maruz kalma düzeyi arttıkça artmıştır. Modelleme teorisi, çocuk şiddetinde aile içi şiddete tanık olan erkeklerin en sık aile içi şiddeti işlediğini ve çocuk olarak istismara uğrayan erkeklerin çocuk istismarı yapma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kötü muamele gören erkeklerin de daha yaygın şiddet uyguladıkları görülmüştür.

Letourneau, Fedick ve Willms (2007) yaptıkları araştırmada aile içi şiddet ve annelik arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Ebeveynlerin, özellikle annelerin, çocuklarıyla olan ilişkilerinin kalitesi, çocukların gelecekteki gelişimlerinin güçlü bir göstergesidir. Son araştırmalar, aile içi şiddete maruz kalan okul öncesi çağıdaki çocukların annelerinin, çocuklarına diğer ebeveynlerden daha duyarlı ve duyarlı olabileceğini göstermektedir. İlişkilerdeki bu artan hassasiyet ve yanıt, ev içi şiddete maruz kalan bazı çocukların başarılı bir şekilde gelişmesi için anahtar olabilir. Kanada Ulusal Boylamsal Çocuk ve Gençlik Araştırması, aile içi şiddete maruz kalma ve ebeveynlik davranışları arasındaki ilişkinin uzunlamasına analizine uygun büyük bir örneklem büyüklüğü sağlamıştır. Analizler, aile içi şiddete maruz kalan çocukların annelerinin, 2-12 yaş arasındaki çocuklarıyla ebeveynlik etkileşimlerinde şiddete maruz kalanların gerçekten telafi edebileceğini ortaya koymuştur.

Edelson, Hokoda ve Ramos-Lira (2007) tarafından yapılan araştırmada Latin ve Latin olmayan kadınların aile içi şiddet algılarındaki farklılıklar araştırılmıştır. Aile içi şiddetin kadınlar üzerindeki etkileri hakkında çok fazla araştırma yapılmıştır. Bununla birlikte, çok az araştırma Latin ve Latin olmayan kadınlar arasında aile içi

şiddete tepkilerde olası farklılıklar üzerine odaklanmıştır. Karşılaştırılabilir Latin ve Latin olmayan kadın örnekleri alınmış ve yapılan analizler, iki örnek arasında maruz kaldıkları aile içi şiddetin niteliği ve ciddiyeti açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sonuçlar, aile içi şiddete maruz kalan Latin kadınların travma ile ilgili semptomlar, depresyon, düşük sosyal ve kişisel benlik saygısı bakımından anlamlı derecede daha büyük olduğunu ve Latin olmayan kadınlardan daha olumlu olaylar için küresel niteliklere sahip olma ihtimallerinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca, çocuklarının davranışları nedeniyle, Latin olmayan kadınlardan daha fazla ebeveynlik stresi rapor edilmiştir. Bu sonuçları, Latin ve Latin olmayan kadınlar arasındaki kültürel farklılıklar ışığında tartışılmaktadır.

Herrenkohl, Sousa, Tajima ve Herrenkohl (2008) tarafından yapılan araştırmada çocuk istismarı ve çocukların aile içi şiddete maruz kalma durumları araştırılmıştır. Bu araştırma, fiziksel çocuk istismarı ve aile içi şiddette örtüşme, çocuk sonuçlarının öngörülmesi ve aile içi şiddete maruz kalan çocuklarda esneklik konusundaki araştırmaları ele almaktadır. Yazarlar, fiziksel şiddete maruz kalma ve aile içi şiddetin kesiştiği konusundaki bulguları toplum şiddeti ve ilgili aile ve çevresel stresler dahil olmak üzere diğer risk faktörleri bağlamında araştırmışlardır. İncelenen çalışmalardan elde edilen bulgular, şiddetin meydana gelmesinde çeşitli etkenlerin katkısı ve olası cinsiyet farklılıkları olduğunu göstermektedir. Veriler, aile içi şiddet durumuna ve bunun çocuklar üzerindeki etkilerine geniş kapsamlı bir risk kavramsallaştırmasına neden olduğunu göstermektedir.

Walby (2009) tarafından aile içi şiddetin maliyet durumu araştırılmıştır. Araştırma rapor olarak hazırlanmıştır. Bu rapor, ilk olarak 2004 yılında, Aile İçi Şiddet Maliyeti'nde 2004 yılında Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Kadın ve Eşitlik Birimi tarafından yayınlanmıştır. Bu rapordaki tahminler, verinin elde edilebildiği en son yıl olan 2008'de, orijinal rapordakiler ise 2001'de toplanmıştır. Aile içi şiddet, politika müdahalelerini haklı gösterme hakkına sahip olacak kadar korkunç olsa da, maliyetler bu argümanlara eklenir. Aile içi şiddetin maliyetinin yalnızca mağdurlar değil, daha geniş ekonomi ve toplum tarafından karşılandığını göstererek, bu şiddeti

azaltmak ve ortadan kaldırmak için politika geliştirmeye katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Aile içi şiddetin maliyetinde 2001 yılında 23 milyar avrodan 2008'de 16 milyar avroya bir düşüş yaşanmıştır. Bu, hizmet maliyetlerinde kaybedilen ekonomik üretim maliyetindeki düşüşe kıyasla, insandaki ve duygusal maliyetlerdeki azalma daha ağır basmaktadır. 2001 ve 2008 yılları arasında aile içi şiddetin miktarında bir düşüş yaşanmıştır. Bu, kısmen kamu hizmetlerinin geliştirilmesi ve kullanımı ile sağlanmıştır. Buna bir örnek, aile içi şiddeti polise ve diğer hizmetlere rapor etme oranlarının oldukça yüksek olmasıdır. Bu, aile içi şiddet oranı düşerken, kamu hizmetlerinin maliyetinin düşmediği anlamına gelir. Nitekim, 2001 yılına kıyasla 2008 yılına ilişkin maliyetler enflasyonun bir sonucu olarak daha yüksek gerçekleşmiştir. İşletmelere olan maliyetler ve daha geniş aile içi şiddet toplumu oranındaki düşüş, en azından kısmen kamu hizmetlerinin kullanılabilirliği ve kullanımının artmasından kaynaklanmaktadır.

Øverlien (2010) tarafından yapılan araştırmada aile içi şiddete maruz kalan çocuklar ile ilgili olarak literatür çalışmaları değerlendirilmiştir. Bu makale, aile içi şiddete maruz kalan çocukların araştırma alanlarını, son 10 yılda büyük ölçüde genişleyen bir alanı incelemekte ve tartışmaktadır. Araştırmacı, bu konuya genel bir bakış sunar, sonuçlarını tartışır ve gelecekteki zorlukları ve çağdaş bilgi boşluklarını açıklar. Araştırmanın bulgularında, genellikle kantitatif olduğu, anneleri bilgi kaynağı olarak kullandığı ve sosyal hizmetten ziyade geleneksel psikoloji ve sosyal tıp tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu araştırmalarda, aile içi şiddete maruz kalan çocukların maruz kaldığı olumsuz duygusal ve davranışsal sonuçlara önemli destek bulunmuştur. Ancak, pek çok soru ve sorun cevapsız kalmıştır. Bu sorular hem araştırma alanının kendisini hem de çocuğun sesi de dahil olmak üzere nitel araştırma, uzunlamasına çalışmalar ve metodoloji ve araştırma etiği ile ilgili sorular gibi yeni yaklaşımlara olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Araştırmacı, genel olarak sosyal araştırmalara ve özellikle de sosyal hizmet araştırmalarına daha fazla ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir.

Alhabib, Nur ve Jones (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kadına yönelik aile içi şiddet araştırmalarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Kadına yönelik

aile içi şiddetin yaygınlığına ilişkin dünya çapındaki kanıtları sistematik olarak incelemek, çalışmaların kalitesini değerlendirmek ve tutarlı tanımlamalar ve açık, titiz yöntemler kullanarak, kadına yönelik aile içi şiddetin yaygınlık çalışmalarının sistematik olarak gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. 1995-2006 dönemi için 6 veritabanının literatür taraması yapılmıştır. Medline, Embase, Cinahl, Asya, İsi ve Sosyal Bilimler Uluslararası Bibliyografyası, aranan ve disiplinler arası dergilerdeki uzmanlık dergilerindeki çalışma listelerinde elle arama yapılmıştır. 18-65 yaş arası kadınlar da dahil olmak üzere kadınlara yönelik aile içi şiddetin yaygınlığı konusunda sistematik derleme yapılmış, toplam 134 çalışma sistematik incelemeye dahil edilmiştir. Çalışmalar önceden belirlenmiş sekiz kriterde puanlanmış ve toplam kalite puanına göre sınıflandırılmıştır. Davaların çoğunluğu Kuzey Amerika'da (%41), ardından Avrupa (%20) tarafından yapılmıştır. Çalışmaların %56'sı popülasyona dayalıydı ve %17'si birinci basamakta ya da toplum sağlığı ortamında yapılmıştır. Yaşam boyu ev içi şiddetin prevalansı, Washington, ABD'de %1.9'dan, Güneydoğu ABD'de Hispanik Latinlerde %70'e kadar değişmektedir. Bu derlemenin sonuçları, birçok toplumda kadına yönelik şiddetin salgın oranlarına ulaştığını vurgulamaktadır. Aile içi şiddetin yaygınlığının doğru bir şekilde ölçülmesi bir sorun olmaya devam etmektedir ve daha etkili önleyici politikalar ve programlar geliştirmek için kültürel olarak daha hassas araştırmalar gerekmektedir.

Smith (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, Aile içi şiddet, Nevada Başsavcısı Ofisi tarafından “samimi bir ilişki bağlamında işlenen şiddet içeren bir suç olarak tanımlanmıştır. Bir başkasının davranışını kontrol etmeyi amaçlayan şiddet, güç ve zorlama eylemleriyle karakterize edilmektedir” (Nevada Başsavcısı, 2011). Sıklıkla Eş Şiddeti (IPV) olarak adlandırılan Aile İçi Şiddet (DV) hem erkek hem de kadın tarafından olabilmekte iken, kadınların IPV mağduru olma olasılığı erkeklerden daha fazladır. Nevada, IPV raporlarında üst sıralarda yer aldığından, IPV'nin toplulukları nasıl etkilediğini anlamak, onu ele almak için stratejiler geliştirmek için çok önemlidir. Bu endişe verici istatistiklerin değiştirilmesindeki ilk adım farkındalık sağlamaktır. Daha sonraki yayınlar, okuyuculara yardım etmek isteyen arkadaşlar, komşular ve iş arkadaşları için faydalı olabilecek stratejiler ve kaynaklar sağlayacaktır.

Hackett ve diğeri (2016) aile içi şiddet mağdurlarına uygulanan teröpatik uygulamaların etkinliğini araştırdığı çalışmada aile içi şiddet olaylarının sosyal uyum, benlik kavramı, stres, saldırganlık, alkol kullanımı ve aile ilişkileri üzerinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Madhani ve diğeri (2017) kadınların aile içi şiddet konusunda algılarına ilişkin Pakistan'da yaptıkları çalışmada kadınların yaklaşık yarısının fiziksel şiddet mağduru olduğu, eşler tarafından sözlü taciz edilme kontrol edilme ev işlerine aşırı yüklenme terk edilme ya da yeniden evlenme gibi durumlarla tehdit edildikleri, şiddete maruz kalan kadınların buna karşılık sözlü yanıtlar verdikleri, şiddet mağduru olan kadınların hiçbirinin profesyonel yardım istemediği, kadınların sosyal olarak lekelenme ve çocuklar üzerinde olumsuz etkilerinden dolayı bu olayları başkalarına anlatmadıkları, kadınların kendilerine olan özgüvenlerinin eksik olması nedeniyle şiddete sessiz kaldıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gregory ve diğeri. (2018) aile içi şiddetin destekçileri konusunda yaptıkları araştırmada aile içi şiddetin fiziksel sağlık üzerinde olumsuz etkiler meydana getirdiği, şiddeti destekleyenlerin çok az olduğu, şiddetin desteklenmemesine rağmen şiddet olaylarının fazla olmasının pratikte ve politikacılar açısından değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Iratzoqui ve McCutcheon (2018) aile içi şiddetin etkilerini araştırdığı çalışmada aile içi şiddet tarihçelerinin her tür cinayet vakasında daha olası olduğunu ve genel ve aile içi şiddet cinayet vakalarını öngörmede hem benzerliklerin hem de farklılıkların olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Osofsky (2018) çocuklar üzerine aile içi şiddetin etkilerini araştırdığı çalışmasında aile içinde şiddetin sıklıkla meydana geldiği ve bütün yaş gruplarında önemli etkilerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Araştırmada son on yılda hem çocuklar hem de yetişkinler için kanıta dayalı travma odaklı müdahalelerde önemli bir büyüme meydana geldiği, servis ve tedavi programlarının etkili olabilmesi için aile kültürünü göz önünde bulundurmalarının önemli olduğu, bireysel olaylar veya ailelerde meydana gelen değişiklikler (stres ve / veya ekonomik sıkıntı, ölüm, bir

hamle, doğal bir felakete maruz kalma) sonucunda aile içi şiddetin artış gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Roberts ve Price (2019) aile içi şiddete ilişkin cinsiyet algılarını araştırdıkları çalışmada gençlerin aile içi şiddetin ne olduğu hakkında dar görüşlere sahip olduğu, toplumsal cinsiyetin aile içi şiddet algıları üzerinde etkili olduğu, kadınların erkeklere kıyasla, özellikle psikolojik / duygusal ve finansal şiddetler olarak daha geniş davranış türlerini aile içi şiddet olarak değerlendirdiği, erkek failer tarafından kadın mağdurlara karşı işlenen aile içi şiddet davranışlarının önemli ölçüde yüksek olduğu, kadınların aile içi şiddet davranışlarını kontrol etme konusunda daha fazla bilgi sahibi olmaları gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.10.2. Türkiye’de Aile İçi Şiddet

Bilir ve diğerleri (1991) tarafından öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada fiziksel ceza verme ile annelerin eğitim düzeyi, yaş ve çalışma durumları arasında anlamlı ilişki bulunduğu, fiziksel ceza uygulayan ailelerin ya eğitim düzeyleri düşük ya da 21-30 yaş aralığında olduğu, aile içi şiddetin bir sonucu olarak çocuklarda tırnak yeme, parmak emme gibi davranış bozukluklarının yanı sıra konuşma bozuklukları, tuvalet problemleri ve uyku sorunları da meydana gelmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fiziksel cezaya maruz kalan çocukların konuşma bozuklukları, davranış bozuklukları ve uyku bozukluklarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Altınay ve Arat (2008) tarafından yapılmış ve 2008 yılında yayınlanan TÜBİTAK Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu (SOBAG) tarafından desteklenen, nicel ve nitel olarak iki boyutta yapılan, 18 ay süreli “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Sorun Tespiti ve Mücadele Yöntemlerinin Analizi” araştırmasındaki niteliksel boyutta, 27 ilden yaklaşık 50 kadın kuruluşundan 150 kadınla görüşme yapımlı ve kadın kuruluşlarının ve devletin kadına yönelik şiddeti sornsallaştırmalarını, zaman içinde mücadele yöntemlerinin gelişmesini ve bunun sonuçlarını inceleyerek bu deneyimlerin güçlü ve zayıf noktaları değerlendirilmiştir.

Aynı araştırmanın niceliksel ayağında ise toplam 1800 evli kadınla 56 ile dağılmış yerleşim bölgesinde (il, ilçe ve köy) alan araştırması gerçekleştirilmiş ve kadınların aile içi yaşadıkları şiddetle ilgili deneyimlerinin ve görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın öne çıkan bulgularından biri ülke genelinde her üç kadından birinin (%35), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise %40 oranındaki kadının hayatı boyunca en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı; diğer bulgu ise her on kadından dokuzunun dayacağı haklı görmediği sonucudur. Bu araştırmanın sonuçlarından olan cinsel şiddete maruz kalma oranı %14 olarak görülmüştür. Ayrıca cinsel şiddete uğrayan kadınların %67'sinin aynı zamanda fiziksel şiddete maruz kalması da çalışmanın önemli bulgularındandır.

Cengiz (2008) çocukların aile içi şiddete uğramasına neden olan sosyo ekonomik faktörlerin araştırıldığı çalışmada Kütahya ilindeki İlköğretim Okulu'nun 2. kademesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda şiddetin çok boyutlu bir kavram olduğu, ülkemizde çocuk istismarı olaylarına çok sık rastlandığı ifade edilmiştir. Yine araştırma bulgularına göre 4 çocuktan birinin şiddete maruz kaldığı, çocuklara babaları tarafından daha çok şiddet uygulandığı, cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkek çocuklarının kızlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları, babası çalışmayan çocukların şiddete maruz kalma oranlarının ve babası işçi olan çocukların şiddete maruz kalın oranlarının oldukça yüksek düzeyde gerçekleştiği, şiddete maruz kalmadığını belirten çocukların neredeyse tamamının okul başarılarının yüksek olduğu, dolayısıyla çocukların şiddete maruz kalma durumlarını akademik başarılarını yakından etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca anne babaların çocuklarına yaklaşım tarzları da duygusal şiddet bağlamında değerlendirilmiş ayırım yapma, lakap takma ve beceriksiz olarak görme gibi durumlar şiddet bağlamında görülmüştür. Çocukların fiziksel ya da duygusal şiddete uğrama durumları hem özgüvenleri hem de akademik başarılarının olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarına şiddet uygulama oranlarının yüksek olduğu, ayrıca parçalanmış ailelerdeki çocukların yine şiddet mağduru oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bilgin (2008) Aile İçi Bedensel Cezaya ilişkin araştırmasında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden 389 kişiyle yaptığı çalışmasında öğrencilerin %53,2'sinin bedensel ceza aldığı %46,8'inin ise almadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin %33,4'ü bedensel cezayı annelerinden, %24,6'sı babalarından, %38,6'sı da her ikisinden birden aldıklarını bildirmiştir. En çok ceza alınan dönemin 6–10 yaş arası olduğu saptanmıştır.

Ovacık (2008) aile içi şiddetin erkek çocuğun şiddet içeren suç işleme davranışına etkilerini araştırmıştır. Araştırma bulgularına göre, suça yönelmiş çocuklar aile içinde şiddetin mağduru veya tanığı olmaktadır. Buna bağlı olarak, ailesinde şiddet olanlar ile ailesinde şiddet olmayanlar arasında içe yönelim ve dışa yönelim sorunları açısından, ayrıca istismarın fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları yönünden anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Dinçer (2010) kadına yönelik aile içi şiddete araştırdığı çalışmasında, Düzce ilinde farklı yaş gruplarında ki 256 kadın ile çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda yaş grubu, meslek grubu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi fark etmeksizin çok geniş yelpazede kadınların şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kadınların en çok maruz kaldıkları şiddetin ise sözel şiddet olduğu, bunu takiben duygusal şiddetin 2. sırada yer aldı ifade edilmiştir. Eğitim durumu şiddete maruz kalma oranında etki meydana getirmiş, üniversite mezunu olan kadınların yaklaşık %40'ı, ilkokul mezunu olan ya da hiç okula gitmemiş olan kadınların ise yaklaşık %90'ı şiddete maruz kalmıştır.

Memiş (2010) çalışan kadına yönelik aile içi şiddet konusunda yapmış olduğu araştırmasında İstanbul ve ilçelerinde kamu ve özel sektör alanlarında görev yapmakta olan ve evlilikleri süresince en az bir şiddetine maruz kalan kadınlar ile çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda ev kadınları ile birlikte çalışan kadınların da şiddete maruz kaldıkları, her yaş, eğitim ve meslek grubundan kadınların şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bu durum kadına şiddetin çok yönlü bir durum olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi ile şiddet arasında anlamlı ilişki meydana gelmiş ve eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınların

kendilerini daha iyi ifade ettikleri ve daha az şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Şiddet mağduru olan kadınlar uğradıkları şiddetten kendilerini sorumlu tutmaktan ve bunu genellikle başarısızlıklarına bağlamaktadırlar. Maruz kaldıkları şiddet karşısında çoğunlukla ailenin devamını sağlamak için şiddete sessiz kalmaktadırlar.

Akpınar (2011) yapmış olduğu çalışmalar aile içi şiddete maruz kalan kadınların aile içi şiddetle başa çıkma öz yeterliliği düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki son 6 ay içerisinde şiddet mağduru olan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 328 şiddet mağduru kadın oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda stresle başa çıkma tarzları alt boyutları ve TSSB belirtileri düzeyi değişkenlerine ilişkin olarak yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi sonucunda, aile içi şiddete maruz kalan kadınların başa çıkma özyeterliliği toplam puanının en anlamlı yordayıcısının “kendine güvenli yaklaşım” olduğunu, bunu ikinci anlamlı yordayıcı olarak “TSSB belirtileri düzeyinin” ve üçüncü anlamlı yordayıcı olarak ise “iyimser yaklaşımın” izlediği tespit edilmiştir. Buna karşın “çaresiz yaklaşım”, “boyun eğici yaklaşım” ve “sosyal destek arama yaklaşımı” değişkenlerinin aile içi şiddete maruz kalan kadınların başa çıkma özyeterliliğinin anlamlı yordayıcıları olmadığı ortaya çıkarılmıştır.

Akyüz (2011) aile içi şiddet mağduru kadınların sosyal kültürel özelliklerinin incelediği çalışmasında Diyarbakır ilindeki kadınlarla mülakatlar ve gözlemler gerçekleştirmiş, sosyal ekonomik açıdan düşük orta ve yüksek olan kesimlerde şiddetin yaygınlığını ve sosyo kültürel özelliklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler 19 kategori içerisinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda şiddet mağduru olan kadınların sosyo ekonomik açıdan erken yaşta evlendirilen, kendi isteği dışında evlenmiş olan ve eğitim hakkı engellenmiş kişilerden meydana geldiği, şiddetin öğrenildiği ve kültürel ortam içerisinde aile içinde kadına yönelik bir şiddet haline geldiği, şiddete maruz kalan kadınların %28 oranında ölüm tehdidi ile karşılaştıkları, aile içi kararların alınmasında sosyal ekonomik düzeyleri fark etmeksizin kadınların söz hakkı olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yılmaz Sarkın (2012) çocuğa yönelik aile içi şiddetin ilköğretim 6 7 ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin iletişim becerileri ve özgüven düzeylerine etkisinin araştırdığı çalışmada, Antalya ilindeki ilköğretim okullarında 2 kademeye devam etmekte olan 600 öğrenci ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda aile içi şiddete maruz kalan çocukların Özgüven düzeylerinin anlamlı ölçüleri düşük olduğu, benzer şekilde iletişim becerilerinin de düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla aile içi şiddetin çocukların özgüvenlerini ve iletişim becerilerini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Aile içi şiddete maruz kalan erkek çocuklarının iletişim becerileri kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak meydana gelmiştir. Ayrıca akademik başarı düzeyleri daha yüksek olan öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal iletişim beceri puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada özgüven ölçeği alt boyutları ile iletişim becerileri ölçeği alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler meydana geldiği ifade edilmiştir.

Gürer (2015) sosyal kronik düzeyi düşük ailelerde kadınların aile içi şiddet algısı üzerine yapmış olduğu araştırmasında, Kayseri ilindeki sosyo ekonomik düzeyi düşük olan toplam 235 kadın ile çalışmıştır. Araştırma verileri anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda aylık gelir düzeyi düşük olan ailelerde şiddeti onaylama eğiliminin daha yüksek olduğu, aile içi şiddeti artıran olayların başında ekonomik yetersizliklerin bulunduğu, araştırmaya katılan kadınların yaklaşık yarısının şiddete maruz kaldığını ifade ettiği, şiddete maruz kalması olarak ise şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların yaklaşık yarısının sürekli şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda şiddetin her gelir düzeyinde kadını etkileyebildiği ancak gelir düzeyi düşük olan ailelerde bu oranı daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Topçu (2015) aile içi şiddet önlemede din eğitiminin rolünü araştırdığı çalışmada ailenin tanımı ve aile içi şiddetin önlenmesinde önemli olan dinamikler üzerinde durulmuştur. Araştırma sonucunda aile içi şiddetin toplumsal hayat içerisinde var olan bir gerçek olduğu ve bu sorunun önemszenmesi gerektiği, aile içi şiddetin çözme ulaştırılmasında birçok kuruma ve kurumlar arası işbirliği ne ihtiyaç duyulduğu bu kapsamda üzerinde sorumluluk bulunan kurumlardan birinin ise Diyanet İşleri

Başkanlığı bünyesindeki aile irşat ve rehberlik bürolarının olduğu, aile içi şiddetle mücadele etmeden topyekün mücadele ne önemli olduğu, şiddetin önlenmesinde dini duyguların geliştirilmesi ve yerleştirilmesinin etkili olacağı, şiddet öğrenilen bir davranış olduğu için eğitim yoluyla önlenmesinin mümkün olduğu, dinin toplumsal birlik ve beraberliği sağlayan ve kaynaştıran bir yönünün olduğu ve aynı zamanda bu boyutun aile içerisindeki ilişkiler için de geçerli olabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bağışlıoğlu (2017) aile içi şiddet mağduru Anneleri ortaokul çağı çocuklarında benlik saygısı ve sosyal uyumun incelenmesi konusunda yapmış olduğu araştırmada, 10-13 yaş arasındaki çocuklar ve bunların anneleri olan kişilerden meydana gelmektedir. Araştırmada 200 çocuk ve 200 anne olmak üzere toplamda 400 kişi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma verileri anket yoluyla toplanmış olup araştırma sonucunda aile içerisinde şiddetin meydana geldiği, büyük oranda şiddetin eşler tarafından gerçekleştirildiği, çocukların yarısının şiddete maruz kaldıkları, evliliğin 1-5 yılları arasında şiddetin başladığı, şiddetin genellikle öfkeden kaynaklandığı, şiddete Tanık olduğunda çoğunlukla olaya karşılamadığı, şiddete maruz kaldığını ifade eden annelerin benlik saygılarının ve uyum düzeylerinin daha düşük olduğu, öğrencilerin benlik saygı düzeyleri ile aile uyum düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişkinin meydana geldiği tespit edilmiştir.

Yiğit (2018) evli kadınlarda aile içi şiddet ile evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, Muğla Bodrum ilçesindeki bir evli kadın ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat yaşanan yere göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş, eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme biçimi, çocuk sahibi olup olmama ve çocuk sayısına göre farklılık göstermediği, buna karşılık yaşanan yere göre farklılık ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Kadınların maruz kaldıkları aile içi şiddet olgusunun eğitim durumu, evlilik Süresi ve çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği; maruz kalınan cinsel şiddet düzeyinin yaş, eğitim durumu, yaşanan yer, evlilik süresi, evlenme biçimi ve çocuk

sayısına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul mezunu olan kadınların evlilik doyum düzeylerinin lise mezunu olan kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lise mezunu olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddetin üniversite mezunu olan kadınlara göre daha yüksek olduğu, ilçede yaşayan kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet düzeylerinin köyde yaşayan kadınlara göre daha yüksek olduğu, 16 yıl üzerinde evine sahip olan kadınların 1-15 yıl evli olan kadınlara göre daha yüksek düzeyde şiddete maruz kaldıkları sonuçlarına başlamıştır.

Karakulak (2018) çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğiliminin araştırıldığı çalışmada, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Alanya ilçesindeki 3 farklı liseden, kız ve erkek karışık olmak üzere 239 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada öğrencilere saldırganlık ölçeği travmaları ölçeği ve aile içi şiddet anketi uygulanmış, araştırma sonucunda çocukluk döneminde şiddete maruz kalmış olan ergenlerin saldırganlık eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırmanın değişkenleri olan cinsiyet, yaş, sınıf, yaşanılan yer, anne baba eğitim durumu ve lise türü gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar meydana geldiği tespit edilmiştir. Ayrıca Araştırma sonucunda sözlü ya da dolaylı saldırganlık algısının Fen Lisesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu, anne baba eğitim durumu ile saldırganlık algıları arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği, kız öğrencilerin fiziksel saldırganlık algılarının daha yüksek olduğu, anne babası boşanmış olan çocukların fiziksel ekonomik ve sözel şiddete daha fazla maruz kaldıkları, babası ilkokul mezunu olan çocukların şiddet algılarının daha yüksek olduğu, öğrenciler arasında cinsiyet değişkenine göre şiddet algıları arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir.

Sezer (2018) evli kadınların aile içi şiddete yönelik tutumları ve evlilik uyumlarının belirlenmesi konusunda yapmış olduğu araştırmasında, Acıgöl ve Hacibektaş ilçe Merkezlerindeki 15 yaş üzerinde 323 evli kadın ile çalışmışlardır. Araştırma sonucunda İki ilçe arasında tanımlayıcı özellikler arasında farklılıklar varken kadına yönelik şiddet Acıgöl'de Hacibektaş'a oranla daha fazla görülmektedir. Aynı zamanda Hacibektaş'a yaşayan kadınların evlilik uyumu Acıgöl'e oranla daha yüksektir. Her iki ilçede de şiddete ilişkin tutum puanları

geleneksellikten uzaklaşılırken; Hacıbektaş'da bu oran Acıgöl'e göre daha fazladır. Şiddet gören kadınlarda evlilik uyumunun daha düşük olduğu anlaşılmıştır. Kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği puanı arttıkça (geleneksellik arttıkça) evlilik uyumu azalmaktadır. Ekonomik şiddet evlilik uyumunu etkileyen en önemli değişkenlerden birisi olup evlilik uyumunu olumsuz etkilemektedir.

Aile içi şiddet konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde, genel olarak çalışmaların odağında kadın olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda aile içi şiddet olgusunun, kadına şiddet ile özdeşleştiği söylenebilir. Bununla birlikte çocuğa yönelik aile içi şiddetin olduğunu oraya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Aile içi şiddet ile ilgili haberler neredeyse her gün medyada karşılaşılan ve toplumda yaygın olan bir durumdur. Buna karşılık, yapılan araştırmaların bu olguyu yansıtacak düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu araştırmada aile içi şiddet konusunda yapılmış çalışmalara yer vermesi ve gelecekte yapılması planlanan çalışmalara yol göstermesi beklenmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Türkiye’de yapılmış, aile içi şiddet konusunu ele alan, lisansüstü tezlerin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği ve amacın olanı değiştirmeden olduğu gibi ortaya koymak olduğu araştırmalara nitel araştırma denir. Araştırmada kullanılan model nitel araştırma kapsamında değerlendirilen belge/doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Doküman inceleme metodu her araştırma için yaygın bir şekilde kullanılan veri toplama şeklidir. Bu amaca yönelik olarak kaynakları bulma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir. Bu araştırmada incelenecek çalışmalarda verilerin kategorilere ayrılması, çalışmaların bu kategorilere göre kodlanması ve kodlanan bu verilerin düzenlenerek bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından dolayı nitel araştırmalarda kullanılan analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Kodlama sürecinde tez adı, yıl, üniversite adı, sayfa sayısı, danışman unvan, cinsiyet, yöntem, veri toplama araçları, veri kaynağı kodlanmıştır. İçerik analizinde elde edilen kodlar kategorilere ayrılmış, araştırma soruları çerçevesinde uygun çalışma konuları oluşturulmuştur. Her çalışma konusu için elde edilen veriler

Excel programında girilmiştir. Betimsel analizde yıl, üniversite, yöntem ve anahtar kelimelere ilişkin veriler Excel programına aktarılarak tablolar ve grafikler oluşturulmuştur

Karasar'a (1984: 79) göre, Kaynak Tarama Modeli, geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası olmadan olanı olduğu gibi yansız ve eksiksiz resmetmek esas amaçtır. Bilinmek istenen şey meydana gelir. Amaç o şeyi doğru bir şekilde üzerinde oynama yapmadan gözlemleyip belirleyebilmektir.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın amacına uygun olarak, aile içi şiddet konusunda Türkiye'de yapılmış bütün lisansüstü tezlerin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda örneklem alma yoluna gidilmemiş bütün evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın hedef kitlesini Türkiye'de yapılmış olan aile içi şiddet ile ilgili tezler oluşturmaktadır Araştırmada YÖK Ulusal Tez Merkezinde izinli olarak ulaşılabilen aile içi şiddet konulu 64 izinli lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) tez üzerinde çalışılmıştır.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verileri YÖK ulusal tez merkezinde 2000-2019 yılları arasındaki aile içi şiddet konulu tezlerden meydana gelmektedir. Tezlerin elde edilmesinde tezlerin izinli olması kriter olarak belirlenmiş ve aile içi şiddet, şiddet, aile anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Daha sonra konu ile ilgili olan çalışmalar listelenerek incelenmeye hazır hale getirilmiştir. Tezlerin hangi kriterlere göre inceleneceği kategorilenmiştir. Bu aşamadan sonra kategoriler doğrultusunda incelenen tezlerden elde edilen veriler Microsoft Exell programı ile bilgisayara kaydedilmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Doküman analizinin birinci aşamasını oluşturan dokümanlara ulaşılmıştır (Ulaşmada; çalışma evreninde yer alan tezler YÖK Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinden temin edilmiştir). Belirlenen tezler, YÖK Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi web sitesinden pdf formatında bilgisayar ortamına kodlanarak aktarılmıştır. İlgili tezlerin taranmasında “şiddet, aile içi şiddet” anahtar kelimeler olarak belirlenmiş ve bu kelimelerle tarama yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelemeye alınan yüksek lisans ve doktora tezlerinin içeriklerine ilişkin çeşitli veriler, MS Office Excel programından faydalanılarak oluşturulan tez inceleme formuna kodlanmıştır. Daha sonrasında, oluşturulan kodlama listesi yine aynı program üzerinden yüzde ve frekans hesaplamaları yapılarak veriler çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen tezler ayrıca araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak da tasnif edilmiştir. İkinci aşamada ise, çalışmalar yıllara ve temalarına göre ayrılarak çözümlenmiş ve verilerin çözümlenmesinin son aşamasını ise bulguların yorumlanması aşaması oluşturmuştur. Bu aşamada veriler çözümlenip betimsel istatistik verileri ortaya konmuştur. Elde edilen sonuçlar bulgular bölümünde ortaya konulup ve tartışılmıştır.

Doküman analizi, dokümanların araştırmacı tarafından yorumlandığı ve değerlendirme konusu etrafında ses ve anlam vermek için yorumlandığı niteliksel bir araştırma şeklidir. Belgeleri analiz etmek, odaklama grubu veya görüşme transkriptlerinin analiz edilmesine benzer şekilde kodlama içeriğini temalara dahil eder (Bowen, 2009).

Gerçek doküman analizi yapılmadan önce, araştırmacı güvenilir sonuçlar elde etmek için detaylı bir planlama sürecinden geçmelidir. O’Leary ayrıca belge analizine başlarken göz önünde bulundurulması gereken iki önemli konu ortaya koyuyor. Bunlardan ilki, hem belgenin yazarı ya da yaratıcısı hem de araştırmacının önyargı konusudur. Araştırmacı, yazarın öznelliğini ve araştırmaya kattığı kişisel önyargıları göz önünde bulundurmalıdır (O’Leary, 2014).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye’de yapılmış aile içi şiddet konulu lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılması sonucu elde edilen veriler alt amaçlara göre sınıflandırılarak tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo1: Çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı

Sıra No	Üniversite	Frekans	Yüzde
1.	İstanbul Üniversitesi	7	10.9
2.	Marmara Üniversitesi	6	9.4
3.	Ankara Üniversitesi	3	4.7
4.	Çukurova Üniversitesi	3	4.7
5.	Fırat Üniversitesi	3	4.7
6.	Beykent Üniversitesi	3	4.7
7.	Yüzüncü yıl Üniversitesi	3	4.7
8.	Kırıkkale Üniversitesi	3	4.7
9.	Hacettepe Üniversitesi	2	3.1
10.	Kocaeli Üniversitesi	2	3.1
11.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	3.1
12.	Sakarya Üniversitesi	2	3.1
13.	Süleyman Demirel Üniversitesi	2	3.1
14.	Gazi Üniversitesi	2	3.1
15.	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2	3.1
16.	Ege Üniversitesi	2	3.1
17.	Atılım Üniversitesi	1	1.6
18.	Başkent Üniversitesi	1	1.6
19.	Arel Üniversitesi	1	1.6
20.	Cumhuriyet Üniversitesi	1	1.6
21.	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1.6
22.	Dicle Üniversitesi	1	1.6
23.	Dumlupınar Üniversitesi	1	1.6
24.	Harran Üniversitesi	1	1.6
25.	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	1	1.6
26.	Selçuk Üniversitesi	1	1.6
27.	Milli Savunma Üniversitesi	1	1.6
28.	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1.6
29.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	1.6
30.	Yeditepe Üniversitesi	1	1.6
31.	İstanbul Ticaret Üniversitesi	1	1.6
32.	Trakya Üniversitesi	1	1.6
33.	Işık Üniversitesi	1	1.6
	Toplam	64	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi incelenen lisansüstü çalışmaların 33 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. Bu üniversitelerden İstanbul Üniversitesi (% 10,9), Marmara Üniversitesi’nde (%9,4) ve Ankara Üniversitesi’nde (%4,47) yapılan tezler bu alandaki çalışmaların yaklaşık %25’ini oluşturmaktadır.

4.2. Çalışma yapılan enstitülere göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerin yapıldıkları enstitülere göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur

Tablo2: Çalışmaların yapılan enstitülere göre dağılımı

Enstitü Adı	Frekans	Yüzde
Sosyal Bilimler	36	56,25
Sağlık Bilimleri	20	31,25
Adli Tıp	4	6,25
Savunma Bilimleri	1	1,6
Eğitim Bilimleri	3	4,7
Toplam	64	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi alanda yapılan çalışmalar % 56,2 ile en fazla Sosyal Bilimler Enstitü’lerinde yapılmıştır. Sosyal Bilimler Enstitüsü’nü ise % 31,2 ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü takip etmektedir.

4.3. Yayınlandıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu lisansüstü tezlerin değerlendirildiği bu araştırmaya 2002 yılından 2019 yılına kadar yapılan izinli çalışmalar dahil edilmiştir. Bu doğrultuda incelenen aile içi şiddet konulu tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo3: Çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde (%)
2002	1	1,6
2003	2	3,1

2006	4	6,25
2007	2	3,1
2008	4	6,25
2009	4	6,25
2010	14	21,9
2011	10	15,6
2012	2	3,1
2013	5	7,8
2014	5	7,8
2015	4	6,2
2016	2	3,1
2017	1	1,6
2018	4	6,25
Toplam	64	100

Tablo 3'e göre en fazla tez 2010 yılında yayımlanırken izinli ilk tezin ise 2002 yılında yayımlandığı görülmüştür.

4.4. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerin türlerine göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo4: Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tez Türü	Frekans	Yüzde (%)
Yüksek Lisans	51	79,7
Doktora	8	12,5
Tıpta Uzmanlık	5	7,8
Toplam	64	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi incelen lisansüstü çalışmaların %79,7'sini yüksek lisans tezleri , %12,5'ünü doktora çalışmaları oluştururken %7,8'ini tıpta uzmanlık tezleri oluşturmuştur.

4.5. Araştırmacıların Cinsiyete Göre Dağılımları Nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerin araştırmacıların cinsiyetine göre dağılımı Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo5: Araştırmacıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	54	84,4
Erkek	10	15,6
Toplam	64	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi incelenen tezlerde % 84,4 ile kadın araştırmacılar %15,6 ile erkek araştırmacılar yer almıştır.

4.6. Örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerde kullanılan örneklemelerin büyüklüğünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo6: Tezlerin rneklem Büyüklüklerine Göre Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	Frekans	Yüzde (%)
0-50	14	21,9
51-100	14	21,9
101-150	7	11
151-200	4	6,2
201 ve zeri	25	39
Toplam	64	100

Tezlerin rneklem büyüklüklerinin beş kategoride değerlendirildiği bu çalışmada Tablo 6’da de görüldüğü gibi en çok kullanılan örneklem büyüklüğü “200 ve üzeri” (% 39) kategorisinde olmuştur. En az kullanılan örneklem büyüklüğü ise % 6,2 ile “151-200” kategorisi olmuştur. Aile içi şiddet ile ilgili hazırlanmış olan tezlerin örneklem büyüklükleri incelendiğinde tezlerin örneklem büyüklüğünün yetersiz olduğu söylenebilir.

4.7. Çalışma Grubuna göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerdeki çalışma grubuna göre dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo7: Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Çalışma Grubu	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	27	34,6
Aile İçi Şiddete Maruz Kalmış Kadın	10	12,8
Doküman	10	12,8
Kuruma Bağlı Personel	10	12,8
İlköğretim Öğrencileri	7	8,9
Bölge Şehir İncelemesi	4	5,1
Üniversite Öğrencileri	2	2,5
Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Kadın	2	2,5
Ortaöğretim Öğrencileri	2	2,5
15-18 Yaş Erkek Çocuk	1	1,3
Gebe Kadınlar	2	2,5
Şiddete Başvuran Kişiler	1	1,3
Toplam	78	100

Toplam sayının incelenen tez sayısından fazla çıkmasının nedeni bazı çalışmalarda birden fazla örneklem grubuyla çalışılmasıdır

Tablo 7’de görüldüğü gibi çalışmalarda en fazla çalışılan grup evli kadınlar (% 34,6) olarak belirlenmiştir. Evli Kadınları sırasıyla aile içi şiddete maruz kalmış kadın (% 12,8) ve doküman (% 12,8) takip etmektedir. En az çalışılan gruplar ise (% 1,3) 15-18 yaş erkek çocuk, şiddete başvuran kişiler grupları olarak tespit edilmiştir. Aile içi şiddete ilişkin tezlerin çalışma grupları genel olarak değerlendirildiğinde önemli ölçüde kadınlar ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunun dışında doküman incelemesi, çalışmakta olan personeller ve öğrenciler ile ilgili çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

4.8. Kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo8: Tezlerin Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Frekans	Yüzde (%)
Nicel	35	54,6
Nitel	23	35,9
Karma	6	9,4
Toplam	64	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi incelenen tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin en başında % 54,6 ile nicel yöntemler gelmektedir. Yine tabloya göre en az kullanılan yöntem ise karma yöntem (% 9,4) olarak tespit edilmiştir.

4.9. Kullanılan veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Aile içi şiddet konulu tezlerde kullanılan veri toplama tekniklerine göre dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo9: Tezlerin Kullanılan Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı	Frekans	Yüzde (%)
Anket	53	40,1
Ölçek	49	37,1
Görüşme	16	12,1
Doküman	10	62,5
Açık uçlu soru	3	2,3
Gözlem	1	0,7
Toplam	132	100

Toplam sayının incelenen tez sayısından fazla çıkmasının nedeni tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanılmasıdır.

Tablo 9’da görüldüğü gibi 6 farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı tezlerde en fazla kullanılan veri toplama aracı anket (%40,1) olurken en az kullanılan veri toplama aracının gözlem (% 0,7) olduğu anlaşılmıştır.

Aile içi şiddet ile ilgili tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde verilerin çok yüksek oranda anket ve ölçek ile toplandığı, bunun yanında görüşme, doküman analizi ve açılış ve soruların da kısmi olarak kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda anket ve ölçek kullanımı çok yüksek oranda olması, aile içi şiddet olgusunun bir takım ön kabuller çerçevesinde araştırıldığını göstermektedir. Halbuki araştırmalarda açık uçlu sorular, gözlem ve görüşme gibi yöntemlerin de kullanılması şiddetin farklı boyutlarını ortaya çıkarabilecek ve araştırmaları daha detaylı hale getirecektir.

4.10. Araştırmaların sonuçlarında elde edilen bulgular nelerdir?

Araştırmanın sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular ile ilgili oluşturulan temalar aile içi şiddetin sebepleri, aile içi şiddet çalışmalarının Hedef kitlesi, aile içi şiddet konusundaki çalışmaların sonuçları, aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler başlıkları altında değerlendirilmiştir.

4.10.1. Aile İçi Şiddetin Sebeplerine Göre Temalandırılması

Tablo10: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddetin Sebepleri

Tema Adı	Frekans	Örnek Bulgu
Eşlerden birinin alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı olması aile içi şiddete sebep olabilir.	23	Kadınlar şiddetin sebebi olarak en sık alkol ve madde bağımlılığını görürken (%39,6), grubun %5,0’i eşinde alkol bağımlılığı, %1,1’i eşinde madde bağımlılığı olduğunu belirtmiştir. Çok değişkenli analiz sonuçlarına göre eşin alkol bağımlısı olmasının kadının fiziksel ve ekonomik şiddet görmeyi etkilediği görülmüştür. Eşinin alkol bağımlısı olduğunu belirten kadınların anlamlı olarak daha fazla fiziksel ve ekonomik şiddete uğradıkları saptanmıştır.(Tez 45)

Günümüz aileleri için diğer önemli nokta evde aile

Ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça şiddet artar .	8	üyeleri dışında birinin kalmasıdır. Kalanlar, erkeğin aile üyelerinde yoğunlaşmaktadır. Aile dışından kalanlar kadınlar açısından önem teşkil etmektedir; çünkü birçok araştırma eşler arasında yaşanan problemlerde başkalarının etkisinin öneminden bahsetmektedir. Eşinden genellikle fiziksel şiddet gören kadınların %20.1'i sorunların konusu olarak yakın akrabaları göstermiştir. (Tez 19)
Kendi ailelerinde şiddete maruz ya da tanık olan bireylerin evlenince şiddet eğilimli davranış gösterme olasılığı artmaktadır	15	Şiddetin büyük bir ölçüde aile içinde öğrenildiği, şiddetin var olduğu ailelerde çocukların başkalarına şiddet uygulama eğiliminde olduklarını anlaşılmaktadır. Şiddet ortamında büyüyen çocuklar, özellikle erkek çocuklar, şiddeti sorun çözmede doğal bir yöntem olarak kabul ederken, şiddet gören kız çocuklarında da şiddeti kabullenme, bir öğrenilmiş çaresizlik durumuna neden olduğu düşünülmektedir.(Tez 34)
Ekonomik olarak yaşanan sıkıntılar aile içi şiddeti arttırmaktadır.	23	Yapılan birçok çalışmada aile içi şiddeti artıran olaylar arasında ekonomik yetersizlik ilk üç sıradan birinde yer almaktadır. Şiddete maruz kalan kadınların sığınacak başka yerlerinin olmaması, maddi anlamda yetersiz olmaları ve kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını tek başına karşılamada zorlanacaklarını düşünmeleri, kadınların şiddete maruz kalmalarının başlıca nedenleri arasında sayılabilir. (Tez 24)

Aile içi şiddet konusu ile ilgili temalar şiddetin sebepleri açısından değerlendirildiğinde eşlerden birinin alkol kullanma durumuna bağlı olarak şiddetin ortaya çıkması, ekonomik anlamda yaşanan sıkıntıların ve bireylerin kendi yetiştikleri aile ortamlarında maruz kaldıkları ya da tanık oldukları şiddetlerin yüksek oranda etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ailedeki birey sayısının artmasına bağlı olarak aile içi şiddetin arttığını ortaya koyan çalışmalarda bulunmaktadır. Aile içi şiddet ile ilgili bireylerin yetiştikleri aile ortamlarından kaynaklı sebeplere ilişkin örnek bulgu "Aile içi şiddet kuşaktan kuşağa geçmekte ve yalnızca şiddet gören kişiyi değil, tanık olan kişilerin psikolojik durumlarını, özellikle çocukların psikososyal gelişimini etkilemektedir." şeklinde ifade edilmektedir.

Dolayısıyla şiddetin sebepleri açısından incelendiğinde çeşitli nedenlere bağlı olarak şiddetin ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar içerisinde en etkili olanlar ise bireylerin madde bağımlılığı, ekonomik sebepler ya da aile içerisinde şiddet aşaması

olarak ifade edilebilir. Kağıtçıbaşı (1999), anne ve babanın birbirlerine öfke ve saldırganlık içeren davranışlarda bulunmaları durumunda, çocukların, saldırganlığı sorun çözücü bir davranış olarak öğreneceklerini, saldırgan davranışların yaşamın bir parçası olduğunu düşüneceklerini ve bunu kendi yaşamlarında da uygulamaya koyacaklarını belirtmektedir. Bu nedenle yetişkinlerin davranışta bulunurken, her an bir çocuğa model olduklarını unutmamaları gerekmektedir. Şiddetin kuşaklar arası geçiş yaklaşımında da vurgulandığı gibi, şiddet öğrenilen bir davranıştır ve zamanında müdahale edilmediği ya da gerekli önlemler alınmadığında, uzun vadede toplumsal yapıda geri dönüşümü olmayan yaralar açabilir (Ayan, 2007).

4.10.2. Aile içi Şiddetin Sonuçlarına Göre Temalandırılması

Tablo11: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddetin Sonuçları

Temalar	Frekans	Örnek Bulgu
Aile içi şiddet yaşayan bireylerin intihar etme eğilimi olabilir	15	Kadınların hemen hepsi, şiddetin bir sonucu olarak zaman zaman intiharı düşündüklerini söylemektedirler. Kadınların bazıları şiddete bir çözüm olduğunu düşündükleri için intihar girişiminde bulunmuşlardır.(Tez 9)
Evde şiddet gören çocuğun evden kurtulmak adına görücü usulü, yanlış ve erken yaşta evlilik yapabilir ve bu da aile içi şiddeti doğurur.	4	Erken yaşta evliliğin, evlenme şeklinin ve eğitim düzeyinin düşük olmasının, kalabalık ailede yaşamın şiddeti artırdığı söylenebilir. Erken yaşta ve görücü usulü ile evlenmiş, ekonomik durumu kötü, statüsü yetersiz, eğitim düzeyi düşük ve çocukluğunda şiddete maruz kalmış olan kadınların eşleri tarafından daha çok fiziksel şiddet gördüğü belirlenmiştir. (Tez 16)
Şiddete uğrayan bireyin benlik algısı düzeyleri daha düşüktür	12	Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar ile maruz kalmayan kadınların kendilik algı düzeyleri arasında anlamlı fark saptanarak hipotez doğrulanmıştır. Şiddete maruz kalan kadınların benlik algısı düzeyleri daha düşüktür.(Tez 61)

Aile içi şiddetin sonuçları açısından değerlendirildiğinde araştırmalar neticesinde aile içi şiddete maruz kalan bireylerin intihar eğilimlerinin olduğu ve aile içi şiddete maruz kalan kadınların benlik saygılarının daha düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bununla birlikte aile içi şiddetin bir sonucu olarak, aile içerisinde şiddet gören çocukların bundan kurtulmak için erken yaşlarda evlilik

yaptıkları ve buna bağlı olarak da şiddete maruz kaldıkları ifade edilmiştir. Dolayısıyla aile içi şiddetin sonuçları olarak intihar eylemlerinde artış, benlik saygılarının azalması ve yaşamın ilerleyen yıllarında da şiddete maruz kalmak şeklinde sonuçlandığı söylenebilir. Konu ile ilgili olarak yapılan araştırmalardan elde edilen örnek bir bulguya göre "erken yaşta ve görücü usulü ile evlenmiş, ekonomik durumu kötü, statüsü yetersiz, eğitim düzeyi düşük ve çocukluğunda şiddete maruz kalmış olan kadınların eşleri tarafından daha çok fiziksel şiddet gördüğü" ifade edilmektedir.

4.10.3. Aile içi Şiddeti Önlemeye Yönelik Önerilere Göre Temalandırılması

Tablo12: Aile içi Şiddet Konusundaki Tezlerde Şiddeti Önlemeye Yönelik Öneriler

Temalar	Frekans	Örnek Bulgu
Evlilik öncesinde bireylerin aile eğitimi alması ve bunun sertifikalandırılması gerekir.	15	Evlilik öncesi bilinçlendirme, aile nedir, evlilik nedir gibi konularda evliliğe hazırlık kurslarının yaygınlaştırılması ve gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Bunlar yapılırken sadece kadının eğitimi değil erkeğin de bu evlilik öncesi eğitimlerine katılması, evlilikle alakalı meseleler üzerinde bilinçlendirilme konusuna gereken önemin verilmesi sağlanmalıdır (Tez 57)
TV, internet gibi iletişim Araçlarının şiddeti yaygınlaştıracak özendirerek yayın yapması engellenmelidir.	18	Televizyonda, yazılı ve görsel basında gösterilen şiddet örüntülerinin çocukların yaşamlarını nasıl kötü etkilediği ve şiddeti artırdığı birçok çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Sadece bu tür programların yapılması ile de sınırlı değildir. Bunun yanı sıra televizyon programlarında şiddeti örnek gösterecek, teşvik edecek programların ve dizilerin de gösterilmemesidir. Şiddeti meşru gösteren her türlü yayın ve basının sona ermesi gerekmektedir.(Tez 47)
Şiddetin İslam dini açısından yerinin olmadığı sosyal ortamlarda ve eğitim kurumlarında öğretilmelidir.	4	Bireylerin uyguladığı şiddeti, dini referans göstermesi yanlış bir anlayış olup dini metinlerin doğru anlaşılmasından kaynaklanan bir durumdur. Ayet ve hadisler bir bütünlük içerisinde değerlendirildiği zaman dinin şiddeti önleyici tedbirler getirdiği vurgulanmalıdır. Bu hususta din adamlarının bilgilendirme çalışmalarına önem verilmelidir. (Tez 55)
Konu ve evlerinin sayısının	16	Kadın sığınma evlerinin bir ülkedeki sayısal verileri aynı

---

arttırılması ve kadın-erkek her ikisine de açılması gerekir.

zamanda o ülkede kadına yönelik şiddetle mücadelenin etkinliğini de ortaya koymaktadır. Kadın sığınma evlerinin, ülkemizde sayıları giderek artıyor olsa da, bu yeterli sayının çok altındadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede, müdahale hizmetleri alanında önemli yeri olan sığınma evlerinin sayıları bu anlamda artırılarak, yaygınlaştırılmalıdır. Var olan sığınma evlerinin sorunları çözüme kavuşturularak konuya ilişkin sağlıklı gelişmelerin kaydedilmesi gerek toplum gerekse devlet için büyük önem taşımaktadır. (Tez 46)

Aile içi şiddet konusunu önlemeye yönelik öneriler incelendiğinde televizyon ve internet gibi iletişim araçlarının şiddeti yaygınlaştırılacak ve özendirerek yayın yapmalarının engellenmesi, aile içi şiddete maruz kalan kişilere yönelik konukevlerinin sayılarının artırılması, evlilik öncesinde bireylerin aile eğitimi almalarının çoğunlukla önerilen durumlar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte şiddetin, İslam dini açısından doğru olmadığı sosyal ortamlarda ve eğitim kurumlarında öğretilmesi gerektiğine ilişkin önerilerini de olduğu görülmektedir. Dolayısıyla aile içi şiddetin önlenmesine yönelik getirilen öneriler medya araçlarında şiddetin özendirilmemesi, aile eğitimlerinin verilmesi ve İslam dininde şiddetin yerinin olmadığına ilişkin eğitimlerin verilmesi şeklindedir. Bununla birlikte getirilen önerilerden şiddet mağduru olan kişilere yönelik Konukevi sayısının artırılması ise şiddeti önlemeye yönelik alınması gereken tedbirlerden ziyade, şiddet mağdurlarının korunmasına yönelik bir tedbir olarak ifade edilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu bölümde 2000-2019 yılları arasında ulusal tez merkezinden ulaşılabilen 64 izinli aile içi şiddet konusunda yazılan tezlerin belirli kategorilere göre incelenmesi ile elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda tartışılmıştır.

İncelenen tezler yapıldıkları üniversitelere göre değerlendirildiğinde 33 farklı üniversitede bu konuyla ilgili çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda aile içi şiddetin birçok üniversitede konu olarak önemsendiği ve çalışıldığı söylenebilir. En çok çalışmanın yapıldığı ilk üç üniversite; İstanbul üniversitesi, Marmara üniversitesi ve Ankara üniversitesidir. Bu bulgu bu üç üniversitenin diğer birçok üniversiteye göre daha gelişmiş ve yeterli olmasıyla açıklanabilir.

Tezlerin yapıldıkları enstitülere bakıldığında yayımlanan tezlerin yaklaşık %56,2 ile en fazla Sosyal bilimler enstitüsünde ele alındığı görülmektedir. Bu durum aile ve aile içi şiddet konusunun sosyal bilimlerde incelenecek çok boyutlu bir konu olmasından kaynaklanabilir.

Tezlerin yapıldıkları yıllar ele alındığında araştırmaya konu olan tezlerin Ulusal tez merkezinde yer alan izinli tezler olduğundan ilk tezin 2002 yılında yazıldığı görülmektedir. Bu yıla kadar aile içi şiddetin çalışılmamış olmasında en önemli etkenin aile hayatının gizliliği ve saklanması gerektiği düşüncesi olması söylenebilir. Aile içi şiddet sonraki yıllarda daha fazla araştırılsa da en fazla 2010-2012 yılları arasında olduğu görülmektedir. Buradan hareketle araştırmacıların ve araştırmaya konu olan ailelerin de durumun öneminin farkındalığının arttığını söyleyebiliriz. Walby (2009) tarafından aile içi şiddetin maliyet durumu araştırılmıştır. Araştırma rapor olarak hazırlanmıştır. Aile içi şiddetin maliyetinde 2001 yılında 23 milyar avrodan 2008'de 16 milyar avroya bir düşüş yaşanmıştır. 2001 ve 2008 yılları arasında aile içi şiddetin miktarında bir düşüş yaşanmıştır. Bu durum ülkemizdeki araştırma sayılarının ortaya koyduğu sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

2000-2019 yılları arasında yazılan aile içi şiddet konulu tezlerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde %79,7 oranında yüksek lisans tezi olduğu saptanmıştır.

Yüksek lisansta önem verilen aile içi şiddet konusunun doktora bazında aynı değeri görmediği toplamda 8 doktora tezi olmasından anlaşılmaktadır. Aile içi şiddet konusu doktora düzeyinde çok dikkate alınmadığı görülmektedir. Bu durum bir de doktora programlarının yüksek lisans kadar fazla olmayışından da kaynaklanabilir.

Aile içi şiddet konulu tezlerin araştırmacıların cinsiyetleri dikkate alındığında %84,4 ile kadın araştırmacılar, %15,6 ile erkek araştırmacılardan açık ara fark ile öne geçmiştir. Cinsiyetin bu denli farklı yüzdeye sahip olmasının konunun özneliği, ilgi çekiciliği ve toplumsal algılarımızın olduğu söylenebilir. Kadınlar için daha risk grubu olan aile içi şiddetin yine kadınlar tarafından ele alınması da manidar bir sonuçtur.

Tezlerin örneklem büyüklüklerinin beş kategoride değerlendirildiğinde, en çok kullanılan örneklem büyüklüğü “200 ve üzeri” (% 37,5) kategorisinde olmuştur. En az kullanılan örneklem büyüklüğü ise % 5,4 ile “151-200” kategorisi olmuştur. Aile içi şiddet ile ilgili hazırlanmış olan tezlerin örneklem büyüklükleri incelendiğinde, yaklaşık olarak tezlerin %50'sinin örneklem büyüklüğünün 100'den az olduğu, önemli bir kısmının 200'ün üzerinde örnekleme sahip olduğu görülmektedir.

İncelenen tezlerin çalışma grubunda en fazla evli kadınlar olduğu belirlenmiştir. Evli kadınları sırasıyla aile içi şiddete maruz kalmış kadın ve doküman takip etmektedir. En az çalışılan gruplar ise 15-18 yaş erkek çocuk, gebe kadınlar, şiddete başvuran kişiler grupları olarak tespit edilmiştir. Aile içi şiddete ilişkin tezlerin çalışma grubu genel olarak değerlendirildiğinde önemli ölçüde kadınlar ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Herrenkohl, Sousa ve Tajima, (2008) tarafından yapılan araştırmada çocuk istismarı ve çocukların aile içi şiddete maruz kalma durumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda şiddete maruz kalmanın meydana gelmesinde çeşitli etkenlerin katkısı ve olası cinsiyet farklılıkları olduğunu göstermektedir. Altınay ve Arat (2008) tarafından yapılmış araştırmanın öne çıkan bulgularından biri ülke genelinde her üç kadından birinin (%35), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise %40 oranındaki kadının hayatı boyunca en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı; diğer bulgu ise her on kadından dokuzunun dayacağı haklı görmediği sonucudur. Akpınar (2011) yapmış olduğu çalışmalar aile içi şiddete

maruz kalan kadınların aile içi şiddetle başa çıkma öz yeterliliği düzeylerini araştırmıştır. Sonuçta aile içi şiddete maruz kalan kadınların başa çıkma özyeterliliği toplam puanının en anlamlı yordayıcısının “kendine güvenli yaklaşım” olduğunu ortaya çıkarılmıştır. Bilir ve diğerleri (1991) tarafından öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada fiziksel ceza verme ile annelerin eğitim düzeyi, yaş ve çalışma durumları arasında anlamlı ilişki bulunduğu, fiziksel cezaya maruz kalan çocukların konuşma bozuklukları, davranış bozuklukları ve uyku bozukluklarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bilgin (2008) yaptığı çalışmasında öğrencilerin %53,2’sinin bedensel ceza aldığı %46,8’inin ise almadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin %33,4’ü bedensel cezayı annelerinden, %24,6’sı babalarından, %38,6’sı da her ikisinden birden aldıklarını bildirmiştir. Dinçer (2010) kadına yönelik aile içi şiddete araştırdığı çalışmasında, eğitim durumu şiddete maruz kalma oranında etki meydana getirmiş, üniversite mezunu olan kadınların yaklaşık %40’ı, ilköğretim mezunu olan ya da hiç okula gitmemiş olan kadınların ise yaklaşık %90’ı şiddete maruz kalmıştır. Memiş (2010) çalışan kadına yönelik aile içi şiddet konusunda yapmış olduğu araştırmasında eğitim seviyesi ile şiddet arasında anlamlı ilişki meydana gelmiş ve eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınların kendilerini daha iyi ifade ettikleri ve daha az şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Yiğit (2018) evli kadınlarda aile içi şiddet ile evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, lise mezunu olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddetin üniversite mezunu olan kadınlara göre daha yüksek olduğu, ilçede yaşayan kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet düzeylerinin köyde yaşayan kadınlara göre daha yüksek olduğu, 16 yıl üzerinde evine sahip olan kadınların 1-15 yıl evli olan kadınlara göre daha yüksek düzeyde şiddete maruz kaldıkları sonuçlarına başlamıştır.

Aile içi şiddet konulu yazılmış tezlerin kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde, tezler %54,6 oranında nicel , %35,9 oranında nitel ve %9,4 oranında karma yöntemle yazılmıştır.

Aile içi şiddet ile ilgili tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde verilerin çok yüksek oranda anket ve ölçek ile toplandığı, bunun yanında görüşme, döküman analizi ve açılış ve soruların da kısmi olarak kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmalarda anket ve ölçek kullanımı çok yüksek oranda olması, aile içi şiddet olgusunun bir takım ön kabuller çerçevesinde araştırıldığını göstermektedir. 6 farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı tezlerde en fazla kullanılan veri toplama aracı anket (%40,1) olurken en az kullanılan veri toplama aracının gözlem (% 0,7) olduğu anlaşılmıştır. Smith (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, aile içi şiddet, Nevada Başsavcısı Ofisi tarafından “samimi bir ilişki bağlamında işlenen şiddet içeren bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu endişe verici istatistiklerin değiştirilmesindeki ilk adım farkındalık sağlamak olarak ifade edilmiştir.

Aile içi şiddet konusu ile ilgili temalar şiddetin sebepleri açısından değerlendirildiğinde eşlerden birinin alkol kullanma durumuna bağlı olarak şiddetin ortaya çıkması, ekonomik anlamda yaşanan sıkıntıların ve bireylerin kendi yetiştikleri aile ortamlarında maruz kaldıkları ya da tanık oldukları şiddetlerin yüksek oranda etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ailedeki birey sayısının artmasına bağlı olarak aile içi şiddetin arttığını ortaya koyan çalışmalarda bulunmaktadır. Dolayısıyla şiddetin sebepleri açısından incelendiğinde çeşitli nedenlere bağlı olarak şiddetin ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar içerisinde en etkili olanlar ise bireylerin madde bağımlılığı, ekonomik sebepler ya da Aile içerisinde şiddet aşaması olarak ifade edilebilir. Alhabib, Nur ve Jones (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kadına yönelik aile içi şiddet araştırmalarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Birçok toplumda kadına yönelik şiddetin salgın oranlarına ulaştığını vurgulamaktadır. Aile içi şiddetin yaygınlığının doğru bir şekilde ölçülmesi bir sorun olmaya devam etmektedir ve daha etkili önleyici politikalar ve programlar geliştirmek için kültürel olarak daha hassas araştırmalar gerekmektedir. Murrell, Christoff ve Henning (2007) yaptıkları araştırmada aile içi şiddetin karakteristiklerini araştırmışlardır. Kadınların çoğu, yakın partnerler tarafından istismar edilmektedir. Şiddete maruz kalan çocuklar genellikle şiddet içeren davranışlar da dahil olmak üzere yetişkinler gibi zorlukları kanıtlarlar. Modelleme teorisi, çocuk şiddetinde aile içi şiddete tanık olan erkeklerin en sık aile içi şiddeti işlediğini ve çocuk olarak istismara uğrayan erkeklerin çocuk istismarı yapma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kötü muamele gören erkeklerin de daha yaygın şiddet uyguladıkları görülmüştür. Koenig ve diğerleri

(2003) aile içi şiddet, gelişmekte olan ülkelerde artan bir halk sağlığı sorunu olara ele alınmışlardır. Risk faktörlerinin analizi, erkek eşin alkol tüketiminin çok önemli rollerini ve algılanan insan immün yetmezlik virüsünün (HIV), erkeklerin kadına şiddete karşı riskini artırdığını vurgulamaktadır. Hackett ve diğerleri (2016) aile içi şiddet mağdurlarına uygulanan teröpatik uygulamaların etkinliğini araştırdığı çalışmada aile içi şiddet olaylarının sosyal uyum, benlik kavramı, stres, saldırganlık, alkol kullanımı ve aile ilişkileri üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Roberts ve Price (2019) aile içi şiddete ilişkin cinsiyet algılarını araştırdıkları çalışmada erkek failer tarafından kadın mağdurlara karşı işlenen aile içi şiddet davranışlarının önemli ölçüde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddetin sonuçları açısından değerlendirildiğinde, aile içi şiddete maruz kalan bireylerin intihar eğilimlerinin olduğu ve aile içi şiddete maruz kalan kadınların benlik saygılarının daha düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bununla birlikte aile içi şiddetin bir sonucu olarak, aile içerisinde şiddet gören çocukların, bundan kurtulmak için erken yaşlarda evlilik yaptıkları ve buna bağlı olarak da şiddete maruz kaldıkları ifade edilmiştir. Dolayısıyla aile içi şiddetin sonuçları olarak intihar eylemlerinde artış, benlik saygılarının azalması ve yaşamın ilerleyen yıllarında da şiddete maruz kalmak şeklinde sonuçlandığı söylenebilir. Cengiz (2008) çocukların aile içi şiddete uğramasına neden olan sosyo ekonomik faktörlerin araştırıldığı çalışmada Kütahya ilindeki İlköğretim Okulu'nun 2. kademesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda şiddetin çok boyutlu bir kavram olduğu, ülkemizde çocuk istismarı olaylarına çok sık rastlandığı ifade edilmiştir. Yine araştırma bulgularına göre 4 çocuktan birinin şiddete maruz kaldığı, çocuklara babaları tarafından daha çok şiddet uygulandığı, cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkek çocuklarının kızlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları, babası çalışmayan çocukların şiddete maruz kalma oranlarının ve babası işçi olan çocukların şiddete maruz kalın oranlarının oldukça yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Akyüz (2011) aile içi şiddet mağduru kadınların sosyal kültürel özelliklerinin incelediği çalışmasında şiddet mağduru olan kadınların sosyo ekonomik açıdan erken yaşta evlendirilen, kendi isteği dışında evlenmiş olan ve eğitim hakkı engellenmiş kişilerden meydana geldiği,

şiddetin öğrenildiği ve kültürel ortam içerisinde aile içinde kadına yönelik bir şiddet haline geldiği, şiddete maruz kalan kadınların %28 oranında ölüm tehdidi ile karşılaştıkları, aile içi kararların alınmasında sosyal ekonomik düzeyleri fark etmeksizin kadınların söz hakkı olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Karakulak (2018) çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğiliminin araştırıldığı çalışmada, anne babası boşanmış olan çocukların fiziksel ekonomik ve sözel şiddete daha fazla maruz kaldıkları, babası ilkokul mezunu olan çocukların şiddet algılarının daha yüksek olduğu, öğrenciler arasında cinsiyet değişkenine göre şiddet algıları arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir. Ovacık (2008) aile içi şiddetin erkek çocuğun şiddet içeren suç işleme davranışına etkilerini araştırmıştır. Araştırma bulgularına göre, ailesinde şiddet olanlar ile ailesinde şiddet olmayanlar arasında içe yönelim ve dışa yönelim sorunları açısından, ayrıca istismarın fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları yönünden anlamlı farklılık bulunmaktadır. Gürer (2015) sosyal kronik düzeyi düşük ailelerde kadınların aile içi şiddet algısı üzerine yapmış olduğu araştırmasında, şiddetin her gelir düzeyinde kadını etkileyebildiği ancak gelir düzeyi düşük olan ailelerde bu oranı daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Madhani ve diğerleri (2017) kadınların aile içi şiddet konusunda algılarına ilişkin çalışmada kadınların yaklaşık yarısının fiziksel şiddet mağduru olduğu, eşler tarafından sözlü taciz edilme kontrol edilme ev işlerine aşırı yüklenme terk edilme ya da yeniden evlenme gibi durumlarla tehdit edildikleri, şiddete maruz kalan kadınların buna karşılık sözlü yanıtlar verdikleri, şiddet mağduru olan kadınların hiçbirinin profesyonel yardım istemediği, kadınların sosyal olarak lekelenmeme ve çocuklar üzerinde olumsuz etkilerinden dolayı bu olayları başkalarına anlatmadıkları, kadınların kendilerine olan özgüvenlerinin eksik olması nedeniyle şiddete sessiz kaldıkları ifade edilmiştir. Gregory ve diğerleri. (2018) aile içi şiddetin destekçileri konusunda yaptıkları araştırmada aile içi şiddetin fiziksel sağlık üzerinde olumsuz etkiler meydana getirdiği ortaya çıkarılmıştır. Iratzoqui ve McCutcheon (2018) aile içi şiddetin etkilerini araştırdığı çalışmada aile içi şiddet tarihçelerinin her tür cinayet vakasında daha olası olduğunu ve genel ve aile içi şiddet cinayet vakalarını öngörmede hem benzerliklerin hem de farklılıkların olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Osofsky (2018) çocuklar üzerine aile içi şiddetin etkilerini araştırdığı çalışmasında aile içinde şiddetin sıklıkla meydana geldiği ve bütün yaş gruplarında önemli etkilerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Araştırmada son on yılda hem çocuklar hem de yetişkinler için kanıta dayalı travma odaklı müdahalelerde önemli bir büyüme meydana geldiği, servis ve tedavi programlarının etkili olabilmesi için aile kültürünü göz önünde bulundurmalarının önemli olduğu belirtilmiştir.

Aile içi şiddet konusunu önlemeye yönelik öneriler incelendiğinde televizyon ve internet gibi iletişim araçlarının şiddeti yaygınlaştırılacak ve özendirerek yayın yapmalarının engellenmesi, aile içi şiddete maruz kalan kişilere yönelik konuklarının sayılarının artırılması, evlilik öncesinde bireylerin aile eğitimi almalarının çoğunlukla önerilen durumlar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte şiddetin, İslam dini açısından doğru olmadığı sosyal ortamlarda ve eğitim kurumlarında öğretilmesi gerektiğine ilişkin önerilerini de olduğu görülmektedir. Dolayısıyla aile içi şiddetin önlenmesine yönelik getirilen öneriler medya araçlarında şiddetin özendirilmemesi, aile eğitimlerinin verilmesi ve İslam dininde şiddetin yerinin olmadığına ilişkin eğitimlerin verilmesi şeklindedir. Topçu (2015) aile içi şiddet önlemede din eğitiminin rolünü araştırdığı çalışmada ailenin tanımı ve aile içi şiddetin önlenmesinde önemli olan dinamikler üzerinde durulmuştur. Araştırma sonucunda şiddetin önlenmesinde dini duyguların geliştirilmesi ve yerleştirilmesinin etkili olacağı, şiddet öğrenilen bir davranış olduğu için eğitim yoluyla önlenmesinin mümkün olduğu, dinin toplumsal birlik ve beraberliği sağlayan ve kaynaştıran bir yönünün olduğu ve aynı zamanda bu boyutun aile içerisindeki ilişkiler için de geçerli olabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Gregory ve diğerleri (2018) aile içi şiddetin destekçileri konusunda yaptıkları araştırmada, şiddetin desteklenmemesine rağmen şiddet olaylarının fazla olmasının pratikte ve politikacılar açısından değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Roberts ve Price (2019) aile içi şiddete ilişkin cinsiyet algılarını araştırdıkları çalışmada kadınların aile içi şiddet davranışlarını kontrol etme konusunda daha fazla bilgi sahibi olmaları gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Bu bölümde 2000-2019 yılları arasında ulusal tez merkezinden ulaşılabilen 64 izinli aile içi şiddet konusunda yazılan tezlerin belirli kategorilere göre incelenmesi ile elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir;

İncelenen tezler yapıldıkları üniversitelere göre değerlendirildiğinde 33 farklı üniversitede bu konuyla ilgili çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda aile içi şiddetin birçok üniversitede konu olarak önemsendiği ve çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tezlerin yapıldıkları enstitülere bakıldığında yayımlanan tezlerin yaklaşık %56.2 ile en fazla Sosyal bilimler enstitüsünde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum aile ve aile içi şiddet konusunun sosyal bilimlerde incelenecek çok boyutlu bir konu olmasıdır. .

Tezlerin yapıldıkları yıllar ele alındığında araştırmaya konu olan tezlerin ulusal tez merkezinde yer alan izinli tezler olduğundan ilk tezin 2002 yılında yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yıla kadar aile içi şiddetin çalışılmamış olmasında en önemli etkenin aile hayatının gizliliği ve saklanması gerektiği düşüncesi olması söylenebilir. Aile içi şiddet sonraki yıllarda daha fazla araştırılrsa da en fazla 2010-2012 yılları arasında araştırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

2000-2019 yılları arasında yazılan aile içi şiddet konulu tezlerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde %79,7 oranında yüksek lisans tezi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek lisansta önem verilen aile içi şiddet konusunun doktora bazında aynı değeri görmediği toplamda 8 doktora tezi olmasından anlaşılmaktadır. Aile içi şiddet konusu doktora düzeyinde çok dikkate alınmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddet konulu tezlerin araştırmacıların cinsiyetleri dikkate alındığında %84.4 ile kadın araştırmacılar, %15.6 ile erkek araştırmacılardan meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kadınlar için daha risk grubu olan aile içi şiddetin yine kadınlar tarafından ele alınması da manidar bir sonuçtur.

Tezlerin örneklem büyüklüklerinin beş kategoride değerlendirildiğinde, en çok kullanılan örneklem büyüklüğü “200 ve üzeri” (% 39) kategorisinde olmuştur. En az kullanılan örneklem büyüklüğü ise % 6,2 ile “151-200” kategorisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmalarda en fazla kullanılan çalışma grubu evli kadınlar olarak belirlenmiştir. En az çalışılan gruplar ise 15-18 yaş erkek çocuk, gebe kadınlar, şiddete başvuran kişiler grupları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aile içi şiddete ilişkin tezlerin çalışma grubu genel olarak değerlendirildiğinde önemli ölçüde kadınlar ile ilgili çalışmaların yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddet konulu yazılmış tezlerin kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde, tezler %54,6 oranında nicel , %35,9 oranında nitel ve %9,4 oranında karma yöntemle yazılmıştır.

Aile içi şiddet ile ilgili tezlerde kullanılan veri toplama araştırın incelendiğinde verilerin çok yüksek oranda anket ve ölçek ile toplandığı, bunun yanında görüşme, doküman analizi ve açık uçlu soruların da kısmi olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalarda anket ve ölçek kullanımı çok yüksek oranda olması, aile içi şiddet olgusunun bir takım ön kabuller çerçevesinde araştırıldığını göstermektedir. 6 farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı tezlerde en fazla kullanılan veri toplama aracı anket olurken en az kullanılan veri toplama aracının gözlem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddet konusu ile ilgili temalar şiddetin sebepleri açısından değerlendirildiğinde eşlerden birinin alkol kullanma durumuna bağlı olarak şiddetin ortaya çıkması, ekonomik anlamda yaşanan sıkıntıların ve bireylerin kendi yetiştikleri aile ortamlarında maruz kaldıkları ya da tanık oldukları şiddetlerin yüksek oranda etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte ailedeki birey sayısının artmasına bağlı olarak aile içi şiddetin arttığını ortaya koyan çalışmalarda

bulunmaktadır. Dolayısıyla şiddetin sebepleri açısından incelendiğinde çeşitli nedenlere bağlı olarak şiddetin ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddetin sonuçları açısından değerlendirildiğinde, aile içi şiddete maruz kalan bireylerin intihar eğilimlerinin olduğu ve aile içi şiddete maruz kalan kadınların benlik saygılarının daha düşük düzeyde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte aile içi şiddetin bir sonucu olarak, aile içerisinde şiddet gören çocukların, bundan kurtulmak için erken yaşlarda evlilik yaptıkları ve buna bağlı olarak da şiddete maruz kaldıkları ifade sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi şiddet konusunu önlemeye yönelik öneriler incelendiğinde televizyon ve internet gibi iletişim araçlarının şiddeti yaygınlaştırılacak ve özendirecek yayın yapmalarının engellenmesi, aile içi şiddete maruz kalan kişilere yönelik konukevlerinin sayılarının artırılması, evlilik öncesinde bireylerin aile eğitimi almalarının çoğunlukla önerilen durumlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte şiddetin, İslam dini açısından doğru olmadığı sosyal ortamlarda ve eğitim kurumlarında öğretilmesi gerektiğine ilişkin önerilerinin de olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

1. Tezlerin yapıldıkları enstitülere bakıldığında yayımlanan tezlerin yaklaşık %56.2 ile en fazla Sosyal bilimler enstitüsünde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile içi şiddet olgusu sosyal bir olgu olmasına rağmen eğitim alanını da yakından ilgilendirmektedir. Dolayısıyla eğitsel açıdan aile içi şiddet konularına ilişkin çalışmalara yer verilmelidir. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında aile içi şiddet konusu çok yönlü olarak ele alınmalı ve önlenmesi için yapılacak çalışmalar planlanmalıdır.

2. Aile içi şiddet konulu tezlerin araştırmacıların cinsiyetleri dikkate alındığında %84.4 ile kadın araştırmacıların daha çok bu konu üzerinde çalıştıkları görülmüştür. Aile içi şiddet olgusu çok boyutludur. Dolayısıyla konu yalnızca kadınlar tarafından değil erkekler tarafından da gerekli şekilde ele alınmalıdır.

3. Aile içi şiddet konulu araştırmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok kadınlar üzerinde yapıldığı ancak erkeklerle de çalışmaların yapılması aile içi şiddetin sebepleri ve sonuçları açısından konuya farklı açılardan bakmayı sağlayacaktır.

4. Aile içi şiddet araştırmalarının çoğunlukla nicel araştırmalar halinde gerçekleştirildiği görülmüştür. Fakat bu durum sosyolojik ve psikolojik boyutları olan bir durumdur. Dolayısıyla nitel araştırmalara daha önem verilmesi gerekmektedir.

5. Aile içi şiddetin sebeplerine bakıldığında çocukların özellikle anne babayı model alma model almasının önemli bir etken olduğu sonucundan hareketle Milli Eğitim Bakanlığı veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde aile içi şiddeti önleyici ve toplumu bilinçlendirici programlar düzenlenebilir.

6. Aile içi şiddet mağduru bireylerin daha sonraki yaşamlarında ciddi sıkıntılar yaşayabileceğine dair bulgulardan hareketle, bu konuda hukuk ve güvenlik alanında gerekli düzenlemeler yapılabilir.

7. Evlilik öncesi bireylerin eğitime alınması ve bunun sertifikalandırılarak zorunlu hale gelmesi aile içi şiddeti önleyebilir. Ailenin önemi ve gerekliliği anlatılıp, sağlıklı aile içi iletişim bilgisi verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, O. (2011). *Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınların Aile İçi Şiddetle Başa Çıkma Öz Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, E. ve diğ. (2006). *Çocuk İstismarı ve İhmali*, Adli Tıp Ders Notları. Ankara.
- Akyüz, M. (2011). *Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınların Sosyo-Kültürel Özelliklerinin İncelenmesi: Diyarbakır İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü.
- Alhabib, S., Nur, U. Ve Jones, R. (2010). Domestic Violence Against Women: Systematic Review of Prevalence Studies, *Journal of Family Violence*, Vol: 25, Issue: 4, pp. 369-382.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet (2’nci Baskı)*, İstanbul, Punto Baskı Çözümleri.
- Arın, M. C. (1996). Kadına Yönelik Şiddet, *Cogito*, 6, 305- 312.
- Artuk, M. E. (2002). *Kadına Yönelik Cinsel İstismara Örnek Olarak Evlilik İçinde Irza Geçme ve Fücur*, 2. Bası, İstanbul.
- Ayan, S. (2010). *Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet*, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara.
- Ayan, S. (2012). Kadına Karşı Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. S: 660.
- Bağışlıoğlu, Z. (2017). *Aile İçi Şiddet Mağduru Annelerin Orta Okul Çağı Çocuklarında Benlik Saygısı Ve Sosyal Uyumun İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1995). *Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1994). Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları.
- Bilgin, A. (2008). Aile İçi Bedensel Cezaya İlişkin Bir Çalışma, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (31), 29-50.
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. B. , Atik, B., San, P. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4 - 12 Yaşlar Arasındaki 50.473 Çocuğa Fiziksel Ceza Verme Sıklığı ve Buna İlişkin Problem Durumlarının İncelenmesi, *Aile ve Toplum*, 1(1), 57-70.
- Birsen, G. (1991). *Aile ve aile tipleri üzerine bir inceleme yazıları I, Temel kavramsal yapı ve tarihi süreç*, Ankara, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Birsen, G. (1996). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Ve Toplumsal Kurumlar*, Savaş Yayınevi, Ankara.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method, *Qualitative Research Journal*, Vol. 9 Issue: 2, pp.27-40.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method., *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Bütün C. (2002). Kadına Yönelik Ölümle Suçlanan Şiddetin Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İstanbul.
- Cengiz, M. (2008). *Çocukların Aile İçi Şiddete Uğramasına Neden Olan Sosyo Ekonomik Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Child Welfare Information Gateway. (2014). *Domestic Violence and the Child Welfare System*, Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Children's Bureau.
- Çetiner, Ş. G., (2006). *Aile İçi Şiddet Yasayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar Ve İntihar Olasılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demir Akçer, Z. (2006). *Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar, Diyarbakır Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbaş, Z. F. (2006.) *Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deveci E, Açık Y, Gülbayrak C, Tokdemir M, Ayar A. (2007). *Prevalance of Domestic Violence During Pregnancy in a Turkish Community*, Southeast Asian J Trop Med Public Health, 38(4):754-60
- Deveci, S. E., Açık, Y., Gülbayrak, C. ve Tokdemir, M. (2005). Elazığ İl Merkezinde 15–49 Yaş Evli Kadınların Aile içi şiddete Maruz Kalma Durumları, *Toplum ve Hekim*, 20(3), 229-234.
- Dinçer, G. (2010). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet "Düzce Örneği"*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dönmezer, İ. (2001). *Ailede İletişim ve Etkileşim*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2001 s.18
- Dünya Sağlık Örgütü, (2002). *Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporundaki Önerilerin Uygulamaya Geçirilmesi Sekreteryaya Raporu*, 2003. Dünya Sağlık Asamblesi, Geçici Gündem Maddesi 14.15, A56/24, Türkiye İrtibat Ofisi 3 Mart.
- Edelson, M. G., Hokoda, A. & Ramos-Lira, L. (2007). Differences in Effects of Domestic Violence Between Latina and Non-Latina Women, *Journal of Family Violence*, Vol: 22, Issue: 1, pp. 1-10.
- Eryılmaz, G. (2001). Aile İçi Şiddet, Kadın Sağlığı Ve Hemşirelik, *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2):1924
- Freud, S. (1994). *Psikanalize Giriş Dersleri*, Çev. Sedat Budak, 6.Baskı, Öteki Yayınevi, Ankara, s.528.
- Gömbül, Ö. (2000). Hemşirelerin Ailede Kadına Eşi Tarafından Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Role İlişkin Tutumları, *Hemşirelikte Araştırma Dergisi*, 1:19-32.

- Gregory, A. C., Williamson, E., & Feder, G. (2017). The Impact on Informal Supporters of Domestic Violence Survivors: A Systematic Literature Review. *Trauma, Violence, and Abuse, 18*(5), 562-580.
- Güler, E. (2012). *Sığınma Evinde Kalan Kadınların Yaşadıkları Şiddet İle Kişilik Bozuklukları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, N., Tel, H., Özkan, F. T. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dergisi 27* (2): 51 – 56).
- Gürer, A. (2015). *Sosyo-Ekonomik Düzeyi Düşük Ailelerde Kadınların Aile İçi Şiddet Algısı "Kayseri İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hackett, S., McWhirter, P. T., & Leshner, S. (2016). The Therapeutic Efficacy of Domestic Violence Victim Interventions. *Trauma, Violence, & Abuse, 17*(2), 123–132.
- Herrenkohl, T. I., Sousa, C., Tajima, E. A., Herrenkohl, R. C., & Moylan, C. A. (2008). Intersection of Child Abuse and Children's Exposure to Domestic Violence, *Trauma, Violence, & Abuse, 9*(2), 84–99.
- Iratzoqui, A., & McCutcheon, J. (2018). The Influence of Domestic Violence in Homicide Cases. *Homicide Studies, 22*(2), 145–160.
- İçli, T. G., Öğün, A. ve Özcan, N. (1995). *Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Çocuk Suçluluğu*, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- İzmirli, G. (2013). *Isparta İli Gönen İlçesinde Yaşayan 25-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklığı Ve Aile İçi Şiddet Görmeye Sebep Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan Ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim.
- Kalyoncu, H. (2009). *Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar*, Popüler Yayınları, Metkan Matbaacılık, İstanbul.

- Karakulak, F. (2018). *Çocukluk Döneminde Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Ergenlerde Saldırganlık Eğilimi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (1984). Bilimsel araştırma metodu. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık
- Kekeç, Z., Yıldırım, C., İkizceli, İ., Gönül A.S. ve Sözüer E.M. (2000). Özkıyım Girişimi Nedeni İle Acil Servise Başvuran Hastalarda Hazırlayıcı Etkenler, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1 (3):157 – 161.
- Kemerli, N. (2003). *Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyum Kitabı*, Ankara, Ankara Tabip Odası Yayınları
- Kemerli, N. (2004). *Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet*, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu Kitabı (s.41-58.). Ankara: Ankara Tabip Odası Yayınları.
- Kitiş, Y. ve Şanhoğlu Bilgici, S. (2007). Bir Aile İçi Şiddet Olgusu, Sır Tutma İlkesi ile Şiddeti İhbar Etme Yükümlülüğü Arasındaki Etik İkilem, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*. 3(11), 7-11.
- Kocabaşoğlu, N. (2000). *Sosyo-kültürel açıdan şiddet*, İbrahim Balcıoğlu (Ed.), Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açıdan Şiddet, İstanbul, 27-31.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine, *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 1 (2): 1-7.
- Koenig, M. C., Lutalo, T., Zhao, F., Nalugoda, F., Wabwire-Mangen, F., Kiwanuka, N., Wagman, J., Serwadda, D., Wawer, M., Gray, R. (2003). Domestic Violence in Rural Uganda: Evidence From a Community-Based Study, *Bulletin of the World Health Organization*, 81: 53-60.
- Korkut Owen F, Owen DW. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi Ankara: 2008
- Köknel, Ö. (2013). *Şiddet Dili*, İstanbul: Remzi Kitapevi
- Kuzgun, Y. (1997). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, ÖSYM Yayınları. Ankara.

- Leach, E. (2001). *Claude Levi-Strauss*, University of Chicago Press, Chicago.
- Letourneau, N. L., Fedick, C. B. ve Willms, J. D. (2007). Mothering and Domestic Violence: A Longitudinal Analysis, *Journal of Family Violence*, Vol: 22, Issue: 8, pp. 649-659.
- Levinson D. (1989). *Family Violence in Cross-Cultural Perspective*, Sage Publications, Newbury Park, California.
- Madhani, F. I., Karmaliani, R., Patel, C., Bann, C. M., McClure, E. M., Pasha, O., & Goldenberg, R. L. (2017). Women's Perceptions and Experiences of Domestic Violence: An Observational Study From Hyderabad, Pakistan. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(1), 76–100.
- Memiş, M. (2010). *Çalışan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Murrell, A. R., Christoff, K. A. ve Henning, K. R. (2007). Characteristics of Domestic Violence Offenders: Associations with Childhood Exposure to Violence, *Journal of Family Violence*, Vol: 22, Issue: 7, pp. 523-532.
- Mutlu, F. (2006). *Aile İçi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- O'Leary, Z. (2014). *The Essential Guide to Doing Your Research Project* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Ofsky, J. D. (2018). Commentary: Understanding the impact of domestic violence on children, recognizing strengths, and promoting resilience: reflections on Harold and Sellers. *Journal of Child Psychology and Psychiatry Volume 59, Issue 4*.
- Ovacık, A. C. (2008). *Aile İçi Şiddetin Erkek Çocuğun Şiddet İçeren Suç İşleme Davranışına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

- Overlien, C. (2010). Children Exposed to Domestic Violence: Conclusions from the Literature and Challenges Ahead, *Journal of Social Work*, 10(1), 80–97.
- Özgüven, E. İ. (2010). *Ailede İletişim ve Yaşam*, Ankara: PDREM Yayınları
- Öztürk, E. (2008). *Türkiye'de Aile İçi Şiddet, Kadın Sığınma Evleri ve Din*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Polat O. (2005). *Cinsiyete Dayalı Şiddet Olgularının Sağlık Personelinin Yaklaşımı*, Türkiye Üreme Sağlığı Programı.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve Şiddet*, İstanbul: DER Yayınları.
- Roberts, N. and Price, D. (2019). *Gendered Perceptions of Domestic Violence: how young females are more likely than young males to know controlling domestic violence behaviours*. Working Paper. CASS, University of Sunderland, Sunderland.
- Schechter, S., & Edelson, J. (1999). *Effective Intervention in Domestic Violence And Child Maltreatment Cases: Guidelines For Policy And Practice*, Reno, NV: National Council of Juvenile and Family Court Judges, 122–123.
- Serap, N. (2001). *Aile Danışmanlığı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sethuraman, K., Lansdown, R., & Sullivan, K. (2006). Women's Empowerment and Domestic Violence: The Role of Sociocultural Determinants in Maternal and Child Undernutrition in Tribal and Rural Communities in South India, *Food and Nutrition Bulletin*, 27(2), 128–143.
- Sevil, Ü. ve Yanikkerem, E. (2006). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, İzmir: Güven Kitabevi.
- Sezer, F. (2018). *Evli Kadınların Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları Ve Evlilik Uyumlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Smith, M. (2011). *Domestic Violence: An Overview*, University of Nevada Cooperative Extension.

- Songur, D. G. (2011). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, *Atılım Üniversitesi İz Dergisi*. (14):24-25
- Subaşı, N., Akın, A. (2003). *Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları, Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, Hacettepe üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Uygulama Merkezi.
- Sümer, N. (1997). “Kültür, Yasa ve Aile İçi Şiddet” 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 19-21 Kasım 1997
- Taket, A., Nurse, J., Smith, K., Watson, J., Shakespeare, J., Lavis, V., et al. (2003). Routinely Asking Women About Domestic Violence in Health Settings, *BMJ*, 327: 673.
- Taşdan, D. (2009). *Çocuk ve Şiddet (2 b.)*, İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılık
- Tekin, Ü. (2011). *Şiddet*, Orient Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Tezcan, M. (2000). *Türk Aile Antropolojisi*, İstanbul, İmge Kitabevi.
- Topçu, Y. (2015). *Aile İçi Şiddeti Önlemede Din Eğitiminin Rolü*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tunalı, G., Akduman, Cantürk, G. (2004). Aile İçi Şiddet Ve Hukuki Düzenlemeler, *Adli psikiyatri dergisi*.(1-4:17-30).
- Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe Sözlük*. Türk Tarih Kurumu Basım Evi: Ankara
- Türkiye Aile Yapısı Araştırması. (2006). *Türkiye İstatistik Kurumu*, 25.03.2011. <http://www.aile.gov.tr/tr/?Sayfa=Detay&Id=2006122862127>
- Uçar, M. A. (200). *Türk Hukukunda Ailenin Korunması ve 4320 Sayılı Yasanın Etkinliği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2003
- Uçar, M. A. (2003). *Ali, Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası*, Ankara: Yetkin Yayınevi.

- Ulusoy, O. (2008). *Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Saldırganlık İlişkisi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ünal G, Bilge A. (2004). Ev İçi Şiddet Yönetiminde Acil Servis Hemşiresinin Rolü, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 20(1):127-137.
- Ünsal, A. (1996). Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi, *Cogito 6-7*: 29-36.
- Vahip, I. (2002). Evdeki Şiddet Ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açından Bakış, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 312-319.
- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve Şiddet, Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 58, Afyon.
- Walby, S. (2009). *The cost of domestic violence: Up-date 2009*. Lancaster: Lancaster University.
- Williams, K. R., & Grant, S. R. (2006). Empirically Examining the Risk of Intimate Partner Violence: The Revised Domestic Violence Screening Instrument (DVSI-R). *Public Health Reports*, 121(4), 400–408.
- Yağbasan, M. ve İmik, N. (2006). Öğretmenlerin Aile İçi İletişimi (Malatya İli Örneği), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2) :227-229.
- Yalvaç, H.D. (2006). *İntihar Girişiminde Bulunan Bireylerde Psikiyatrik Morbidite, Kişilik Bozukluğu Ve Bazı Sosyodemografik Ve Klinik Etkenlerle İlişkisi*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi. Malatya
- Yazıcıoğlu, Y. ve Kayhan, Ü. (2007). *Aile Yapısı ve İlişkileri*, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Yener, Ü. (2003). *Türkiye’de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri, Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ülke Çapında Kriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan Şiddet: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları*. İstanbul: Boyut Yayınları.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8.Baskı ed.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, A. S. (2008). *Ergenlik Dönemindeki Ergenlerin Saldırgan Davranışları ile Öfke ve Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelemesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz Sarkın, S. (2012). *Çocuğa yönelik aile içi şiddetin İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin iletişim becerileri ve özgüven düzeylerine etkisi*, Yüksek Lisan Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yiğit, E. (2018). *Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddet İle Evlilik Doyumu Ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER**EK1: Aile İçi Şiddet Tez Listesi**

Sıra No	Tez Adı	Yazar	Yıl	Tez Türü
1.	15-49 yaş evli kadınların aile içi şiddete ilişkin görüşlerinin ve şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi	Emre YANIKKERE M	2002	Yüksek Lisans Tezi
2.	Van yöresinde kadın ve çocuğa yönelik aile içi şiddet	Mustafa Haki SUCAKLI	2003	Uzmanlık Tezi
3.	Doğankent sağlık eğitim araştırma bölgesindeki 15-49 yaş kadınların ruh sağlığı ve aile içi şiddete maruz kalma açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma	Nazan SAVAŞ	2003	Uzmanlık Tezi
4.	Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar; diyarbakır örneği	Zeynep Demir AKÇER	2006	Yüksek Lisans Tezi
5.	Aile içi şiddet yaşayan kadınlarda cinsel sorunlar ve intihar olasılığı	Ş. Gökçen ÇETİNER	2006	Yüksek Lisans Tezi
6.	Konak sağlık grup başkanlığına bağlı kurumlarda çalışan personelin aile içi şiddet karşılaşmasının değerlendirilmesi	Aylin Sena BELİNER	2006	Yüksek Lisans Tezi
7.	Aile içi şiddet sürecinde kadına yönelik şiddet üzerine sosyolojik bir araştırma	Funda Mutlu	2006	Yüksek Lisans Tezi
8.	Şanlıurfa ili viranşehir ilçe merkezinde sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi tutum ve mesleki uygulamaları	Öznur KANDEMİR	2007	Yüksek Lisans Tezi
9.	Kadına yönelik aile içi şiddet-van'da kadınların şiddet deneyimleri, şiddeti doğuran koşullar ve baş etme biçimleri, şiddetin kadın sağlığına etkileri	Psikolog Nur OKUTAN	2007	Yüksek Lisans Tezi
10.	Gebe kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarının belirlenmesi	Demet Avcı ALPAR	2008	Yüksek Lisans Tezi
11.	Aile içi şiddetin erkek çocuğun şiddet içeren suç işleme davranışına etkileri	Aslı Cennet OVACIK	2008	Yüksek Lisans Tezi
12.	Türkiye'de aile içi şiddet kadın sığınma evleri ve din	Emine ÖZTÜRK	2008	Doktora Tezi
13.	Çocukların aile içi şiddete uğramasına neden olan sosyo-ekonomik faktörler	Murat CENGİZ	2008	Yüksek Lisans Tezi
14.	Aile içi şiddet boşanma davalarına etkisi	Burcu AKHAN	2009	Yüksek Lisans Tezi
15.	Aile içi şiddet ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Mehmet GÖK	2009	Yüksek Lisans Tezi
16.	Sakarya ilindeki kadınların aile şiddetine uğrama durumları ve yasal sorumlulukları hakkındaki bilgi düzeyleri	Güler AĞÇAY	2009	Yüksek Lisans Tezi

17.	Evlilik uyumu, evlilik yatırımı, aile içi şiddete ve intihar girişimi arasındaki bağlantıların sosyal psikolojik açıdan incelenmesi	Zeynep İDİZ	2009	Yüksek Lisans Tezi
18.	Sağlık çalışanının aile içi şiddet olgusuna bakış açısı	Meral Kök CAN	2010	Yüksek Lisans Tezi
19.	Kadına yönelik aile içi şiddet (düzce örneği)	Gülşen DİNÇER	2010	Yüksek Lisans Tezi
20.	Boşanma sebepleri bakımından aile içi şiddet	Salih ÖZDEN	2010	Yüksek Lisans Tezi
21.	Türkiye de kadına yönelik aile içi şiddet hukuk sosyolojisi açısından analizi	Sema Sarı KARHAN	2010	Yüksek Lisans Tezi
22.	İlköğretim 6.sınıf öğrencilerinin şiddete yönelik tutum ve zorba-kurban olma durumlarının aile içi şiddeti açısından incelenmesi	Saadet DEMİRBAĞ BOLAT	2010	Yüksek Lisans Tezi
23.	Aile içi şiddet kavramı ile aile içi şiddet uluslararası ve ulusal hukuki belge düzenlenmesi	Gülay Akkaya ŞAHİN	2010	Yüksek Lisans Tezi
24.	Çalışan kadına yönelik aile içi şiddet	Mehtap MEMİŞ	2010	Yüksek Lisans Tezi
25.	15-49 yaş grubu kadınlarda aile içi şiddet sıklığı ve şiddetin depresyona etkisi	Ayşe AKALIN	2010	Yüksek Lisans Tezi
26.	Aile içi şiddete maruz kalmış kadınların MMPI profillerinin incelenmesi	Iraz A. TOROS	2010	Yüksek Lisans Tezi
27.	Kadın sığınma evinde kalan aile içi şiddete maruz kalmış kadınlarda ruhsal bozukluklar	Senem AKYAZI	2010	Tıpta Uzmanlık Tezi
28.	Samsun merkez ilköğretim okulu öğretmenlerinin çocuklukta aile içi şiddet öyküsü ve ruh sağlığına etkisi	Tuğrul GÖKÇE	2010	Doktora Tezi
29.	Aile şiddete son kampanyası ve kadına yönelik şiddet haberleri analizi	Özlem EROL	2010	Yüksek Lisans Tezi
30.	Aile içi şiddetle mücadele çalışmaları ve karşılaşılan sorunlar	Handan Kamile ŞAHİN	2010	Yüksek Lisans Tezi
31.	Aile içi şiddete maruz kalan kadınların Acil Servis hemşirelerinden beklentileri, hemşirelerin girişimleri ve etkileyen faktörler: niteliksel bir çalışma	Şengül YAMAN EFE	2010	Doktora Tezi
32.	Aile içi şiddete maruz kalan kadınların aile içi şiddetle başa çıkma öz yeterliği düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması	Orkide AKPINAR	2011	Doktora Tezi
33.	Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede farklı yöntemlerle verilen sağlık hizmetleri eğitimlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi	Sena KAPLAN	2011	Doktora Tezi
34.	Mardin ilinde 15-49 yaş arası kadınlara aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve etkileyen faktörler	Sema ÇİFTÇİ	2011	Yüksek Lisans Tezi

35.	Aile içi şiddet mağduru olup boşanma sürecinde bulunan kadınlarda travma sonrası stres belirtileri ve ilişkili özellikler	Aslı Çakır PARMAKSIZO ĞLU	2011	Yüksek Lisans Tezi
36.	Dinamik oyun teorisi yaklaşımı ile aile içi şiddetin modellenmesi	Hakkı Cenk ERKİN	2011	Yüksek Lisans Tezi
37.	Tıbben açıklanamayan belirtilerle başvuran kadın hastaların çocukluk çağı istismarı ve/veya aile içi şiddet bağlamında değerlendirilmesi	Uzman Psikolog Dilek ANUK	2011	Doktora Tezi
38.	Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının cinsiyet, politik güç ve şiddete maruz kalma açısından incelemesi	İlyas BESNİ	2011	Yüksek Lisans Tezi
39.	Saldırganlık ile aile içi şiddet arasındaki ilişkinin incelenmesi	Sevil Yavuz GÜMÜŞ	2011	Yüksek Lisans Tezi
40.	Aile içi şiddet mağduru kadınların sosyo-kültürel özelliklerinin incelenmesi:(Diyarbakır İli Örneği)	Mesut AKYÜZ	2011	Yüksek Lisans Tezi
41.	Aile birliğinin korunmasında aile içi şiddetin önlenmesine yönelik kamusal politika	Özden SALMAN	2011	Yüksek Lisans Tezi
42.	Çocuğa yönelik aile içi şiddet ilköğretim 6.7.8.sınıf düzeyindeki öğrencilerin iletişim becerileri ve özgüven düzeylerine etkisi	Serpil Yılmaz SARKIN	2012	Yüksek Lisans Tezi
43.	İstanbul sözleşmesinin (kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ulusal hukuk açısından değerlendirilmesi	Müge Demirkır ÜNLÜ	2012	Yüksek Lisans Tezi
44.	Okuldaki şiddet olayları ile aile içi şiddet ilişkisi	Merve Gonca ÇELİKTAŞ	2013	Yüksek Lisans Tezi
45.	Isparta ili gönen ilçesinde yaşayan 25-49 yaş grubu evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve aile içi şiddet görmeye sebep faktörler	Gülşen Olgun İZMİRLİ	2013	Yüksek Lisans Tezi
46.	Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet ve kadın sığınma evleri	Feyza ÇİFTÇİ	2013	Yüksek Lisans Tezi
47.	Üniversite gençlerinde şiddet eğilimliliği ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları (Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi örneği)	Semra ATAŞ	2013	Yüksek Lisans Tezi
48.	Travmatik bir yaşantı olarak boşanma: aile içi şiddet, travmatik stres ve sosyal desteğin travma sonrası büyüme ile ilişkisi	Gurbet Sıla KESKİN	2013	Yüksek Lisans Tezi
49.	Kadına yönelik aile içi şiddet, ahlaki çözülme ve dindarlık	Çiğdem GÜLMEZ	2014	Doktora Tezi
50.	Ergenlerde aile içi şiddet ile benlik imgesi ve umutsuzluk düzeyi arasındaki ilişki	Ayşe ARIKAN	2014	Yüksek Lisans Tezi

51.	Aile içi şiddet nedeniyle kadın konukevinde hizmet alan şiddet mağduru kadınlar ile kuruluştaki görev yapan meslek elemanlarının kadın konukevi hizmetlerine ilişkin değerlendirmeleri: Ankara örneği	Melike YALÇIN	2014	Yüksek Lisans Tezi
52.	AB sürecinde Türk kolluk mevzuatı ve kadına yönelik şiddet ile mücadele	Müge Gün DAĞDEMİR	2014	Yüksek Lisans Tezi
53.	Aile içi şiddet mağduru kadınların şema terapi modeli açısından incelenmesi	Nermin TAŞKALE	2014	Yüksek Lisans Tezi
54.	Ortaokul öğrencilerinin zorbalık eğilimlerinin aile içi şiddet görme durumuna göre değerlendirilmesi (Çekmeköy örneği)	Filiz AYGÜÇ	2015	Yüksek Lisans Tezi
55.	Aile içi şiddet önlemede din eğitiminin rolü	Yakup TOPCU	2015	Yüksek Lisans Tezi
56.	Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede bir sosyal politika örneği olarak ŞÖNİM'ler üzerine nitel bir çalışma: Ankara örneği	İpek Beyza ALTIPARMAK	2015	Doktora Tezi
57.	Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde kadınların aile içi şiddet algısı "kayseri örneği"	Gülizar Ayça GÜRER	2015	Yüksek Lisans Tezi
58.	Gebelerde aile mutluluk düzeyi ile aile içi şiddet ilişkisinin araştırılması	Gülnehal GÜVENDİ	2016	Tıpta Uzmanlık Tezi
59.	Kadına yönelik aile içi şiddet "Aksaray örneği"	Sinem SONKAYA	2016	Yüksek Lisans Tezi
60.	Aile içi şiddet mağduru annelerin Ortaokul çağı çocuklarında benlik saygısı ve sosyal uyumun incelenmesi	Zeynep BAĞIŞLIOĞLU	2017	Yüksek Lisans Tezi
61.	Aile içi şiddet mağduru olan kadınlarda kendilik algısı, psikopatoloji ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri	Zeynep ŞAHİN	2018	Yüksek Lisans Tezi
62.	Edirne il merkezindeki aile sağlığı merkezlerinde görevli sağlık çalışanlarının aile içi şiddet hakkında bilgi, tutum ve davranışları	Esra Uyar KALAYCI	2018	Tıpta Uzmanlık Tezi
63.	Evli kadınlarda aile içi şiddet ile evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi	Elifsu YİĞİT	2018	Yüksek Lisans Tezi
64.	Aile içi şiddet, benlik saygısı ve kişiler arası ilişki kurma arasındaki ilişkinin incelenmesi	Şebnem ÇATALKAYA	2018	Yüksek Lisans Tezi

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Özlem BELEN	İmza:	
Doğum Yeri:	MUT		
Doğum Tarihi:	26.06.1989		
Medeni Durumu:	EVLİ	İletişim: ozlemturp33@hotmail.com	

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Mut Gazi İlköğretim Okulu	-	Mut	1996-2000
Ortaöğretim	Mut Gazi Ortaokulu	-	Mut	2000-2003
Lise	Mut Anadolu Lisesi	-	Mut	2003-2007
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	TRABZON	2013
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	KONYA	Halen Öğrenci
İş Deneyimi:	2013 Rehber Öğretmen Bozkır Kız Meslek Lisesi –Konya 2014 Rehber Öğretmen Vani Necati Çetinkaya Ortaokulu-Konya 2016-(halen) Rehber Öğretmen Kumluca Anadolu Lisesi -Antalya			